

DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben: Vidéken:
Egy hónap . . . 1 kor. Egy hónap . . . 1 kor. 50 fill.
Negyedévre 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolvasó szerkesztő:

Dr. HEGEDŰS LORÁNT.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN,
Piac-utca 48. szám.

Egy karácsonyi eszme.

Irta: Baltazár Dezső dr.

a tiszántúli egyházkerület püspöke.

A karácsony maga egy világ-programm hozzá rögzítve egy történelmi időponthoz; melynek évfordulóját megünnepeli minden évben a keresztyén világ. A karácsonyi program Isten programja e világ számára. Nem úgy jött, mint ahogy a zsarnokok a kard élével diktálják az országoknak, népeknek a törvényeket; pedig jöhetett volna a mindenható Istentől még porba sújtóbb hatalommal is.

Az isteni világrendben semmi sem jön erőszakosan; semmi sem úgy, mint földi kényszer, ami az egyikre áll, a másikat kivételezi; hanem jön, mint egyetemes áldás; jön szeliden, mint a nap, hogy beryogja, bemelegítse sugarával mindazokat, a kik el nem vonják magukat előle. A porszem épen úgy, kiveheti a maga részét belőle, mint a kevély szikla, a féreg úgy, mint a sivatag királya. — A szikla kő, mely utjában erdőket zuzott maga alá, az eldugott mélységben ép úgy fagyoskodik, mint az a kőcsep, mely a barlang aljára zajtalan lehull.

A természet nagy háztartásában nincsen semmi felesleges. Nincsen, amit a nagy egész nélkülözni tudna. Másképpen nem is viselné gondját úgy a teremtő a holt anyagnak, hogy belőle nem veszhet el egy

porszemnyi is. A Isten világrendező gondoskodása előtt épen olyan egész az értelem nélküli teremtettség; mint az embervilág sok száz millioi. Az idvesség háztartásában egytáya van száz ő gondviselő szárnyai alatt egyformán szeretett gyermekek.

A szeretet lényegét osztják meg és egyben csuifolják is meg a mennyei atyában azok, akik az idvességnek akár láthatatlan, akár látható birodalmában fokozatok, lépcsők szerint mérik az Istenhez való viszonyt. Az Istenhez való viszony közvetlen és csak is így áldásos. Ha a napsugár elé közvetítő közeget állítunk vagy hidegebb lesz, vagy perzsel, vagy elhomályosul, vagy vakít, vagy legalább is az igazi szint elváltoztatja. Én az Isten gyermeke vagyok. A szülő nem másan keresztül, nem más által szereti a gyermekét s a gyermek sem a szülőt, hanem bensőséggel, közvetlenül. A kinek akarata nélkül egy hajszálunk se hullhat le a földre; az nem bizza másra a lelkem idvességéről való gondoskodást sem.

A keresztyénség előtti vallások nagy hibája, épen az volt, hogy szétdarabolták, osztályozták az Isten szerelmét s ehhez képest darabolták szét és osztályozták az emberek társadalmát. Arisztokratizálták az Istenhez való viszonyt s míg egyfelől szétszakították az emberek közötti testvéri köteleket, másfelől belevitték az isten fog-

lomba a személyválogatás lehetőségének gondolatát. A félig-meddig kétes leszarmazás fizikai ténye már megteremtette a jogalapot arra, hogy az antropomorfizált isteni üdv-társadalomban egy meghatározott osztályban foglalhasson helyet az ember. Vagy az emberi kiválasztás, osztályozás, sorozás rendjére erőszakoltak reá valami képzelt üdvkiváltságokat, mint a melyeket Isten ép úgy bizonyos külső ismérvek szerint osztogat, mint ahogy a diploma valamelyik állás elnyerésére ad jogot.

A betlehemi vendégfogadó istállója, a jászol bölcső, az igénytelen názáreti polgár leány nem valami esetleges, véletlen tényezők a világtársadalom lelki forradalmában. Az Istenhez való viszony demokratizálásának jelvényei, személyesítői ezek. A fényes Kasztok, uralkodó osztályok, arisztokraciák, kiváltságos családok, rendek, melyek az isteni kiválasztás jogforrására hivatkozva bitoroltak az üdvháztartásában vallási, politikai és társadalmi előnyöket, ama fejedelmi bölcsék személyében elzárándokoltak a jászol-bölcsőhöz, hogy ajándékokkal és megalázkodással engeszteljék ki azt a bünt, amelyet évezredek át elkövettek az Isten-személyválogató tulajdonosságának hitetésével.

A karácsonyi világ-programmból ezt a nagy eszmét, a ragyogó nappól ezt a fényes sugárt akarom ez uttal kiemelni. Az emberi egyenlőségnek gondolatát; a lélek

Karácsonyi történet.

Irta: Felix Doquesnel.

Több már száz esztendejénél: 1800. december 24-én történt, vagy ha úgy tetszik, a köztársaság IX. évében, Nivose havának harmadik napján.

Bonaparte, a premier consul, indult vissza Itáliába, de nem kezdve újra 1796-iki hadjáratát, a Szent Bernát hegyi szoroson átkelt az Alpeseken s gyors menetelés után, hála a marangói diadalnak, az osztrák Melast kapitulációra kényszerítette Alexandriában. Toszkána el volt már foglalva. Murat üzte a nápolyiakat s egy másik hadosztály északon operált: az ulmi táborból szórta ki az osztrákokat a hohstádti ütközet révén s vonultak be Münchenbe; december huszonegyedikén vívták meg a hohlenlinden diadalt és ezzel nyitva volt előttük az út Bécs felé.

A hadsereg el volt csigázva, a hadjárat hosszúra húzódott s kemény tél volt. A csapatok nagy erőfeszítéssel, átkeltek az Innen és azután az Emsen.

Görnyedten, lehorgasztott fővel haladtak az emberek. Nem daloltak, amitől pedig szinte könnyebb a nehéz ut. Nyomta a sereget a tél, a havas hegyek s a hegyeken terpeszkedő felhők. Éhesek voltak, fáztak és csak mentek, mentek, sárban, hóban, egy lélekkel sem találkozva utközben. Seholy falu, egy tanya, major, vagy valami árva csárda. Pihenéskor álltak valami kis száraz kétszersültet, amit

poshadt vízben áztattak puhára, s azután üres gyomorral, rosszkedvűen tovább.

Egy este — december 23-ikán — pihenőt fujtak a kürtösök. Csupas, kopasz síkságon állottak meg. Rajtuk a hideg éjszaka; néhány csillag fagyoskodott az égen.

Gulába a puskákat és leheveredtek a legények.

— A teremtését! — tüszentett a gyalogos Bladou, — kutya kis hálószoba! Nincs függöny az ablakon és a kandallóba se raktak tüzet.

— Ott az erdő gyerekek! — biztatta őket sergent Forneroll — néhány nyaláb fát hozzatok! Szaporán!

Futottak a legények. Attól is jól kimelegszik az ember.

Égett a tűz. Pipára tömhetek.

— Tűz csak volna! — morgott Bladou. — A bogrács is ott lóg és víz is van benne, de egyebet, mit rakunk belé?

— Van négy krumplim, egy kis szalonám — mondotta a káplár.

— Meleg vizet vacsorálunk megint! . . .

— És holnap, fiuk, holnap karácsony estéje! — morgott a burgundi nagy legény, Bamuzot. — Micsoda jó ropogásra sült hagymás hurkát esznek holnap este odahaza.

— Befogiad a szád, te! — kiáltott rá Bladou.

— Ha egy disznócskára szert tehetnénk, majd csinálnék én nektek hurkát! — ábrándozott Bamuzot.

Bladou odasugta neki:

— Csak elaludjanak, majd mondok én valamit.

Elaludtak.

Éjfél tájt Fornerol sergent, aki csak fél-szemmel aludt, kiáltozást hallott a távolból és mintha szalmatűz lobogott volna, de nagyon messze. Nem nyugtalanította a pihenő legénységet.

Másnap reggel indultak tovább. Bladou és Bamuzot nem állottak sorba. Fornerol vállat vont: jó két katona, majd utólrának bennünket . . . valamire elcsavarogtak az éjszaka.

Az esti biovoushoz sem érkezett be a két ember. Fornerol boszankodott, be kell jelenteni a tábornoknak a két ember elmaradását, pedig a tábornok, Grenier nem érti fegyelem dolgában a tréfát. A bográcsban főtt a víz, de beláprítani való nem volt semmi. Elétoppant, éppen ekkor a két legény, Bladou és Bamuzot. Ki voltak pirulva, lihegtek, csurgott róluk a verejték, hátukon egy-egy zsák.

Bladou se szólt, se beszélt: felrugta a bográcsot.

Rémülten kaptak az emberek az edény után, de Bladou megvigasztalta őket:

— Oda se neki, fiuk. Itt a jó hagymás hurka!

És elékerült a zsákból hurka, kolbász, oldalas.

A 32. félbrigád harmadik compagniejának második sectionja füttyörészve leste, mint fő

kinesét, az Isten ajándékai demokráziázásának nagy eszméjét; a melyet hivalkodásunkkal, büszkeségünkkel, félelmünkkel és szolgátságunkkal annyiszor megcsufolunk; szeretetlenségünkkel annyiszor megerősítettünk. Vergődünk a földi kiváltságok előnye s az égi ajándékok boldogító közössége között és a legtöbbször amannak sivatag partján kötünk ki; mert erősebb bennünk a világ szerelme, mint az Isten szerelme; mert ezerszer jobban szeretjük magunkat, a magunk képzelt erejét, hitvány értékét, mint azt a hivatást, hogy segítsünk azokon, szeressük azokat, a kiket alávetett a sors, letipott a világ. Drágább nekünk a felülről jött kegy sugara, mint az alant hullatott könyvek szomorú csillogása; mert amonnan kapunk; ide pedig adni kell. Ezért akarjuk személyválogatóvá tenni az Istent is, hogy a magunk nyomorult személyválogató tulajdonságára az égből hozzunk apokrif-igazolást; ezért akarjuk arisztokratizálni az üdvháztartás rendjét; ezért állítani fel az istenfiuságban különbségeket. Ezért szeretjük a választó falakat az emberi társadalom felületén. Inkább megfagyunk az önteiség sivár gögijében, mint feloszlanánk termékeny erővé abban a fényes melegségben, a mit nem magáért, nem magától, hanem Isten dicsőségére, Istentől nyert az embervilág. Nyert pedig egyetemesen, közös áldás képen, amit az ember maga veszthet el csupán; de tőle el nem veheti senkisé; mert mindenki közvetlenül van viszonyban Istennel; mindenki önjogi tag az üdvbirodalom demokráciájában; a hol egy király van: az Isten és egy status: az istenfiuság.

Lesz-e megegyezés.

A kormány a becsületes béke mellett.

A karácsony ünnepe a magyar parlamenti és politikai helyzetet teljes bizonytalanságban találja. A parlamenti tárgyalások ezidőszert a politikai fegyverszünetnek jegyében folynak. A fegyverszünet azonban a költségvetés elintézésével véget ér és utólag elő-

a karácsonyi vacsora, a réveillon hagyományos lakomája.

A tábornok, Grenier — nyilván megcsapta orrát a hagymás hurka illata — ő is odaballagott.

— Vigan vagytok, fiuk! . . . Helyesen! De, mintha hurkaszagot éreznék?

— Igen, tábornok polgártárs — jelentette Bladou — hurka! Parancsolj belőle, tábornok polgártárs.

— Nem bánom, megkóstolom.

Megkóstolta. Egy falatkát. Még egy falatkát. És megevett bizony a tábornok polgártárs másfél arasznyit a karácsonyi hurkából.

Másnap panaszra jelentkezett a majoros, akihez éjszakai látogatóra volt a két katona polgártárs.

A tábornok elszólitotta Bladout.

— Te jártál a mult éjszaka ennél az atyafinál rabolni.

— Én, tábornokom.

— Tudod, mi várakozik reád?

— Tudom, tábornokom.

— Tizenkét golyó, fiam.

— Tizenkét golyó, tábornokom.

— Kár érted, fiam. Derék katona voltál.

— Kár értem tábornokom. De ha tizen-

két golyó a rablónak, mi jár az orgazdának, tábornokom?

tünk fog állani a nagy probléma, hogy a holtpontra jutott szituációnak minő megoldása lehetséges?

Fővárosi munkatársunk a kormány álláspontjának megismerése céljából karácsony hetében látogatást tett a nemzeti munkapárt egyik vezető személyiségénél, akiről feltehető, hogy a kormánynak és legelső sorban a miniszterelnöknek nézeteit teljesen ismeri. A vele folytatott politikai beszélgetést munkatársunk a következőkben foglalja össze:

— Miképpen fog alakulni a parlamenti és politikai helyzet a jövő esztendőben? Könnyebb ezt kérdezni, mint erre megfelelni. Az bizonyos, hogy a költségvetés elintézésére kötött fegyverszünet az ülesztendőbe is áthúzódik. A költségvetési vitának ez az elhúzódása azonban egyáltalában nem komplikálja a helyzetet és semmiképpen sem aggasztó tünet. Elvégre az a helyzet szempontjából tökéletesen mindegy, hogy a jövő évi költségvetés csak január első felében jön létre. Mert aziránt egyáltalában semmi kétsége nincs a kormánynak, hogy a fegyverszünetet az ellenzék is becsületesen megtartja és a költségvetés létrejöttét mesterségesen nem huzza és nem akadályozza.

— Más kérdés azonban, hogyan fog alakulni a helyzet akkor, ha a Ház a költségvetéssel végez? Mindenekelőtt is megállapítandó, hogy abban a pillanatban, mind a két fél, úgy a kormány, mint az ellenzék visszaveri alkicszabadságát. A kormány ezt a szabadságát természetesen arra fogja felhasználni, hogy haladéktalanul újra napirentre tűzti a véderőreformot. Nem áztatom magamat avval, hogy remélni merjem, hogy az ellenzék ne nyúlja haladéktalanul a technikai obstrukcióhoz. Ebből tehát az következnék, hogy a parlament ismét meddőségre volna kárhóztatva. Kiváltképpen így karácsonykor ne utasítsuk azonban teljesen el magunktól a reménységet, hogy idáig talán nem fajul a helyzet. A kormány ugyan béketárgyalásokat nem fog kezdeni, mert őszintén szólva nem is igen tudná kivel tárgyaljon és miről. Justékhoz forduljon-e, vagy Kossuthékhoz? Nemzeti engelemények terén keresse-e a helyzet szanalását, vagy a szélső radikalizmussal kísérelje meg az áthidalást? Mindazonáltal kizártnak tartom, hogy január elején tárgyalások szálai újból ne szövődjenek. Akadnak majd becsületes alkuszok a béke művének közvetítésére. És ahogyan én a kormányelnök felfogását ismerem és gondolom, hogy jól ismerem, ő minden olyan fáradozást, mely becsületes és al-

— Mindegy. Rabló vagy orgazda, tizenkét golyó, az angyalát!

— Kár érted, tábornok polgártárs!

— Mit beszélsz?

— Te is ettél, tábornokom, a rablott hurkából.

— Hallgatsz el rögtön! . . . Kötni való, te! . . . Pedig jó hurka volt! . . . Te készítetted?

— Nem én, tábornokom! Bamuzot.

— Tud hozzá, annyi bizonyos. Ami téged illet, kiténtetésre vagy felterjesztve, mi?

— Igen, tábornokom. Sulza ostrománál füleltem le egy osztrák tábornokot.

A tábornok beszólitotta a maiorost.

Forgatta süvegét a jámbor maioros.

— Mit kérsz a süldőért? — kérdezte őt a tábornok. — Hitvány kis állat lehetett.

— Biz az megért negyven frankot, könyörgöm. Gyönyörű hizó volt.

— Negyven frankot? . . . Nesze fogjad itt egy utalvány száz frankra. Reménevem, nincs panaszod ellenünk?

— Tábornok, könyörgöm, ha mindegy, jobb szeretnék harminc frankot pengőben.

— Mit beszélsz? — rivalt rá Grenier tábornok — Ugy veszem észre, te bizalmatlan-

kodni merészel az köztársaság papirosában.

A majoros kotródott az utalvánnyal.

kalmás béke megteremtését szolgálja, teljes erejével támogatni fog. Aki ebben kételkedik, azt meg fogja róla győzni az a beszéd, melyet Khuen Héderváry gróf az üdvözlésére összegyűlendő nemzeti munkapárt tagjainak ülesztendő napján a budavári miniszterelnöki palotában mondani fog.

— Ha mégis bizonyos kételkedéssel beszélnek a végleges parlamenti békéről, úgy ennek az az oka, hogy a megegyezés nagy nehézségeit ismerem. Vannak bizonyos feltételek, melyekből a kormány semmi körülmények között nem engedhet és nem is fog engedni. Nem győzőm eléggé hangsúlyozni, hogy a véderőjavaslatok visszavonásáról szó sem lehet. Azok elintézéséhez minden mértékadó faktor feltétlenül ragaszkodik. A véderőkérdésnek mindentelje provizorikus megoldása, a hadsereg reformjának bármiféle megkerülése, vagy eltolása teljességgel kivihetetlen. A véderőjavaslatok elintézése tehát bármiféle megegyezésnek első és elengedhetlen előfeltétele. A részletes tárgyalás során célszerű és netán szükséges módosításokra azonban tér nyílnék. Sőt talán nem követek el vele indiskrétiót, ha elárulom, hogy a magyar kormány által közvetlenül az ünnepek előtt Bécsben folytatott megbeszélések után a honvédelmi miniszter abban a helyzetben lesz, hogy igen lényeges intézkedéseket fog javasolhatni az ellenzék aggodalmainak eloszlatására. Ezek a módosítások annál becsesebbek lesznek, mivel nemcsak az áltiszti kérdés célszerűbb rendezését célozzák, hanem az ellenzéknek egy sokat hangoztatott aggodalmával a reform pénzügyi terheinek csökkentésével is számolnak. Az egész országnak látnia kell ebből mennyi loyaltással, mennyi jóakarattal fáradozik rajta a kormány, hogy az ellenzéknek a normális tárgyalásokhoz való visszatérését megkönnyítse. Talán sikerülni fog.

— A választóreformról nincs sok mondanivalóm. Minél jobban mulik az idő, annál közelebb jutunk hozzá, hogy a kormány hozzájáruljon javaslatának elkészítéséhez. A statisztikai hivatal kihasználja az időt és serényen halad előre a választójogi adatok feldolgozásában. Amint ezek az adatok fel lesznek dolgozva, a kormányelnök választ nyer belőlük, mennyiben lehetséges gyakorlatilag is végrehajtani azokat az alapvető elveket, melyek papírra vetve Khuen Héderváry gróf íróasztalának fiókjában már készen állanak. Figyie el, ha a kormány a statisztikai adatok gazdag anyagával megalapozott javaslatával előáll — és az 1912-ik évfolyamán elő fog állani — úgy az ország nem fogja megérteni, hogy miért kellett visszatérítő technikázást folytatni egy javaslat érdekében, amelyet megcsinálni a kormánynak mindig komoly szándéka volt és amelyet siettetni obstrukcióval teljesen lehetetlen.

— Konkludálok. Sajnos nem tarthatom teljesen kizártnak, hogy a magyar parlamentben egy rövidlátó ellenzék elhibázott politikájából ismét a technikai obstrukció lesz urrá. Ha így lenne, ismét csak ott állnánk, ahol a fegyverszünet megkötése előtt állottunk. A kormánynak és pártjának újólag megfontolás alá kellene venni ebben az esetben, hogy diktálthat magának egy törpe minoritás által, diktálhat magának egy törpe minoritás által, mely végső elemzésben most már nemcsak a többségre, hanem az ellenzék összes többi pártjaira is rá akarja erőszakolni a maga politikáját. Dehát ezek talán tulkomor elméldések így karácsonykor . . .

Egyetem és internátus.

Irta: Kardos Albert.

Rákosi Viktor abban a meghatóan szép levelében, amellyel megköszönte a Csokonai-kör üdvözlését és abban a költői gondolatokkal telt beszédében, amelyet a közoktatási költségvetés mult heti vitája folyamán mondott, gyönyörű képet festett Debrecen-

Csak a
minőség

révén lett
világhírű
a valódi

PALMA
kaucsuk-cipősarok

A higiénikus
Paima kaucsuk
::: ágybetét :::
Minőség elsőrangú.

ről, mint egyetemi városról, arról az eszményi hivatásról, melyet Debrecennek, mint tanító és tanuló városnak kell teljesíteni nagy multjához méltóan a magyar nemzeti művelődés további történetében.

Debrecen eddig is az iskolák városa volt, elsőrendű tanító hely. Mennyivel inkább fokozódni fog ez a rendeltetés, mikor az állam fényesebbnél fényesebb épületeket fog emelni, tudományos laboratoriumokat fog felszerelni, gazdag gyűjteményeket fog felállítani és kivált mikor mindez épületeket, laboratoriumokat, gyűjteményeket híres tudós emberekkel fogja benépesíteni. Valóban tanító város lesz Debrecen.

De mindez még nem jelenti, hogy éppen oly mértékben tanuló várossá is válik. Nem bizonyos, hogy a tanító intézményeket kellő számmal keresik-e majd föl a tanuló ifjak; még kevésbé bizonyos, hogy az ideregetlett ifjuság felhasználja-e a rendelkezésre bocsátott intézményeket, hogy Debrecen levegőjében testileg és lelkileg egészségesen fog-e fejlődni. Mindez sok körülménytől függ, amelyek közül egyiket-másikat, kivált az internatus kérdését kívánom szóvá tenni.

Debrecen akkor felel meg igazán az egyetemmel járó nagy feladatainak, ha a tanulók jól találják benne magukat. A régi debreceni civisnek a szívéhez alig állott valami közelebb, mint a kollégiumi diák; a mai Nagy-Debrecen minden rendű lakója környezze hasonló borátságos érzéssel, a jóindulatnak és megbecsülésnek az előlegezett vegyülékével az egyetemi polgárt. A kollégium régi nótája szerint: „a diák vígan él, sétál, pipál, fukuzál”, a jövő egyetemi hallgatójának is vidáman kell tölteni tanulmányi éveit, hogy ne kényszeredve, hanem igazi kedveléssel tanuljon és a régi diáknak vig életéből csak a sétát és legföljebb a pipát tartsa meg, ellenben fukuzálásra, mulasztásra ne is gondoljon.

A derűs, kellemes diák-életet, a kedvvel folytatott tanulást mi sem biztosítja inkább, mint a modernül berendezett internatusok, az ifjusági kollégiumok. A cétusok világa lejárt; nem lehet már magukra az ifjakra bízni, hogy 8-an, 10-en, kisebbek-nagyobbak összeálljanak és egy szobában közös háztartást vigyenek; egészség, erkölcs, előmenetel ma mind kockán forog az ilyen tanuló szobákban. — Az a kor is elmúlt, a mikor a vidéki fiu valóságos szülei házat, családi kört talált kosztadó gazdájánál; ezt csak a legvagyonosabb emberek szerezhetik meg gyermekeik számára. Arra sem lehet számítani, de talán nem is kívánatos, hogy az új egyetem táján egy quartier latin, egy magyar diák-városnegyed keletkezzék.

Az új egyetemet internatusokkal kell körülvenni. Debrecennek gondoskodnia kell arról, hogy ne csak az iskolák, hanem az internatusok városa is legyen. Olyan bentlakó intézményeknek kell mielőbb létesülniök, amelyek az egészség, a tanulmány és a haladó szellem követelményeinek a legszigorubb mértékben megfelelnek. A ma fennálló internatusokról nem akarok véleményt nyilvánítani, mert azok a ref. kollégium néhány szobáját leszámítva, nincsenek főiskolai hallgatóknak szánva. — Új intézményekre van szükség, amelyeknek megvalósításában a legjobb példák szolgáljanak utmutatóul. — Előre is kijelentjük, hogy inkább semmiféle internatusok, mint Szent Imre-kollégiumok, amelyek vallás szerint csoportosítják a tanulókat és amelyek valóságos felekezeti szakszervezetek gyanánt lépnek föl az egyetemi élet terén, hogy ott a hitbuzgóság örve alatt gyűlölséget hirdessenek, hatalmi harcokat folytassanak és politikai pártoknak eszközeiül szolgáljanak. — Ilyenekre igazán nincs szükség.

De ott vannak követendő mintákul a budapesti Eötvös-kollégium, a budapesti és kolozsvári Tanítók háza. — Reméljük, hogy a tisztántuli ref. egyházkerület a kezében maradt kollégiumi vagyonból olyan bentlakó és tanárképző intézményt fog alkotni, amely méltó párja lesz az Eötvös-kollégiumnak és amely ha felekezeti alapon fog is állni és ha a ref. felekezet valamely nagy paedagógus-

sának a nevét, például az Apácai Cseri Jánosét viselné is, szabad szellemtől lesz áthatva, szükkebliségen felül fog emelkedni és gyűlölködésbe soha sem fog sillyedni.

Éppen olyan fontosnak tartjuk, hogy a tanítók országos Eötvös-alapja létesítsen állami és városi segítséggel olyan internatusot, mint a Ferencz József ő felségéről és Hunyadi Jánosról nevezett két Tanítók háza. Mindkettő tanítók, tanárok, általában a közoktatást szolgáló emberek oly fiait fogadja magában, akik főiskolai tanulmányokat végeznek — természetesen minden felekezeti megszorítás nélkül. — Fölösleges a Tanítók háza nagy jelentőségét fejtegetnem, nemcsak a tanító szülékre nézve nagy jótétemény, akik a maguk korlátolt anyagi eszközeivel nem bírnák gyermekeiket kellően kiképezetni, hanem nagy szolgálatot tesz a nemzetnek, amelynek érdeke, hogy vezető osztályaiban az értelmiség ivadékról ivadékra öröklődjék és így fokozatosan fejlődjék.

De a közoktatás emberein kívül vannak még más társadalmi osztályok, amelyek áldozatokkal is arra törekednek, hogy fiaik megfelelő internatusokban elhelyezve folytathassák tanulmányaikat. Ilyenek az igazságszolgáltatás tisztviselői, az egyesületbe tömörült bírák és ügyészek, ilyenek a vasutasoknak ezer meg ezer tagot számláló szövetségei — Debrecen városának, az egyetem körül buzgólkodó férfiaknak minden eszközt meg kellene ragadniok, hogy a bíráknak és a vasutasoknak a legmesszebbmenő kedvezményekkel lehetővé tegyék egy-egy nagyszabású internatusnak a felállítását. A városi tanácsnak a tárgyalás fonalat, ha már megszakadt volna, újra össze kellene kötnie és a fönt említett testületeket valósággal ide kellene édesgetnie, addig, amíg Pozsony el nem csábítja őket tőlünk.

Az új egyetemnek — tudjuk — női hallgatói is lesznek; tanárjelöltek és orvosnövendékek. Ezeknek legnagyobb szükségük van a gondos, a felügyelet álló internatusokra. A ref. felsőbb leányiskolának óriás telkén lehetne talán részükre egy külön pavillont építeni és ott a tanítónőjelöltekkel azonos ellátásban és közös felügyeletben részesíteni őket. — A női internatus létesítésében leginkább a jótékony nőegyesületek és különféle feminista irányú szövetségek buzgólkodhatnak.

Debrecen egy pár hét múlva már a törvény szerint is viselheti az egyetemi város nevét. Amint látjuk, ez a fényes cím nemcsak eddig követelt óriás áldozatokat, hanem további nagy köteleességeket és nehéz feladatokat mér Debrecen városára és társadalmára. E feladatok és köteleességek sorában alig látok sürgősebbet és fontosabbat, mint internatusok szervezését, mint jól berendezett, gondosan vezetett internatusok segítségével Debrecen, a tanító várost kedves, vidám, testi romlástól és lelki mételetől biztosított tanuló várossá tenni.

Fiók-restauráció előtt.

Az anciennitás elvének parancsa.

Debrecen város törvényhatósági bizottságának közgyűlése karácsony után, e hó 28-án új tisztviselőket választ. Összesen tíz állásra hirdetett pályázatot a főispán, de minden valószínűség szerint sokkal több állás kerül betöltésre, mert az egyes állásokra előreláthatóan városi szolgálatban álló tisztviselőket választanak meg, akiknek helye megüresedik. Fiók-restauráció lesz tehát Debrecen városánál, amikor jól megfontolandó, hogy e kisebbszerű tisztújítás a tisztviselőknél és az állásoknál előnyére és javára történjék meg. Ez pedig csak akkor következhet be, ha a közgyűlés első sorban az anciennitás elvét követve tölti be az állásokat.

Kétségtelen dolog, hogy a kisebb állásoknál a közgyűlés követni is fogja ez elvet s így ezeknél nem szükséges külön hangsúlyozni, mennyire növeli a tisztviselő ambícióját s táplálja munkakedvét, ha látja, hogy

munkásságának, szorgalmának jutalmazása nem marad el ilyen alkalmakkor sem.

Csupán két állás betöltésével kapcsolatban kell rámutatni az anciennitás elve érvényesítésének szükségességére. Ez a két állás a tanácsnoki és rendőrkapitányi. Bizonyos ugyanis — és ez másként nem is történhetik — hogy a főjegyzői állásra az egyedül pályázó Körner Adolf tanácsnok tb. főjegyzőt választja meg a közgyűlés. Mindenki tudja, hogy az ő nagy közigazgatási tudására, óriási munkabírására, ambiciózus, lelkes tevékenységére a főjegyzői állásban Debrecen városának szüksége van. Az ő bizonyos megválasztásával pedig megüresedik egy tanácsnoki állás, amelyre többen pályáznak s amelyre erős küzdelem folyik. Ez állás betöltésére vonatkozóan már olyan hangok hallatszottak, amelyek az anciennitás feltétlenül követendő elvét támadják meg, annak dacára, hogy azt még az egyéni rátermettség is támogatja ez esetben.

A tanácsnoki állásra a legkomolyabb pályázó ugyanis Boldizsár Kálmán dr. rendőrkapitány, tiszteletbeli tanácsnok. Hosszu szolgálata, elismert nagy tudása, értékes tapasztalatai, amelyeket a közpályán szerzett s különösen nagy rendőrségi gyakorlata egyenesen kijelölik őt erre a tanácsnoki állásra, amelynek hatáskörébe a rendőri, kihágási, ipar és közegészségügyek, tehát azok a dolgok tartoznak, amelyek nagy rendőrségi gyakorlatot kívánnak. Ez a gyakorlat pedig megvan Boldizsár Kálmán dr.-ban. Eredményes, értékes tisztviselői munkásságának méltó jutalma volna ez a megválasztás, amely az általános tisztviselői és a közigazgatási érdekeknek is teljesen megfelelne, mert két évtizedet meghaladó idő óta szolgáló jeles tisztviselő jutna díszes állásba, a tanács pedig tapasztalatokban gazdag, széles látókörű, a rendészethen és a közigazgatás minden ágában jártas tisztviselőt nyerne.

Az ő helyére pedig nem jöhet más számításba, mint Mile Pál tiszteletbeli rendőrkapitány, akinek értékes munkásságát a hivatalban és a közönség körében is általánosan ismerik. Ő is két évtized óta tisztviselője Debrecen városának s ez idő alatt mindig a legnagyobb és legteljesebb elismerést vívta ki magának.

Hogy az anciennitás elve a tisztviselőválasztásoknál mennyire figyelembe veendő körülmény, e tekintetben követendő példa áll Debrecen előtt a székesfővárosnál megéjtett legutóbbi tisztviselő választásban. Budapest fővárosnál ugyanis nemrégiben töltötték be egy egész sereg állást, amikor tisztán az anciennitás elvének figyelembe tartásával választották meg a tisztviselőket. Nagyon helyesen, mert ez az eljárás az egyedül alkalmas a tisztviselői munka jutalmazására s ennek az elvnek alkalmazásával a törvényhatóság nemcsak egy emberrel gyakorol méltányosságot, hanem mindazokkal szemben, akik az először megválasztott tisztviselőtársuk helyének megüresedése folytán egymás nyomában sorban következnek.

Walder Gyula nyilatkozott a nagy fuzióról.

A Pesti Hazai és a debreceni pénzügy.

A Debreceni Első Takarékpénztár és a Közgazdasági Bank fuziójának létrejötte után kimerítő részletességgel ismertettük és érdeme szerint méltattuk ezt a nagyjelentőségű eseményt s a hir regisztrálása nyomán egyszersmind annak a meggyőződésünknek is kifejezést adtunk, hogy az egyesülés folytán erőben annyira meggyarapodott Debreceni Első Takarékpénztár új, a közelmúltban nem remélt arányu lendületet fog adni Debrecen közigazdasági életének.

Nem csupán ez intézet hatalmas tökérejeére alapítottuk ezt a meggyőződésünket, hanem és pedig jórészen arra a

szoros összeköttetésre, mely a fuzióval egyidejűleg a *Debreceni Első Takarékpénztár* és a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület* között létrejött. Debrecen jövőjére nézve ugyanis nem lehet közömbös, hogy ezen a réven kapcsolatba jut az ország legrégebb, legtekintélyesebb, leggazdagabb és éppen ezért a magyar pénzügyi világban domináló helyzetet elfoglaló pénzügyi intézetével, mert azok a javak, melyeket a Debreceni Első Takarékpénztár részint vagyoniának gyarapítása, részint hitelgényei-nek a kielégítése során, ezenkívül erkölcsi-csiekben is a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesülettől nyer, egyttal az egész város haladását az ipari és kereskedelmi vállalkozások fölvirágoztatását mozdítják elő. S hogy e kibontakozó perspektívára való rámutatás nem üres, pózoló gesztus, hanem *alapos* reménységnek a kifejezése s arra megnyugtató garanciát nyújtanak azok a kijelentések, amelyeket *Walder Gyula*, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület illusztris vezérigazgatója tett tudósítónk előtt.

Pénzügyi világunk eme kimagasló alakja szerdán délután fogadta tudósítónkat, aki a fuzióról, illetve annak a debreceni pénzpiacra várható hatásáról kérte ki a véleményét. *Walder Gyula* nagy megelégedéssel nyilatkozott a tranzakció keresztülviteléről s különösen kiemelte *Zádor Lajos* kir. tanácsosnak, a Debreceni Első Takarékpénztár elnök-vezérigazgatójának az egyesülés körül kifejtett érdemes tevékenységét, majd a Pesti Hazai Első Takarékpénztár részvételét érintvén, a következőket mondta:

— *Debrecen városának, mint a tudomány és a közgazdaság egyik nagy vidéki empóriumának fejlődését a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület a legkedvezőbb megítélésben részesíti. Éppen erre való tekintettel szükségét érezte annak, hogy abban a városban, amelynek multja teljes garanciáját képezi jövőbeli fejlődésének, idejekorán erős gyökeret verjen, az ottani legtekintélyesebb pénzügyi vagyoni eszközeinek kifejlesztése utján. Meg vagyok győződve róla, hogy az ország első takarékpénztárának ez az elhatározása Debrecen városának pénzügyi és közgazdasági életére igen előnyös befolyást fog gyakorolni, amennyiben azok a bőséges tőkék, amelyek állandóan rendelkezésére állnak egyesületünknek, ezentúl fokozottabb mértékben szolgálnak majd a debreceni piac javára.*

E nagyfontosságú kijelentésekben foglalt biztatás minden bizonnyal rövidesen örvendetes valósággá válik. Az a rokonszeny, amelyről *Walder Gyula* beszélt, már a legközelebbi napokban meg fog nyilvánulni, amikor a Debreceni Első és a Közgazdasági Bank fuzióját az e hó 29-ikére egybehívott rendkívüli közgyűlések szankcionálják. Az egyesülési szerződés egyik pontja értelmében ugyanis a Pesti Hazai Első Takarékpénztár átveszi tárcájába az egyesülés keresztülviteléhez szükséges új Debreceni Első részvények számottevő részét, igen nagy összegű hitelt biztosít a Debreceni Első számára s annak igazgatóságába és felügyelő bizottságába kipróbált

erejű és gazdag tapasztalatokkal rendelkező embereit delegálja. Ezzel a Pesti Hazai hatalmas tényezője lesz annak a nagyszabású munkának, amely Debrecen előhaladásáért folyik s amely ilyen támogatás mellett gyors léptekkel haladhat a virágzás utján.

Elmerült emberek.

Szöke Sándor, a tenorista.

Az élet zugó, vad örvénylésében táncol az emberek utja. Játzsza emelkedik fel a csucsra, hogy aztán tomboló erővel bukják alá. Ezt a nagy vizipótlót aztán valami filozófus elnevezte: a Sorsnak. Hogy kiki aztán a maga sorsának a kovácsa, ezt a közmondást önző lélekkel, megkéregesedett szívvel azok a józan eszű okoskodók találták ki, akik nem ismerik a Balsorsot, mely éppen mostoha testvére a Jobsorsnak, aki velük egyttal halad előre. Az élet nem mindig igazolja azokat, akiknek erős a koponyája és színes, termékeny a dobbanó szíve. Hány tehetséges ember alatt török el a létra, melyen a tehetségtelen stréber kényelmesen halad a csucsra. Vagy éppen a nagy produkció alatt, és az őrző tömeg tapsai között esik a porondra, ahol összezuzott tagokkal átkozva a sorsot, hogy olyan *kivételes tehetséget* adott neki, amivel a magához hasonlók nem rendelkeznek. Mert nemcsak a keserűség, de a dicsőség mámor is részegít s nincs az az ópium, vagy sátróz, mely oly önkívületet idézne elő, mint a tulcsigázott sikerek pohara. Aki egyszer belekóstol, fenéig hajtja azt s ami kéi, könnyelműség és alkoholos élvezet van a földön, odaborul eléje. És nagyobb erő szükséges itt a megállásra, mint amennyi a tuloldalan az indulásra kellett.

A szeretet ünnepének hangulatával a szümben indultam templomba, utközben a sárban találtam egy megszedült embertársamat, ide állítom önök elé, nézzék meg az arcát, a szemét, az idegeit és siessenek velem együtt letörölni róla a büzt és a szennyet, mert bizony az vesse rá a követ, aki magát ártatlannak hiszi nagy alámerülésében.

Egy egyszerű ember naplója.

Hatalmas szál ember volt valamikor nem is olyan régen, a nyolcvanas években *Szöke Sándor* lakatos, akinek Debrecenben iomenteleli műhelye volt a Csapó-utcában, a Szántai házban. Azt mondják keze alkotása vetekedett a leghiresebb külföldi mesterek lakatos munkájával. Egy segéddel és egy inassal dolgozott, mert maga akart a kovácsa lenni mindennek, ami a műhelyből kikerült. És csak úgy nőtt erős kezéből a munka, mintha varázsló pálcával verte volna tüzre. Nem tartozott azok közé a dudaszóval, butykossal dolgozó mesterek közé, akik a vasárnap munkaszünet után még „blaumontág”-ot is tartanak s csak ritka alkalommal esett meg, hogy betette a lábát egy korcsmába, vendéglőbe.

Tagbaszakadt, szép szál ember volt, nem csoda ha megakadt rajta a szeme egy jóvérű özvegyasszonynak.

— Huszonhat éves voltam akkor uram és akár hiszi, akár nem, nőt még nem szerettem. Se így, se úgy . . . Megházasodtam, csak úgy szokásból, ahogy megmosdottam, vagy megfésülködtem. Bár ne tettem volna, mert ez volt a végzetem, ez az asszony . . . Három fiam és leányom származott a vele való házasságból. Ezek közül kettő most katoná, egyik villanyszerelő itt Debrecenben. Én már fel sem ismerném őket. A multkor a szerető fiammal találkoztam az utcán, egy koronát nyomott a markomba:

— Itt van apám egy falatra való! Elsietett, rá sem értem megnézni, milven is az arca, szeme, szemepillája . . .

— És a lánya, avval sohasem találkozott?

— Nem soha. A multkor találkoztam valakiivel, aki azt mondta, hogy egy tanító vette el. Én nem háborítom, mondja apai szívének tagadásával, — ne szégyenkezzék miattam!

Igy beszélt ez a sárba jutott ember, börtönjárta, szégyencafatokkal beakgatott lelkiületével, amelynél sokkal sivárabbak lehetnek ott, ahol az ő boldogságát dulták fel és apai szívét verték ki a világba.

Dalárdista élet.

Volt egy idő a nemzet életében, amikor a dalárdák voltak a zenei élet egyetlen megnyilvánulásai. Abban kristályosodott ki a város intelligenciája, hogy milven volt a dalárdája. Voltak helyek, ahol társadalom és a község vállaltva adózott a nagy kulturális és nemzeti célra. Sokkal többet, mint ma is a zenedék és városi zenekarok szervezésére ád. Természetes, hogy a dalárdisták is szívesen látott vendégei voltak a táradalmi rétegek legelőkelőbb köreiben is. Erre az időre esik *Szöke Sándor* életének legfényesebb korszaka. Gyönyörű hangja volt ennek a hatalmas szál embernek. Olyan, hogy csodájára jártak a Csapó-utcai műhelynek. Ostromolták is mindenfelé, lépjen be a daloskörbe. Huzódzott, elmentált, végre mégis fecsapott. *Az ország első hőstenorja lett.* Amerre a debreceni dalkör megjelent, ott a pálmát biztosan elvitte a *Szöke Sándor* hangja. Boldog volt, aki vele egy asztalhoz ülhetett. Sok tekintetes, sőt méltóságos tagja van a debreceni közéletnek, aki akkor, a nyolcvanas években szívesen ivott vele — *percut*. Ez dobta aztán a léhaság, könnyelműség és munka megutalás karjába is.

Nem volt olyan mulatság, ahová meg ne hívták volna. Tekintélyre, befolyásra tett szert a műhelyt pedig kezdte *elhanyagolni*.

Közben meghasonlott a családjával is. A felesége Nagyváradra ment bábaságot tanulni, hogy alátámassza a háztartást.

— Mikor hazajött láthatólag elhidegült tőlem, — mondja a szerencsétlen ember. — Volt egy mostoha lányom, aki szintén Váradon volt az anyjával. Azt hallottam erről, hogy kikapós lett. Kérdőre vontam az anyját, aki durván rivalt rám:

— Semmi közöd hozzá. Tudd meg ezt a leányt nem cserélem fel veled! A mérge eljutott és végzetes cselekedetre szántam magam. Elköltöztem a családtól a műhelybe. Az asszony pedig nem követett. Eladtam hát a szerszámaimat, feloszlattam a műhelyt és Pestre mentem. Itt pár hónapig tartózkodtam, majd Debrecenbe költöztem vissza. Az államvasutak műhelyében kaptam alkalmazást, de mert a feleségemről olyan híreket hallottam, melyek a szívemet csordultig töltötték keserűséggel, otthagytam ezt is s a bánat és az életuntság megörölt, kiűtötte kezemből a szerszámot és lassan-lassan elfelejtettem a boldogságot, a rendes életet. Kivert kutya lettem, aki hol itt, hol ott üti fel tanyáját, de maradása nincsen sehohsem.

A debreceni hurkosok.

Egy időben Debrecenben veszedelmes rabló-banda ütötte fel tanyáját. Az esti szürkületben megtámadtak magányosan haladó békés polgárokat, nőket, hurkot vetettek a nyakukra s míg egyik a hurkot szorította, cimborái a megrémült áldozat zsebeit kuttattá át s kirabolta onnan ami értékes. A rendőrség sokáig kutatta a tetteseket, de eredményt elérni nem tudott. Végre jelentkezett két utcai nő, akiknek egyike azt vallotta, hogy *Szöke Sándor* is tagja a veszedelmes bandának. Elfogták, három hónapig vizsgálati fogságot szenvedett, aztán bizonyítékok híján fel kellett menteni.

— Ettől kezdve azonban gazembernek tartott a világ. Még ma is rám mutatnak az emberek.

— Ni, itt megy a „hurkos”. Akárhová megyek, üldöz ez az alaptalan gyanu. A multkor Nagyváradon kaptam alkalmazást egy szerelési munkánál. A végzet azonban egy Debrecenben szolgált rendőrt hozott

Gyapju szövetek legújabb kivitelben
Gyapju szövetek legnagyobb választékban
Gyapju szövetek legolcsóbban

Szigoru szabott
árak mellett
szerezhetjük be

WEISZ ADOLF
posztókereskedőnél, Debreczen, Rössuth-u. 1.
(Első takarékpénztár palotájában).

elem. Ez felszólított, hogy kövessem. Le-
csuktak és másnap kitiltottak. Itt Debrecen-
ben senki sincs, aki szállást adna. Napról-
napra előálltanak csavargásért. Hát mit
csináljak uram, lopjak?!

Nagyszivű könyörnyújtó, megértő pol-
gári társadalom, aki védelmedre rendőrség-
gel, szuronnyal veted magadat körül, hallo-
d ez a kérdést? Tudsz-e rá felelni? Nem? Én
sem! Csak azt érzem, hogy itt valami hiba,
javításra szoruló könnyelműség, vétkes el-
mulasztás csuszott bele a törvénybe. Ami
sehogy sincsen összhangban a sokat hangoz-
tatott humanizmussal és megbocsájtó em-
berszeretettel. Ezen pedig csak úgy lehet
segíteni, ha a Szőke Sándor és társai iránt
táplált gyanufonál célnaszálait nem használ-
juk fel arra, hogy szöges korbácsot erősít-
sünk a végére és avval üldözzük a tehetet-
leneket végig, az ország egyik sarkából a
másikba. Mert az igazságszolgáltatás szép
palotája így könnyen — vérpaddá válhat.

Amint ez Szőke Sándor esetére is illik,
aki az idei karácsonyt is a rendőrség fog-
dájában tölti, ahonnan csak újév után szaba-
dul. Talán lehetne érte valamit tenni?!

Gyulai Zsiga.

Az utolsó ülés

A képviselőház karácsonya.

A képviselőház ma csak rövid ülést tar-
tott. Ma volt ugyanis a Háznak karácsony
előtt az utolsó ülése s ennek napirendjén
mindössze a főrendiház üzenetének átvétele
és a gazdasági bizottság jelentése szerepelt.
Az ülésen csak nagyon kevés képviselő je-
lent meg, mert a Ház tagjainak nagy része
már tegnap este elutazott a fővárosból.

Návay Lajos elnök fél 11 órakor nyitotta
meg az ülést. Jelenti, hogy a főrendiház el-
fogadta az 1912 évre a pénzügyminiszter ál-
tal kért egyhangú indemnitást s megválasz-
totta a 20 rendes és 5 póttagot a delegációba.
Az elnöki jelentések megtörténte után

Hegedüs Kálmán jelenti, hogy az állandó
igazoló bizottság Sipos Orbán szolnoki man-
dátumát a szokásos 30 nap fentartásával iga-
zolta. A Ház a jelentést tudomásul vette.

Az indítvány és interpellációs könyv fel-
olvasása után rátér a Ház a napirend letár-
gyalására.

Bujanovics Gyula a gazdasági bizottság
előadója a bizottság nevében javasolja a Ház
egy régi tisztviselőjének és orvosának dr.
Alföldi Bélának az előléptetését. A Ház hoz-
zájárul a gazdasági bizottság javaslatához.

Barcsay Andor interpellálja ezután a
belügyminisztert a Hunyadmegyei állapotok
miatt. Részletesen ösmerteti az ottani alis-
pán felfüggesztésének történetét s azt párt-
politikai üldözésnek minősíti. Kérdi a bel-
ügyminisztert, hajlandó-e ez ügyben sürgő-
sen és közmegnyugtatóra intézkedni.

Lovászy Márton az államvasuti mun-
kások tarthatatlan helyzetét tette szóvá in-
terpellációja keretében.

Több interpelláció nem lévén, az ülés
11 órakor véget ért.

Az ünnepi szünetet megrövidítették pár
nappal, mert már január 11-én ismét ülése-
zik a képviselőház, hogy elintézzék a költség-
vetés még hátralevő két tárcáját: az igaz-
ságügyit és a pénzügyit. Végül az appropriá-
ciót. Egészen bizonyos, hogy az indemnitás
lejártáig, január 31-ig megszavazzák a költ-
ségvetést. Azután pedig újra kitűzik napi-
rendre a véderőjavaslatok tárgyalását és
megújul a parlamenti harc, ha csak közbe nem
jön megint valamelyik békeangyal, akinek
sikerülni fog megteremteni a békés meg-
egyeződést. A most kezdődő parlamenti szünet-
et egyébként csak a politikai pártok elnö-
keinek, kiváltképp a kormányelnök újévi nyi-
latkozatai fogják megélnítenni és némileg
mozgalmasabbakká tenni.

A Zenede, az új vasut és egy sereg telek-ügy

A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

Az ünnepek előtt utolsó ülését tartotta
meg a jog- és pénzügyi bizottság, hogy ne-
hány fontos ügyet, amely a 28-iki közgyűlés
elő kerül, elintézzék. Ezek közt volt a Zenede
átvétele, a Piac-utca 83—85 számú telkek
közt levő zsák-utca megnyitása, a tüdőbeteg-
szanatórium segélye s a székelvhi vasutak
hozzájárulása.

Az ülés lefolyásáról a következő tudósi-
tás számol be:

(Telek-ügyek.)

Láng Ferenc följánlotta Pereces-utca
4. sz. házát. A mérnöki hivatal azt 30491 ko-
ronára becsülte, a tulajdonos azonban 38000
koronát kér. A jogügyi bizottság tehát nem
javasolja az ingatlan megvételét.

Varga Kálmán dr. Széchenyi-utca 15.
számu házát 200.000 koronáért, majd később
180.000 koronáért ajánlotta fel megvételre. A
mérnöki hivatal csak 140.000 koronára becsül-
te. A bizottság azt javasolja, hogy — miután
a 300 négyszögöles telek egy négyszögöle a
kivánt ár mellett 600 koronába kerülne, ez pe-
dig túl magas, miután viszont a szabályozás
szempontjából szükség van arra, a közgyűlés
rendelje el a kisajátítási eljárást.

Geréby Pál és társai a kertváros létesí-
tése érdekében 319 négyszögöl területet aján-
lottak fel s kértek helyette e telek mellett 315
négyszögölet, amely csere folytán a város
területe és a kertváros telke is szabályossá
lenne. A cserét a bizottság javasolja.

A Piac-utca 83—85. számú telkek közt
fekvő zsák-utca megnyitását kérték a szom-
széd telektulajdonosok, de az utca területen
kívül semmiféle hozzájárulást nem akartak
vállalni, holott a városnak az utcanvitáshoz
egy 100.000 koronás telket még meg kellene
vennie.

Freund Jenő dr., Jánosi Zoltán, Fejér Fe-
renc dr. Kardos László fölszólalása után, akik
az ajánlat ellen beszéltek s azt a leghatáro-
zottabban visszautasítani kívánták, a bizott-
ság kimondja, hogy az ügyet a napirendről
leveszi s megbizta a tanácsot, hogy a telek-
tulajdonosoknak egy újabb és legalább a tár-
gyalásra alkalmas ajánlata esetén tárgyaljon
velük úgy azonban, hogy a városnak az utca-
nyitás semmibe se kerüljön.

(A Zenede.)

A jog- és pénzügyi bizottság ezután le-
tárgyalta és kevés módosítással elfogadta a
Zenede átvételére vonatkozó szerződés ter-
vezetet. A bizottság az átvételt magát és a
városított Zenede szervezeti szabályzatát,
már a múlt ülésen elfogadta.

(A tüdőbeteg szanatórium.)

Tudomásul vette a jog- és pénzügyi bi-
zottság és elfogadásra ajánlotta a tüdőbeteg
szanatóriumra vonatkozóan lefolytatott tár-
gyalásokról felvett jegyzőkönyvet, amelyben
a telek nagyverdei helyét, a hozzájárulásokat
állapították meg s azt, hogy az építést már
tavasszal megkezdik.

(A székelvhi vasut.)

Fejér Ferenc dr. indítványára a bizottság
mellőzte az iratok felolvasását s az ügynek
részletezését, mert azt a bizottság már ismeri.
Két társaság a Debrecen-nagyvárad és a
Bihari helyiérdekű vasut kért hozzájárulást.
A Bihari vasutaknak azonban már nincs
koncessziójuk, mert azt a Debrecen-nagy-
várad nyerte meg.

Fejér Ferenc dr. indítványozta, hogy a
Bihari helyiérdekű vasutat egyszerűen uta-
sítsák el s a Debrecen-nagyvárad vasut rész-
vénytársaságnak 150.000 korona hozzájárú-
lást javasoljanak egyelőre.

Poroszlay László kéri, hogy 200.000 ko-
ronát szavazzon meg a bizottság. A ki a tér-
képre egy pillantást vett, látja, hogy a terve-
zett vasut egyenesen a Bihari vasutak érdekei
ellen volna s ez az oka, hogy a társaság, bár
tizenkét évig birtokában volt az engedélynek,
nem építette fel a vasutat, sőt mindent elkövet,
hogy azt meg is akadályozza. Csak zavarcsi-
nálás céljából kér leszállított kisebb hozzájá-
rulást. Az ő érdeke, hogy 50 kilométer vonalán
a szilágysági részeket Nagyvárad felé kösse
össze, nem pedig, hogy az újonnan tervezett
18 kilométeres vonallal a Szilágyságot Deb-
recenhez hozza közelebb. A később építendő
szilágysági vonalak e vasutat károsan nem
érinthetik, mert hiszen minden szilágysági
vonálnak Nagylétára, vagy Székelvhidra kell
jutni s ekkor már beleesik a debreceni forga-
lom szférájába. Kéri, hogy a társaság által
kért 200.000 koronás hozzájárulást javasolja
a közgyűlésnek.

A jog- és pénzügyi bizottság kimondta,
hogy a Debrecen-nagyvárad helyiérdekű va-
sutaknak 150.000 korona hozzájárulást java-
sol a nagyléta-székelvhi vasut építésére a
már régebben elfogadott és ama feltételek
mellett, hogy a társaság az építést 1912-ben
megkezdje.

A kormány munkaterve

Miniszterek a jövő évi programjukról.

Az est című fővárosi lap tudósítója föl-
kereste a minisztereket és tájékozást kért tőlük
arról, hogy a most beköszöntő esztendő
során milyen terveiket akarják valóra vál-
tani. A válaszokat, amelyek nagyszabású
gazdag munkaprogramot tárnak az ország
közönsége elé, az alábbiakban ismertetjük:

Khun-Héderváry Károly gróf

miniszterelnök, belügyminiszter:

— A belügyminiszteriumban elkészül-
tünk a városok állami segélyének felosztá-
sáról szóló törvényjavaslattal, amely már in-
tézkedik arról is, hogy a költségvetésbe ezen
a címen beiktatott három millió miképp oszt-
tassék fel. Előkészítés alatt áll a szegényügy
országos rendezése. E tekintetben a kormá-
ny a törvényhatóságoktól bekérte az ada-
tokat, amelyek bekiűldésének végső ideje e
hónap 31-ike. Ha az adatok együtt lesznek,
azonnal hozzálátunk a törvényjavaslat elké-
szítéséhez. Tárgyalás alatt áll a belügyi-
miniszteriumban a törvényhatósági jogu és ren-
dezett tanácsú városok rendőrségének szá-
bályozása, ugyszintén a megyei tisztviselők
státuszrendezéséről szóló törvényjavaslat is.

Lukács László

pénzügyminiszter

több törvényjavaslatot óhajt a jövő évben
elintéztetni. A pénzügyminiszteriumban elké-
szültek már az új nyugdíjtörvények elké-
szültek az új adótörvények végrehajtási uta-
sításai is és valószínűleg az általános jöve-
delmi adó életbeléptetése is külön törvény-
nyel történik majd. Tárgyalásra készen áll
elsősorban a „pénzforgalmi eszközök szapo-
ritásáról” szóló javaslat, amely új váltópénz
kibocsátását tárgyalja.

Beöthy László

kereskedelmügyi miniszter

munkaprogramjának legfontosabb tárgya a
közúti hálózat fejlesztése, amelyre vonatko-
zó törvénytervezet már készen van. — A
programban szerepel több dunai és tiszai
hid építése, a Duna-Tisza és a Száva-Duna
csatorna tervei. Az ipartörvény revízióját is
perfektálni kívánja a miniszter. Az ipari
alkalmazottak védelmére vonatkozó tör-
vényjavaslat kidolgozásához legközelebb
hozzálátunk.

Legjobb a Békési Róza „Gyorsmosó” szappana.

Székely Ferenc
igazságügyminiszter

nyilatkozata szerint az új polgári perrendtartásnak és az életbeléptető törvénynek Fiume városában és kerületében való életbeléptetése az előkészítésnek már olyan stádiumában vannak, hogy leteléstől az új polgári perrendtartással egyidejűleg előreláthatólag lehetséges lesz.

Az egyéb folyamatban levő munkálatok közül elkészült az osztatlan közös legelők jogviszonyainak rendezéséről szóló törvényjavaslat, valamint az ügyvédi rendtartásról szóló törvénytervezet, továbbá a bírói és ügyvédi vizsga egységessé tételét célzó törvényjavaslat is. Ezekben kívül készen vannak a biztosítási vállalatokra a csődön kívüli egyezsége, az örökösödési eljárás módosítására, a fiatalok büntetőjogi rehabilitációjára, a közveszélyes büntetéseket ellen alkalmazható biztonsági rendszabályokra, a sajtójog reformjára, a jövedéki büntető eljárásra vonatkozó javaslatok tervezetei.

Zichy János gróf
közoktatásügyi miniszter:

— Megesináltuk a debreceni és pozsonyi egyetemek föllállításáról szóló törvényjavaslatot, amelyeket a képviselőházban már benyújtottam és a közoktatásügyi bizottság már tárgyalta is. A katolikus autonómiáról, a református és ág. hitv. evangélikus felekezeteknek nyújtandó államsegélyről, a lelkesítő kongrua-törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló javaslatok is munkában vannak. A gazdasági népoktatásról, az elemi iskolai tanítók és tanítónők képzéséről és kérsítéséről, a tanítói fizetésrendezéséről szóló javaslatok legközelebbi gondunk. Azonkívül tervezzük az ingó műemlékek védelméről szóló törvényt és gondoskodni igyekszünk az ifjúságnak pornografikus termékekkel szemben való védelméről.

Hazai Samu
honvédelmi miniszter:

— Előkészítés és kidolgozás alatt van egy törvényjavaslat a hadmentességi díjról, progresszív alapon; az altisztek polgári alkalmazásáról akarunk gondoskodni, továbbá az előfogatokról és a beszállásolásáról dolgozunk ki új törvényt. Mind a kettő a mostani előfogatozási és beszállásolási rendszer hiányait és a túlterhelést kívánja megszüntetni; gondoskodni kívánok továbbá az őszi gyakorlatokra bevonuló szegénysorsu tartalékosok családjainak segélyezéséről.

A város közgyűlése

December 28.

Debrecen város törvényhatósági bizottsága — mint jelentettük — december 28-án csütörtökön délután 3 órakor a városháza közgyűlési termében tartja decemberi rendes közgyűlést, melynek napirendjén a következő tárgyak szerepelnek:

Polgármesteri jelentés 1911. évi november hónapról.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszteri leirat a kövezetvám szedési „Éngedélyokirat” hatályának meghosszabbításáról.

A törvényhatósági választott bizottsági tagok 1912. évre érvényes névjegyzékének bemutatása.

Közigazgatási bizottság tagjai sorából kilépő 5 tag helyének választás utján betöltése. Igazolól választmány 5 tagjának megválasztása. Állandó bíráló választmány megalkatása. (Dr. Hegedűs István.)

Főjegyzői, gyámpénztárnoki, mérnöki, adófőtiszt, árvaszéki iktatói, árvaszéki kiadó, árvaszéki irattárosi, katonaiügyi segédnyilvántartói és a rendőrségi pénzbüntetést behajtói állásoknak, valamint az ezen állá-

sok betöltése folytán esetleg megüresedő hivatali állásoknak választás utján betöltése.

Névszerinti szavazás a házipénztár és az általa kezelt alapok, valamint a gyámpénztár törvényes biztosíték mellett el nem helyezhető felesleg pénzének az 1912. év folyamán gyümölcsözőleg elhelyezése ügyében. Névszerinti szavazások különböző telkek megvételéről.

A nagyerdei körut csatornázása.
A világítási vállalat villamos telepének bővítésére negyedik gépegység beszerzése.

A Zenede városi kezelésbe vétele.

A „Debrecen—nagyvárad h. é. vasut Részvénytársaság”, valamint a „Bihari h. é. vasutak Részvénytársaság”-nak, a székelyhid—nagylétai vasutvonal építési költségeihez hozzájárulás iránti kérelme.

A kulisszák mögül.

*

Szinészek a paradicsomban

(Lapunk felelős szerkesztője égháboru módjára rontott íróasztalom elé s kivonva legélesebb kritikai meglátásának pallosát, rivallt rám.)

— Ember, tett-e a kulisszák népéhez kérdéseket?!

Nem mertem kitérni a felelet elől, no meg gyáva voltam az igazat is bevallani, a legszemtelenebb orcátlansággal, mivel csak a magam fajta szinpadai róka van felruházva, flegmával vettem kezembe a tollat és azt mondtam:

— Igen.

Most már a nagy „igen” ki volt mondva s hogy ígét is öltön, felmentem a szinpadra s minden főkapitányi tilalom dacára is átléptem a — *Paradicsom küszöbét*. „Az ember tragédiáját” játszották ugyanis. Kitérő eszme rohant itt reám. Oly *körkérdés*, amely az összes elcsépelet körkérdéseket felöklözi, letaszítja az embert az ürbe, az asszonyt pedig ott éri tetten, ahol az almát akarja éppen leszakasztani a *tudások fájáról*:

— *Mit érez Ön a Paradicsomban?*

BEÉRKEZETT FELELETFK.

BORBÉLY LILI:

— Igen pikánsnak találom a kérdést. Ez éppen olyan, mintha arról vallatnának, hogy azt a bizonyos és elmaradhatatlan *szemölcsöt* melyik oldalomon hordom?!

BELEZNAY MARGIT:

— Óh, a Paradicsom, álmaim eszményképe. Csak az a kár, hogy — egy Ádám van benne. Így lehetetlen a választás.

CSANÁDI IRMA:

— Nem hiszem, hogy olyan Paradicsom volna a teremtésben amelyért én az — *édes anyámtól* elszakadnék. Ha tehát Ádám velem akarja ott kibérelni a színházat, be kell töltenie az — *anyaszerepkört* is.

ZILAHY GYULÁNÉ:

— Már a *dress* miatt sem szeretnék ott lakni. Itt Debrecenben mégis csak jobbak e tekintetben a — *kulturviszonyok*.

VAJDA ILONKA:

— Én mint *naiva*, mit tudhassak én még a — *világról?*!

T. CSIGE BÖSKE:

— Azt hiszem, hogy *Madách* Imre Éva szerepét nem a *hősnőkre*, de a *dramai szen-*

dék-re szabta. Amint *Zilahy Gyula* tévedett a szereposztásban, majd ki fogja pótolni *Thury Elemér* — *szinigazgató*.

FABINYI FELICIA:

— Lázat, óriási lázat éreztem, olyat mint a mikor először pillantottam meg a — *száraz-földet*.

KOVÁCS MARGIT:

— Ugyis mint *költőné* és ugyis mint az *összhang énekesnők* képviselője kinyilatkoztatom, hogy semmi kedvet sem érezek az Évaskodásra. *Önállóságot* követelek.

*

A férfiak közül a következő feleletek hangzottak el:

THURY ELEMÉR:

— Hogy érezheti magát egy ma született — *szinigazgató?*

SOLTI ERNŐ:

— Ugyan kérem, ne szekirozzanak mindig azzal a Paradicsommal. Az egyetlen étel, ami rontja a — *hangot*.

KASSAY KÁROLY:

— A Paradicsom! Az a mi — *specialitásunk!*

FALUSY ISTVÁN:

— Nem szeretem a Paradicsom éphajlatát, könnyen meghül benne az ember. Amiből kétségtelen, hogy Ádámnak nem volt — *énekhangja*.

SZÉKELY GYULA:

— Öcskös! Ha én még egyszer a Paradicsomba mehetnék, tudom, hogy megszüntetném *Bérczy Gyulával* a — *közösházartást*.

BÉRCZI ERNŐ:

— Ha én lettem volna Évának az Ádáma, tudom, felkopott volna az álla a kigyónak. Hiába, a Paradicsomban — is csak sikert arathat.

LIGETI LAJOS:

— Sohasem szerettem a Paradicsomot. Savanyu, mint a — *rossz komikus*.

*

Én:

— Ezt a *körfeleletet* mint tényt táltam fel nemcsak a felelős szerkesztőnek, de az — *olvasónak* is. Karácsony szent előestéjének az — *előestéjén*.

Conferencier.

MULATSÁG.

A Polgári Kör bálja. A Debreceni Polgári Kör könyvtára javára 1912. január hó 6-án az Arany Bika szálloda disztermében a Magyar Testvérek zenekara közreműködésével zártkörű táncmulatságot rendez. — Belépődíj: személy-jegy 3 korona, család-jegy (4 személyre) 8 korona, páholy-jegy (4 személyre) 8 korona (személy-jegy nem szükséges). Kezdete este 8 órakor. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a kör. Jegyek csakis a meghívó előmutatása mellett válthatók Antalfy József, Csáthy Ferenc, ifj. Gyürki Sándor és Márton Gyula üzleteiben, a kör helyiségében (Piacutca 7.) és este a pénztárnál.

Dalestély. A Debreceni Iparos Dalegylet karácsony első napján táncal összekötött dalestélyt rendez a Bika disztermében. Belépőjegy 2 kor. Előre váltva 1 korona 80 fillér.

Fehérneműt csipkefüggönyöket, női blousokat legszebben tisztít FEUERSTEIN

Piacz-utca 42. sz. (Lamprecht palota).

Arany János-utca 15. sz.

mosó Intézete Piacz utca 63.

A „Karrierek“ tanítónői

Megérkezett az ellenszolgálat.

Napok előtt hirt adtunk arról a manóverről, melylyel egy budapesti könyvkiadó vállalat ügynökei bejárták az előkelő debreceni családokat, ahol magukat „tanítónők”-nek mutatták be és a Tanítók Háza javára gyűjtöttek nagylelkű adományokat. Két-három koronát kértek csak s ezt az összeget egy ivre jegyeztették, az adakozó nevével, aki ezért mint a tanítónők mondták, „kellő ellenszolgáltatás”-t is fog kapni. Mert ők nem koldulni jöttek s így az adományokat is csak akkor fogadják el, ha az „adakozó” az ellenszolgáltatást megkapta.

Sokan felültek ennek a ravaszul előadott kérésnek s gyűltek az adományok a Tanítók Háza javára. Tucat számra szaporodtak az aláírási listák, melyek tulajdonképpen nem is annyira jótékony célra, mint könyvmegrendelésre szóltak. Ugy, ahogy, ezt a hölgyek, akik arcképes igazolványokkal voltak ellátva, már a fővárosban is kultiválták, hol azonban a ravasz céllal gyűjtött megrendelések miatt a rendőrséggel is meggyűlt a bajuk.

A megrendeléseket a bíróságok érvénytelenítették s a hölgyek közül többen a vádlottak padjára jutottak.

A debreceni jótékony „tanítónők” azonban, úgy látszik, nem számítottak arra a jól értesültségre, melylyel lapunk itteni szereplésüket szövé tette, hazaérve a fővárosba, le akarták bonyolítani az üzleteket. Napok óta halomszámra érkeznek a csomagok a jótékony aláírókhoz s egy fővárosi kiadó cég értesíti őket, hogy 96 korona értékben a „Karrierek” című diszmiure tett megrendeléseket elfogadta. Potom három korona részletfizetésre, mint ahogy aláírták.

Természetes, hogy az általunk megírt hír hatása folytán senki sem fogadja el a „tanítónők” által ajánlott „ellenszolgáltatás”-t s a csomagok, ahogy jöttek, visszavándorolnak a kiadó vállalatához. Ahol természetesen kézzel-lábbal ragaszkodnak a „jó vidék” megrendeléséhez s a következő tartalmul leveleket küldözgetik most már a jótékonykodók nyakára:

Az ottani postahivatal a mai napon arról értesít bennünket, hogy b. megrendelése alapján leszállított „Karrierek” első sorozatát nem fogadja el.

Hivatkozunk kezeink között levő sajátkezűleg aláírt megrendelőlapjára és kérjük, hogy küldeményünket, melyet a posta utasításunkra újból be fog mutatni, feltétlenül átvenni sziveskedjék, mert az átvétel alól fel nem menthetjük és ha dacára e kijelentésünknek, címünkre visszakézbessítetnek, a felmerült postaköltséggel szemléljüket megterhelni, egyszersmind kénytelenek leszünk aláírt megrendelési lapja értelmében a teljes vételárat esedékesse tenni.

Teljes tisztelettel

„KARRIÉREK” KIADÓHIVATALA.

Természetesen a kiadóhivatal ezuttal is a tapasztalatlan vevők naivitására számít s azt hiszi, ha rájleszt az illetőkre, menten megrendelése válik a — jótékony adomány.

Figyelmeztetjük olvasóinkat, fel ne üljenek a fenyegetésnek s a jótékonykodás ürügye alatt kicsalt aláírások érvényét el ne ismerjék, hanem küldjék vissza újból a tolazkodó — „Karrierek”-et.

IRODALOM.

Debreceni Szemle politikai, irodalmi és művészeti hetilapra előfizetési felhívásokat küldtem egyeseknek. Nagyon kérem az illetőket, hogy miután lapom első száma e hó 30-án délután, szombaton megjelenik, sziveskedjék-

nek a gyűjtő-iveket címre beküldeni, még az esetben is, ha T. Cimen kívül más nem is jegyzett volna elő azokon. Hirdetés-szöveget kérem a városi nyomda művezető hivatalába legkésőbb csütörtökön délután 5 óráig beszolgáltatni. Teljes tisztelettel Szathmáry Zoltán a D. Sz. felelős szerkesztője (Vigkedvü Mihály-utca 15.)

23 milliós kölcsön az Osztrák-Magyar Banktól és 60 milliós kölcsön községi kötvényre.

Beszélgetés a polgármesterrel.

A nagy ünnepekkel lezáródik az esztendő s már a megszokás is okozza, hogy az emberek valami újnak várakozásával tekintenek az elkövetkező évre, amelytől újat, vagy a régi vágyak teljesülését várják. Ha valamiben jogosult ez a várakozás, a reménység, úgy jogosult az Debrecen város életében, ahol igazán új, igazán nagy dolgokat vár mindenki. Egy éven át sokszor, nagyon sokszor mutattunk rá azokra a dolgokra, sokszor soroltuk fel azokat a dolgokat, amelyeket reménykedve vár most Debrecen városa és amelyeknek megvalósítására kötelezve is van.

Minden nagy műnek megvalósítása előtt azonban akadályul állott az, hogy Debrecennek nincs pénze. Az a nagy gépezet, amelynek mozgatásához az energiát az anyagi erők adják, már-már megakadt. Alig néhány napja csak, hogy a tanács végre elhatározó lépést tett ebben az ügyben s kialakultak a nézetek arról, hogy miként kell a szükséges pénzüsszegek beszerzését és ezzel a város anyagi ügyeinek rendezését végrehajtani.

A megállapodások csak általános elvekre szorítkoznak, azonban a részletekre vonatkozóan még mindig további tárgyalásokra van szükség.

Munkatársunk ma e kérdésben beszélgetést folytatott Kovács József polgármesterrel, aki a nagy pénzügyi tranzakcióra vonatkozóan, amelynek a város előre haladását kell biztosítani, a következőket mondta:

— Debrecen városa a nagy létesítmények egész sorozatának megvalósítása előtt áll. Olyan nagy tömege a munkáknak van folyamatban, hogy már egymagában véve ezeknek befejezése is elég megerőltetést kíván a várostól. Éppen azért nem volna helyes, ha mindent egyszerre akarnánk megvalósítani, mert hiszen az egyszerre való megvalósítás olyan anyagi erőt követelne, amelyet Debrecen szolgáltatni nem tudna. És még emellett figyelembe kell venni azt, hogy ha bármily nagy tömegű milliósokat fektetnénk is bele a létesítményekbe, a folyton fokozódó igények újabb és újabb követelményekkel lépnek fel.

Ha mindezeket figyelembe vesszük rájutunk arra, hogy a leghelyesebb mód a szükség szerint való fokozatos haladás.

A szükséges anyagi erőknek beszer-

zési módjára vonatkozóan leghelyesebb dolog volna, az újabb kölcsönt ismét az Osztrák Magyar Banktól venni fel és pedig olyan mértékben, amint arra szükség van. Huszonhárom millió koronára tehető az az összeg, amelynek erejéig az újabb kölcsönt megköthetnék. Azt hiszem a kellő készséggel az Osztrák Magyar Banknál találkozni is. Ebből a huszonhárom millió koronából azután létesítenénk a legsürgősebb és befejeznénk a már folyamatban levő munkákat. A munkák folyamatához képest vennék fel a szükséges összegeket, közben pedig az először befektetett tőkék már meg is hoznák a kamataikat, úgy, hogy azok amortizálnák már maguk a költségeket.

— Ugyanakkor azonban meg kell tennünk a lépéseket újabb olyan nagy kölcsön iránt, amely a későbbi igények kielégítésére rendelkezésre álló tőkét képezne s nem kellene folyton apróbb kölcsönökért futkosni, ha valamire szükségünk van. Ez a kölcsönünk hatvan millió korona összegű volna. Már most meg kell tennünk az iránt is a lépéseket, hogy Debrecen városa községi kötvény kibocsátási jogot nyerjen. Másként ugyanis nem képzelem, hogy kölcsönt kaphassunk, csakis községi kötvény kibocsátásával. Ekkor azután nagy töké áll rendelkezésünkre s ha valamely összegre szükségünk van, akkor piacra bocsátunk annyi értékű papírost, amennyire szükségünk van.

— A jövő esztendő nagy munkáinál már is nagy összegre van szükségünk az egyetem létesítésére megszavazott öt milliót is le kell tennünk és a két milliós kórházat is fel kell építeni s a megkezdett munkákat is be kell fejezni s így újabb terveket a közel jövőre alig szabad felvetnünk. A szükségletek kimutatását, amelybe felvesszük mindazokat az összegeket, amelyekre gondolnunk kell, még véglegesen nincs is készen.

Apolgármester nézete szerint tehát az anyagi megerőltetés elkerülésére a fokozatos fejlesztés elve alapján látna hozzá azoknak a nagy műveknek létesítéséhez, a melyeknek terve és szüksége a közelmúltban merült fel. E fokozatos fejlesztés elvéhez idomulna a város pénzügyi politikája is, amelynél azonban nem szabad egy másik szempontot sem feledni, azt ugyanis, hogy az elv szigorú fentartásáért nem szabad kockáztatni azt, hogy a kedvező alkalmak kihasználtsanak, mert nagyon jól tudjuk, hogy nagyon sokszor a kedvező alkalom meglátásán s megragadásán fordul meg a pénzügyi műveletek sikere.

Tudomásunk van róla különben, hogy a végleges, hatvan milliós nagy kölcsön tárgyában két debreceni ügyvéd, akik pénzügyi téren is szaktekintélyek, a tanács tudtával és beleegyezésével már tárgyalásokat is folytattak és folytatnak külföldi pénzportokkal. Az egyik ügyvéd már referált is a tanácsnak az eredményről és pedig kedvező eredményről. Jelentését már írásban is megtette és minden valószínűség szerint e jelentés részét fogja alkotni annak az alapnak, amelyen a végleges tárgyalások megindulnak. Részt vesz az előzetes

Bona Fortunáto butormárvány telepe Deák Ferenc-u. 19. sz. alatt van.

tárgyalásokban Magoss György főügyész is, aki kezdettől fogva sokat dolgozott az új nagykölcson ügyében.

A dolog mai állásában kétségtelennek látszik, hogy már a januári közgyűlésen konkrét formában elintézés alá kerül ugy az Osztrák-Magyar Bankkal kötendő huzsonhárom milliós kölcsön ügye, mint a községi kötvények kibocsátásának dolga is.

Színház és művészet

A színház műsora:

VASÁRNAP: Délután *János vitéz és Kukacz Matyi kalandjai*, mesejáték. Gyermekek előadás, mérsékelt helyárrakkal. Este nincs előadás.

HÉTFŐ: Délután *Ártatlan Zsuzsi*, operett. Este *Kis gróf*, operett. (Bérletszűnet.)

KEDD: Délután *Bőregér*, operett. Este *Babuska*, operett. (Bérletszűnet.)

SZERDA: *Az ember tradédidja*, színmű. (Bérlet.)

CSÜTÖRTÖK: *Az ezred apla*, énekes bohózat. (C bérlet.)

PÉNTEK: *Hoffmann meséi*, operett. (A bérlet.)

SZOMBAT: *A madarász*, operett. (B bérlet.)

VASÁRNAP: Délután *A kis gróf*, operett. Este: *Lumducius Vagabundus*, bohózat. (Kisbérlet.)

HÉTFŐ: Délután *A falu rossza*, népszínmű. Este: *Az elvált asszony*, operett. (Bérletszűnet.)

KEDD: *Papa*, vigjáték. (C bérlet.)

FESTŐMŰVÉSZEINK TÉLI TÁRLATA.

Az elkelt képek dívétele.

Festőművészeink téli kiállítása a bezáráshoz közeledik. Még csak három napig, az ünnepek alatt, gyönyörködhetik műpártoló közönségünk művészeink pompás alkotásaiban. De ez a három nap, a szeretet ünnepeinek meghitt, békés napjai, bizonyára tetőpontja lesz a vételkedvnek és érdeklődésnek egyaránt. Hiszen a művészi szép keltette fel-emelő hangulat, nemes érzelmvilág olyan fonségesen harmónizál a karácsony keltette magasztos lelki tartalommal!

De miután a kiállítás bezárásának, külszöbén állunk, ideje, hogy rövid visszajelentést tegyünk erre a Debrecen művészeti életében páratlan eseményre. Páratlan azért, mert először láttuk festőművészeinket együtt, egyszerre. Nagy számuk, rohamos szaporodásuk örvedetesen mutatja, hogy Debrecen a művészetnek alkalmas talaja, hogy ezen a téren is a magyarság elsőrangú vidéki gócpontjává válik.

A műpártoló egyesület vezetősége ezuttal kéri fel mindazokat, akik képet vásároltak, hogy képeiket folyó hó 26-án a kiállítás bezárásának napján este 6 órakor vegyék át a kiállítás helyiségében.

Gyermek-előadás. — Vasárnap délután mérsékelt helyárrakkal 3 órai kezdettel a János Vitéz és Kukacz Matyi kalandjai című tündéres rege kerül színre. A kitűnő, mulattató, énekes darabot gyönyörű kiállítással és gondos betanulással hozza színre a színtársulat, hogy élvezetes karácsony-délutánt szerezzen a debreceni gyermek-világnak. — János vitézt Székely Gyula, Kukacz Matyit Borbély Lili fogja játszani, nagyobb szerepeket játszanak még Vajda Ilonka, Uti Gizella, Guthi Sári, Dési, Császár, Ligeti, Papp Etei és Máthé Gyula.

Ünnepi előadások. Karácsony első ünnepnapján, hétfőn délután mérsékelt helyárrakkal, 3 órai kezdettel az Ártatlan Zsuzsi

operett kerül színre, melyben a címszerepet ezuttal Beleznay Margit fogja játszani. Este rendez helyárrakkal a Kis gróf, ez a kedves és népszerű operett lesz műsoron Borbély Lili, Zilahyné S. Vilma, Falussi, Kassay, Ligeti és Guthi Sárival a vezető szerepekben. Ünnepe másodnapján délután mérsékelt helyárrakkal Strauss örökbecsű gyönyörű operettjét, a Bőregért adják, melyben Zilahyné S. Vilma, Solti, Falussi, Dési, Csanádi Irma, Ligeti és Máthé játszanak kiváló szerepeket. Este a Babuska operettet, a színházi idény megnyitódarabját játsszák Borbély Lilivel, Csanádi Irmával, Falussival, Kassayval és Tordai Erzsivel a nagyobb szerepekben. Az összes előadásokra jegyek előre válthatók a színházi pénztárnál.

A Bonbonniereben vasárnap a szent este nem lesz előadás. Hétfőn a nagyszerű decemberi műsor keretében ismét színre kerül a Balga szűz c. paródia. A három Alex világhírű akrobaták Les Zelinesku román ének és táncsoport, Pásztor Zoltán, La bella Solitta, Radó Sándor, Harkányi Mancsi, Arvay Rudi, Vilson leányok, Kállai Sándor és Ihsz Gizi egészítik ki a fényes műsört.

Hétfőn és kedden délután 4 órai kezdettel nagy ünnepi előadás mérsékelt helyárrakkal, az összes esti attrakciók felléptével. A Bal-Tabarin előadása éjjélkor külön élvezetet nyújt a szórakozni vágyóknak, ahol 12-1-ig előadás, utána tánc és cigányzene reggelig. Az esti előadás helyárai 4, 3 és 1 korona, délután 2, 1 és 60 fillér. Jegyek elővéltelben válthatók Piac-u 44.

A kormány és az állami tisztviselők

Khuen és Lukács válasza a küldöttségnek.

Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének küldöttsége ma délelőtt tisztelgett *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnöknél és *Lukács* László pénzügyminiszternél, akik a képviselőházban fogadták a deputációt. *Batthyány* Tivadar gróf volt a küldöttség szónokája, aki előterjesztette a két héttel ezelőtt tartott tisztviselői nagygyűlés határozatában foglalt drágasági és családi pótlékra vonatkozó kérelmet.

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök a következőket felelte *Batthyány* beszédére:

— A kormány legközelebb *törvényjavaslatot* fog betervezni, mely a tisztviselőknek adott segítséget, illetve javadalmazásuk fölemelését *állandósítani* fogja. A kormány jóakarata azonban korlátok közzé van szorítva, mert egy minden téren elmaradt ország kulturális fejlődése valamennyi tárca jobb javadalmazását kívánja meg. Nagy örömmel és köszönettel hallottam, hogy a tisztviselők teljes nyugalommal várják a kormány döntését s nem akarják az országos élet harmóniáját megzavarni.

Lukács László pénzügyminiszter kijelentette válaszában, hogy a kormány *kész el-menni* a tisztviselők helyzetén javító intézkedések megtételében a *lehetőség határáig*, de azok között a korlátok között, melyeket az a kötelesség szab rá, hogy a társadalom különböző rétegei között ne támasszon mélyreható ellentéteket. Örömmel közölheti, hogy a *nyugdíjtörvény általánosságban már készen van* és nemsokára benyújthatja azt a parlament elé.

Ujra biztosíthatja a tisztviselői kart, hogy a kormány elmegey addig a határig, ameddig a felsőbb kötelességek ezt megengedik. Kéri a tisztviselőket, legyenek meggyőződve az ő legnagyobb jóindulatáról.

A küldöttség tagjai mindkét választ tetszéssel fogadták.

Baltazár püspök sajtópöre megszűnt

Pályi Ede visszavonta vádját.

Pályi Ede, a „Magyar Szó” felelős szerkesztője, úgy látszik, okult a tegnapi és mai tárgyalási nap tanulságain, látta, hogy Baltazár Dezső püspök ellen indított pöre csak kudarcot hozhat rá, felöltötte az „arbitér eleganciae” maszkját s napoleoni pózzal sóhajtott el:

— Leteszem a kezemből a kardot.

Don Quichotte befejezte szélmalomharcát és Budapestre utazott.

Baltazár Dezső dr. pedig meg lehet elégedve az eseményekkel, melyek mindenben az ő álláspontjának intaktságát igazolták. Az a vádbeszéd, melylyel Pályi Ede két órán keresztül fárasztotta a bíróság figyelmét, csak arra lett volna jó, hogy a felmentő ítélet késleltesse. Az egész bizonyító eljárás ugyanis kizárólag a püspök jóhiszeműségét és jogos felháborodását igazolta.

A mai tárgyalás lefolyásáról a következő értesüléseink vannak:

Folytatják a bizonyítási eljárást.

A délelőtt folyamán Dobó Sándor hajduböszörményi tanítót hallgatta ki elsőnek a bíróság. Ő volt az, ki annakidején „A szerencsétlen kezű Pályi” című pamfletet írta, melyért Pályi be is sajtópörölte, a bíróság pedig elítélte. Elmondja, hogy a saját incitívájából írta Pályi ellen a megjelent nyomtatványt, annak kiadását a sajátjából fedezte. Igaz, hogy egyes részreire vonatkozólag kapott támpontokat Baltazár Dezső dr.-tól is, de sok más ismerőse és barátja is szolgált műve megírásához adatokkal. Ezeket ő maga kérte azoktól, akiknél tudta, hogy ilyesmire lehet. Sem Baltazár, sem más senki nem inspirálta és adott neki utasításokat. — Ezért vállalta a felelősséget is.

Majd Szilágyi Sándor hírlapíró hallgatta ki a törvényszék, aki Pályi szerkesztőségében dolgozik és mellette tett vallomást.

Varga Péter székelyi lelkész egy Pályi ellen hozott bizalmatlansági határozat körülményeit ismerteti.

Jöjjön Wekerle és Tisza.

Dél felé járt az idő, mikor a tanuvallo-másokat a bíróság befejezte és Hoffmann József ítélőtáblai bíró elnök a felek képviselőit indítványtételre szólította fel.

A vád a pör anyagát még ki akarta egészíteni: Wekerle Sándor, Tisza István gróf, Bérczy István dr. miniszterelnökségi titkár, Dicsőfi József lelkész, Tüdős János országgyűlési képviselő és Mezőfi Vilmos vallomásaival. Ezért az illetők megidézttetését kérte.

A védelem pedig annak igazolására, hogy Pályi Ede milyen durva és kihívó hangon támadta Baltazár Dezső drt, a „Magyar Szó” idevonatkozó számaint felolvasni kérte. Minthogy az idő már a deket túlhaladta a bi-

Nagymagyaralföldi Bank Részvénytársaság

Debreczen, Piacz utca 73. sz. (Tihanyi-ház.)

Telefon 897.

Telefon 897.

Elfogadunk

betéteket takarékkönyvekre vagy folyószámlára. — Leszámítolunk váltókat. — Hiteit nyújtunk folyószámlára váltó vagy értékpapír fedezet mellett. — Törlesztéses jelzálog kölcsönöket nyújtunk 15-65 évi időtartamra. — Előlegek értékpapírokra. — Bel- és külföldi pénznemek és értékpapírok adás-vétele. — Parcellázási műveletek és mezőgazdasággal kapcsolatos mindennemű üzletek. — Értékek átvétele magán- és kezelés végett (safe deposit.) Árgkereskedelmi üzletek. Ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági vállalatok finanszírozása. Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgató.

Állandó betétek

után 5%

netto kamatot fizetünk.

róság a tárgyalás folytatását délután három és fél órára halasztotta.

Délután négy órakor még tartott a bíróság tanácskozása, melyen a vád és védelem által a bizonyítás kiegészítésére kért körülményeket mérlegelték. A bíróság csupán a védelem kérését teljesíti s az idevonatkozó lappéldányok felolvasását rendeli el.

Megróvás a rosszul értesült sajtónak.

Mielőtt a bíróság a tárgyalás folytatásába merült volna, felállt *Benedek János* dr. országgyűlési képviselő, *Baltazár Dezső* püspök védője s felháborodásának adott kifejezést azokról a *rosszhiszemű tudósításokról*, melyeket a lefolyt tárgyalás után a fővárosban helyeztek el a sajtó tudósítók. Valamennyi fővárosi lapban ugyanis az a hír látott napvilágot, hogy *Baltazár Dezső* dr. az elnök kérdésére *beismerte bűnösségét*. Ez a *tendenciozus, vakmerő mistifikáció* érdemes megtorlásban kell, hogy részesüljön. És gondoskodni is fogunk — ugymond — hogy úgy itt Debrecenben, mint a fővárosban a *közvélemény megvető itélete* elé állítsuk a rágalmazót.

Pályi Ede kijelenti, hogy a tudósítást sem ő, sem emberei nem küldték.

Elnök kijelenti, hogy *Baltazár Dezső* dr. a neki imputált *bűnösnek érzem magam* kifejezést *soha nem vallotta*, ellenben beismerte, hogy az inkriminált cikkeket ő írta, fogalmazta és közzétette, azokról a *felelősséget vállalja* is.

(Mi a magunk részéről szintén nyomoztuk a valótlan tudósítás beküldőjének kiletét. Ehhez a munkánkhoz *Barabás Béla* újságíró kollégánk segédkezett, aki pár hó előtt került Szegedről Budapestre, honnan mint a vidéki sajtó egyik nagytehetségű és intakt jellemű munkását ismerjük, és telefonon sikerült közreműködésével megállapítanunk, hogy a *tudósítás beküldője nem fővárosi, de debreceni hírlapíró*. A nevét azonban az illető könyomatos, mely a hírt leadta, kiadni nem fogja.)

Kiteszem kezemből a kardot.

A bíróság az ügyet minden tekintetben kimerítve látta és felhívta a vád képviselőjét indítványának megtételére.

Pályi Ede dr. mintegy két óráig tartó beszédben állított magának szobrot. Elmondta összes politikai elveit, utait, gáncs és félelem nélkül való lovagiságát. Bemutatkozott, mint a protestáns érdekek szilaj harcosa s a klerikalizmus félelmetes ellensége. Mikor pedig mindezeket előlről hátrafelé és viszont megismételte, egy ügyes fordulattal a próféta szakálára tette a kezét s kenetelies hangon hirdette ki a megbocsátás ígét.

— Kiteszem a kezemből a kardot — mely lyel hadakoztam. Az emelt vádat visszavonom!

Mire a bíróság sem tehetett egyebet, mint kihirdette a megszüntető határozatot.

A mai nappal a Debreceni Független Ujság naptárának kihordása nagyrészt befejezést nyert. Büszkén mondhatjuk: előfizetőink körében meglepetést okozott és meglegeledést keltett a díszesen kiállított, tartalmas, hatalmas mű. A naptárt csak előfizetők kapják, senki másnak azt nem adjuk. Hátralékos előfizetőinknek azonban csak akkor küldjük meg naptárunkat, ha tartozásaikat kiegyenlítették. Miután a kihordásnál tévedés is fordulhat elő, fölkérjük azokat az előfizetőinket, akik eddig még nagy naptárunkat nem kapták meg, forduljanak panaszukkal a kiadóhivatalhoz.

HIREK.

A Debreceni Független Ujság karácsonyi száma

Hatalmas, 60 oldalas terjedelemben jelenik meg a karácsonyi ünnepekre a *Debreceni Független Ujság* mai száma, változatos tartalommal, gondos összeállításban. Egymást váltják fel a politikai, társadalmi, közgazdasági, közigazgatási cikkek, a napi eseményeknek riportja. És mindezek között hatalmas mellékleten értékes szépirodalmi dolgokat talál az olvasó, a legkiválóbb írók tollából. Novellákat, költeményeket, értekezéseket tanulmányokat.

Ünnepi számunkba *Baltazár Dezső* dr. püspök írta a vezető cikket az ő mélyszántású gondolatmenetével, amelynek erős logikáját futása közben fel-fel csillan az ő költői lelkének fény sugara.

A kormány terveit ismerteti azután egyik kiváló politikusunk, akinek politikai nyilatkozatai mindig súlylyal bírnak s a politikai helyzetnek hű tükröi és aki közel állván az irányadó politikai körökhöz és a kormányhoz, kijelentéseiben a politikai valóságot tárja föl.

Figyelemre méltó tanulmányt írt *Kardos Albert* dr. az egyetemi internátusokról, a melyekről értékes dolgokat mond s tartalmas fejtegetések során mutat rá a debreceni társadalom sürgős kötelességére.

Méltán feltűnést fog kelteni a következő cikk, amely egy nagyjelentőségű közgazdasági eseménynyel kapcsolatban közöl interjút *Walder Gyulának*, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár vezérigazgatójával, aki a Debreceni Első Takarékpénztár és a Közgazdasági Bank fuziója alkalmából tett igen érdekes kijelentéseket e nagyfontosságú pénzügyi esemény hatásáról.

Ezt követik azután a napi események kalaidoszkopszerű fölvonultatása. Rendőri események, társadalmi és közgazdasági, közigazgatási aktuális témák sorakoznak egymás után, hogy bőséges és változatos tartalommal töltsék meg az ünnepre készült számot.

A mellékletet *Szabolcska Mihály* szép költeménye nyitja meg: *Karácsonykor*, ugyan csak a karácsony a témája *Csiky Lajos* teológiai tanár magasztos hangulatu cikkének.

Ezeket a bevezető hangulatos dolgokat követik: Karácsony az Oszterriában *Gyulai Zsigától*; Beszélgetés Monsieur *Bonnardal Balázs* Jenőtől; Az elsüllyedt várkastély *Zichy Géza* gróftól; Állatmesék, költemények *Szávay Gyulától*; a Vörös ügy *Vándor Ivántól*; Magyar Farmer iskola *Balkányi Bélától*; *Vértessy Gyula* verse; Sötétség felé. Mese *Uray Sándortól*; A fekete könyvek könyvek titkaiból *Koncz Ákostól*; Messze innen, vers *Radó Lillitől*; Jövendő napokról *Rácz Lajos* drtól; *Szávay Zoltán* Sírfeleirat című verse; *Csűrös* Ferenc tanulmánya *Görgey Arthurról*; Egy szüffrazsett *Kálvin* korában írta *S. Szabó József*; *Lygia* versek; A vásárfia *Zih Sándor* néttől.

— Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnep nyomdai munkaszünete miatt csütörtökön, 28-án hajnalban jelenik meg.

— Karácsony a templomokban. A debreceni református templomokban holnap, vasárnap és karácsony ünnepén a következő sorrendben tartják meg az istentiszteleteket:

December 24-én, vasárnap: Dél előtt: A Nagytemplomban prédikál *Demeter Gyula* s.-lelkész, ágendázik *G. Szabó Gábor* s.-lelkész; a Kistemplomban prédikál *Jánosi Zoltán* lelkész, ágendázik *Pápp József* s.-lelkész; a Kossuth-utcai templomban prédikál *Szele*

György lelkész; az Ispotály-templomban prédikál *Boér Károly* vallásokt. lelkész; Csapókeri imaházban prédikál *Kovács János* vallásokt. lelkész; a homokkerti imaházban prédikál *Polgár Gyula* s.-lelkész. — Délután: a Nagytemplomban *Nagy István* szénior, a Kistemplomban *G. Nagy Béla* 4. th. a Kossuth-utcai templomban *Herpai Gábor* s.-lelkész, az Ispotály-templomban *Dérczy Imre* s.-lelkész.

December 25-én karácsony első napján: Dél előtt: a Nagytemplomban prédikál *Szele György* lelkész, ágendázik *Baltazár Dezső* dr. püspök; a Kistemplomban prédikál *Jánosi Zoltán* lelkész, ágendázik *Dicsőfi József* lelkész; a Kossuth-utcai templomban prédikál *K. Tóth Kálmán* lelkész, ágendázik *Polgár Gyula* s.-lelkész; Ispotály-templomban prédikál *Uray Sándor* lelkész, ágendázik *Herpai Gábor* s.-lelkész; a városi szegényházban prédikál és urvacsorát oszt *Hajdu Zsigmond* püspöki titkár; a csapókeri imaházban prédikál és urvacsorát oszt *Kovács János* vallásokt. lelkész; a homokkerti imaházban prédikál és urvacsorát oszt *Boér Károly* vallásokt. lelkész. — Délután: a Nagytemplomban *G. Nagy Béla* 4. th. a Kistemplomban *Nagy István* szénior, a Kossuth-utcai templomban *Dérczy Imre* s.-lelkész, az Ispotály-templomban *Herpai Gábor* s.-lelkész.

December 26-án karácsony másodnapján prédikálnak: Dél előtt: a Nagytemplomban *Nagy István* szénior, a Kistemplomban *Herpai Gábor* s.-lelkész, a Kossuth-utcai templomban *G. Nagy Béla* 4. th., az Ispotály-templomban *Dérczy Imre* s.-lelkész. — Délután: a Nagytemplomban *Herpai Gábor* s.-lelkész, a Kistemplomban *Dérczy Imre* s.-lelkész, a Kossuth-utcai templomban *Nagy István* szénior, az Ispotály-templomban *G. Nagy Béla* 4. th.

Az ágost. hitv. evang. templomban: Vasárnap délelőtt 10 órakor *Kutas Kálmán* segédlelkész prédikál. Hétfőn karácsony első napján délelőtt 10 órakor *Materny Lajos* főesperes végzi az istentiszteletet, ennek végzetével urvacsora osztás. Délután 3 órakor *Kutas Kálmán* prédikál. Kedden, karácsony második napján délelőtt 10 órakor *Materny Lajos* főesperes végzi az istentiszteletet; utána urvacsora osztás. Délután 3 órakor ima.

— *A király karácsonya.* Bécsből táviratozzák: A király teljesen jól érzi magát. Karácsonyi programjában ezért csupán annyit eltérés lesz, hogy a karácsonyt nem Wallseben, hanem ez alkalommal először *Schönbrunnban* fogja tölteni. A karácsonyfát *Mária Valéria* főhercegnő gyermekei számára nem a *Valéria* teremben, hanem *Mária Valéria* főhercegnő ugynevezett leányzóbjában, amely *Erzsébet királynő* szobája mellett fekszik. A karácsonyfa innepélyen ott lesznek *Kerzl dr.*, a király orvosa és *Paar gróf* főhadsegéd is.

— *A hadseregtől a honvédséghez.* A hivatalos lap mai száma folytatólag közli a közös hadsereg tartalékából a m. kir. honvédség tartalékába történt áthelyezéseket. Ezek szerint: *Burai István* a 39. gyalogezredtől a verseci 7. Török (Thebner) *Pál* a 7. utászszázalajtól a debreceni 3. Jendtner *Sándor* a 26. gyalogezredtől a debreceni 3., *Veiland Károly* a 26. gyalogezredtől a debreceni 3., *Szathmáry Lajos* a 25. gyalogezredtől a debreceni 3., *Kálmán Sándor* a 39. gyalogezredtől a debreceni 3., *Jóna Kálmán* a 6. tábori tarackezredtől a debreceni 3., *Korék Aladár* a 4. vonatoszálytól a debreceni 3., *Szénási István* a 65. gyalogezredtől a debreceni 3., *Erdélyi András* dr. a 39. gyalogezredtől a debreceni 3., *Czillinger Pál* a 39. gyalogezredtől a debreceni 3. honvédség gyalogezredhez helyeztetett át. A hadapródok közül *Szabó Imre* dr. a 31. gyalogezredtől a debreceni 3. honvédség gyalogezredhez helyeztetett át. A lovasságnál: *Des Echerolles-*

nőidivatertme

Debreczen, Fötér 55.
(Hungária kávéház mellett).

Kovács Gyula és Társa

Őszi és téli ujdonságok

női felöltőkben. Divat bundák, plüsch és szörme kabátok leány és gyermek felöltők, boák és muffok. Costümök, :: pongyolák színházi és esti köpenyek divatszineken. ::

*** Csipke, selyem és szövetblousok, divatos kötött kabátok dus választéka. ***
karácsonyi alkalmi vásárlás lezártított legolcsóbb szabott árak mellett.

Kruspér Gilbert hadnagy az 1. huszárezredtől, Ludányi Bay András dr. hadnagy a 9. dragonyosezredtől, Dénes Sándor dr. hadnagy a 20. táborigyűzőezredtől, végül Ficzek Jenő hadnagy a 12. táborigyűzőezredtől a debreceni 2. honvédszázadhoz helyeztetett át.

— **Házasságok.** A debreceni m. kir. anyakönyvi hivatalban az elmúlt héten a következő párok kötötték házasságot: Pányoki Lajos—Metkő Mária, Sitéri János—Sándor Eszter, Kádár József—Fülöp Rozália, Veres László—Kajcza Mária, Hevesi András—Sztarmári Eszter, Kiss József—Kovács Eszter, Kerek János—Darai Eszter, Partó Miklós—Dolák Amália, Tozér József—Nádházy Eszter, Nagy Lajos—Kardos Róza, Farkas János—Rác Erzsébet, Schmartz Bernát—Klein Szió Szabó Sándor—Gáti Zsófia, Bodnár Imre—Szalai Erzsébet, Kállai Sándor—Jóvér Mária, Balogh Ferencz—Major Mária.

— **Apponyi Albert előadása Bécsben.** A jövő januárban lesz huszonöt éves jubileuma a bécsi népművelődési egyesület megalapításának. A jubileum alkalmából az egyesület jótékony célra felolvasásokat fog rendezni és már több neves külföldi író, politikust és tudóst nyert meg e célra. Mindegyik előadó saját magáról, illetve működéséről fog beszélni. Január 25-én Apponyi Albert gróf fog felolvasni ezzel a címmel: „Emlékezések negyvenévi parlamenti működésemre”. A felolvasók közt lesz Suttner Berta báró is.

— **Kinos botrány a hajdusámsoni községi választáson.** Hajdusámsonból jelentik: A községben ma volt az előjáróság-választás. Az aktus szép rendben folyt le s az előjáróság tagjaiul a régi tisztviselőket választották meg. A választás befejeztével azonban kinos incidens történt. Wessprémy Barna szolgabíró ugyanis, aki a választást vezette, érthetetlen okból a tanácssteremben együtt álló előjárósági tagokat csendőrökkel utasította ki a helyiségből. A szolgabíró rendelkezése ugyanis az egyik csendőr odalépett az előjárósághoz s így szólott hozzájuk:

— Vége a választásnak. Azonnal oszoljanak el!
Az előjárósági tagok meglepetéssel hallották ezt a durva kiutasítást, kalapjaikat vetették, eltávoztak s elhatározták, hogy a sértő s érthetetlen viselkedésért az alispánnál keresnek elégtételt.

— **Thury Elemér színiközlésének.** Pár nap előtt a soproni színiközlés bizottság egyhangúlag Thury Elemérnek, a debreceni színiközlés művészeinek javasolta bérbeadni a soproni nemzeti színházat. A városi közgyűlés magáévá tette ezt az álláspontot és ma délelőtt tartott ülésén kimondotta, hogy a színházat 1912. január 1-től Thury Elemér igazgatására ruházza. A művész és neje, T. Csige Böske tehát a nagyközönség ószinte sajnálatára, melynek kedvencei voltak, már a napokban megválnak Zilahy Gyula színiközlésétől.

— **Házasság.** Gyulai Zsiga hírlapíró, lapunk belmunkatársa, szerdán, e hó 27-én köt házasságot Kocsis Lujzikával Marosvásárhelyen.

— **Windischgraetz herceg vasuti tolvaja.** Sátoraljaújhelyről táviratozzák: Windischgraetz Lajos herceg tegnap Budapestről Sárospatakra utazott. Az egyik első osztályú fiülkében lefeküdt aludni s a zsebében levő börtárcát, hogy ne zavarja, a kupé hálójára tette. A herceg Sárospatakon ébredt föl s nagy meglepetésére a tárcát, melyben 12.000 korona volt nem találta. A lopással a vonat személyzete egy elegánsan öltözött középkorú férfit gyanúsít, aki nagyon sokat forgolódott a herceg kupéja körül. A tolvaj kézrekerítése végett széleskörű nyomozást indítottak.

— **Egy volt debreceni primadonna nyugdíjban.** Az Országos Színészegyesület nyugdíj-bizottsága az elmúlt héten ülést tartott, melyen a beérkezett nyugdíjazás iránti kérvények fölött határoztak. Sok számottevő

művész és művésznő hagyja ott a jövő évben a világot jelentő deszkákat, akik közül nem egy valamikor, nem is olyan régen ünnepeelt sztárja volt a vidék metropolisainak. Így a névsorban találjuk Ruzsinszky Ilona nevét is, aki a debreceni színpadon sok forró sikert aratott s még ma is olyan koloratúrája van, hogy megirigyelhetné nem egy pályája elején álló primadonna-jelölt. De hát a közönség nemcsak laikus, hanem hálátlan is, elfordul az ifjúságvesztett művésznőtől s még el sem érkezik a ráncok, azt mondja rá: öreg! Ezért olyan sok a szerződés nélküli színész és kevés az igazán tehetséges kezdő. Ellenben a nyugdíjasok száma ijesztően nő s ha a pótfiléreket nem győzik, bizony csődöt mond a nyugdíjintézet.

— **A bankcsaló nyomában.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A főkapitányság Genuából táviratot kapott, amelyet az Adria tengerhajózási társaság egyik tisztviselője adott fel s amely arról szól, hogy egy emberben Bauer Bajor Lajost vélte felismerni. A főkapitányság erre fölhiyta a tisztviselőt, tekintse meg az orosz konzulátuson Bauer Bajor Lajos fényképét, hogy fölismeri-e abban az általa jelzett utast. A tisztviselő meg is tekintette az arcképet s éresítette a rendőrséget, hogy az az utas, akivel ő találkozott, igen is Bauer Bajor Lajos. A fővárosi rendőrség megkeresésére most a genuai rendőrség nyomozza Bauert, de minden valószínűség szerint eredménytelenül, mert azóta Bauernek elég ideje volt, hogy onnan is megúgorhasson.

— **Kacsóh Pongrác a fővárosi művészeti szakelőadója.** Kecskemétről jelentik: Bárczy István Budapest polgármestere táviratban értesítette Kacsóh Pongrác drt., a kecskeméti állami főreáliskola igazgatóját, hogy a székesfehérváros tanácsa legutóbbi ülésében meghívta őt a szociálpolitikai és közművelődési tanács mellé szervezett művészeti szakelőadói székébe. A meghívással Kacsóh előtt, aki tudvalevőleg nemcsak kiváló tanár és nagy tehetségű zeneszerző, hanem elsőrangú zeneesztéta is, új működési tér nyílik meg. A szociálpolitikai és közművelődési tanács művészeti szakelőadója az ének és zeneművészet valamint oktatás ügyeit készíti elő a fővárosban és ezzel mintegy irányítója a fővárosi iskolák zenei életének. Az új előadó a meg-tisztelő meghívás folytán természetesen lemond középiskolai igazgatói állásáról és február elsején elfoglalja új hivatalát a fővárosban.

— **Két személyvonat katasztrófája.** New Yorkból táviratozzák: Tildarc (Texas) mellett két személyvonat összeütközött. Irtózatos volt a pusztulás. A vagonok darabokra törtek s órákba telt, míg mentővonat jött. Negyven súlyosan sebesültet szedtek ki a romok alól, de bizonyosan sokkal nagyobb az áldozatok száma, mert alig egy-két kocsi maradt épen. A mentők és a Tildaréból küldött rendőrök elszörnyűködve állapították meg, hogy a fölborult vagonokban és a podgyász-kocsikban a máhakat fosztogatták. Alaposnak látszik az a föltevés, hogy vasuti rablók állították át a váltót s ők idézték elő a két személyvonat összeütközését, hogy a katasztrófa után rabolhassanak.

— **Öngyilkosság a temetőben.** Özvegy Genesi Imréné már a hetvenes éveket járta. Ilyentájt bizony nem sok gyönyörűséget nyujt már az élet. Betegség is kinozta s hi-

ba irt orvosságot a doktor, csak nem akart helyreállni az elnyílt testgégezet. Szegény asszony, már a karácsony estét sem tudta bevárni, kiment a temetőbe, kikeresett egy keresztfát és felakasztotta magát. Mire észrevették, már meghalt. Családjia azt hiszi, gyógyíthatatlan betegsége kergette a hálálba.

— **A városi muzeum karácsonykor** a közönség előtt nyitva lesz vasárnap délelőtt és kedden délelőtt 9—12 óra közt. Hétfőn egész nap zárva.

— **Ling és Zander gyógymódja.** A Ling Henrik nevét bizonyára nagyon kevesen ismerik még szakkörökben is. Pedig megérdemel legalább annyit, hogy születésnapján megemlékezzünk róla. Ő a svéd- és gyógytorna feltalálója. E mindenki által ismert s eddig bizonyára legtökéletesebb tornázási módszernek eszméjét állítólag ókori könyvekből merítette s mikor előbb a saját testén kipróbálta, lelkes apostola lett. 1839-ben kérvényt intézett a svéd országgyűléshez, hogy törekvéseit államségéllyel támogassák. Ezt megkapva (kért volna csak valaki akkoriban a magyar országgyűléstől ilyen célra.) 1834-ben megnyitotta Stockholmban a híres és ma is fennálló központi torna-intézetet, melyet pár év múlva bekövetkezett halála után egyik tanítványa vezetett és fejlesztett tovább. Innen terjedt el ez a módszer az egész világra. Poroszország 1845-ben két tisztet, 1849-ben egy orvost küldött oda a tanulmányozására. Ez utóbbinak a szélsőséggé tulzott lelkesedése a tudós fórumok előtt többet ártott, mint használt ez ügynek. Csak mikor Billroth is elismerte a módszer előnyeit, jutott be még a klinikákra is. A Ling eredeti módszerének továbbfejlesztését célozza a Zander módszer, mely minden mozgást külön erre a célra kitálat szellemes géppel gyakorolhat, ami drágává is teszi. Kár, hogy nálunk, Magyarországon, még mindig oly mostoha a svéd-torna állapota. Alig van egészségesebb testedzés, mint ez, mely erősít, anélkül, hogy a szívet, tüdőt megerőltetné. Városunkban Szász Adólf dr. orvosnak van ilyen fényesen, nagy költséggel berendezett Zander féle gyógyintézete ahol ferde növésű és gyenge fejlettségű gyermekek továbbá ülő foglalkozást folytató felnőttek naponként végzik, a szükséges testmozgásokat, hogy vérkeringésüket kellőképpen szabályozzák.

— **A kamarai székház bokréta-ünnepé** ma délután három órakor folyt le. A feldíszített, zászlókkal és zöld ágakkal megrakott épületformán állt a hagyományos éltető tábla, mely mellett a ház sarokmáról egy munkás ékes verszetben éltette az építetőköt, a tervezőket, Fejér és Ritter vállalkozókat, Szilágyi János ellenőrző építész, a munkavezetőket és a munkásokat, piros boros poharát minden éljenzésnél kihajtván s a poharat a magasból ledobván. Jelen volt a kamara egész elnöksége, a tervezők és vállalkozók és nagy érdeklődő közönség. A kamara ez alkalommal 700 koronát osztott szét jutalmul a munkavezetők és munkások között.

— **Sikkasztó főkonzulátusi titkár.** Bécsből táviratozzák: A múlt hónap derekán a külügyminiszterium egyes főkonzulátusoknál pénztárvizsgálatot rendelt el s így derült ki, hogy a v.-i osztrák-magyar főkonzulátus gazdálkodásában másfélszáz ezer kor. a hiány. A pénztári könyvekből megállapították, hogy sikkasztás történt s a visszaélések hét évre nyúlnak vissza. A gyanu első sorban a főkonzulátus titkárára irányult, de az kereken tagadott mindent. A titkárt Bécsbe rendelték, a főkonzulátus pénztári könyveit is elhozták V.-ból s ma a bünső ifju, akire igen nagy karrier várt a diplomáciai pályán, mert a mellett, hogy tehetséges ember, ősnemes csa-

SALVATOR

kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegezési szervek hurutjainál kitűnő hatása. Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható érvényvizkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES AGOST Szinyi-Lipóci Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 2.

lábból való, töredelmesen bevallotta a sikasztást. Beismerte, hogy 1904. óta, mikor a v.-i főkonzulátushoz került, évenként 15-20000 koronát sikkasztott s a hiányt úgy lepette, hogy meghamisította a pénztári könyveket. A sikkasztó főkonzulátusi titkár K. Waldemár lovag. A külügyminiszterium bünyfenyítő feljelentést tett ellene s ma le is tartóztatták.

— **Beleznay Margit kutyája.** Nem először találkozik ebben a rovatban Beleznay Margit kutyájával az olvasó. Ez a pettyes orru, snájdig foxi igazi „primadonna-állat”, minden pillanatban beszéltet magáról. Csak a jómultkoriban szökött meg hazulról valami jól nevelt háziállattal, ma már merénylert követett el egy ember ellen. Megharapta Barta Ferenc 9 éves gyermekét, amiért a rendőrséggel akad dolga a gazdájának.

— **Disznótör után.** Egyekről jelentik nekünk: Vig disznótör volt tegnap Szemesák János községi bírónál. Vigan folyt a mulatozás a reggeli órákig. Akkor hazatávoztak a vendégek, ki a maga lábán, ki pedig a mások karjába fogódzkodva. Ferencz József legényt azonban senki se kísérte, pedig ugyan csak be volt „kapatva”. Így esett aztán, hogy az utcán megtámadták, agyba-főbe verték, de nem tudja, ki volt a támadója. — Ma behozták a debreceni kórházba. Sérülése súlyos.

— **Menyasszonyok-vőlegények.** Az elmúlt héten a debreceni m. kir. anvakönyvvezető előtt a következő párok jelentették be házasságkötési szándékukat: Simon Géza—Széchy Róza, Vass István—Mikó Zsófia, Kovács János—Pataki Teréz, Márkus Mihály—Janku Mária, Varga Pál—Sütő Anna, Szilágyi Dezső—Baka Mária, Herodovszky József—Schmidt Erzsébet, Németi István—Pajtás Regina, Kónya Lajos—Kiss Eszter, Vígvári Sándor—Csiszár Juliánna, Cserép János—Csugány Zsuzsanna, Mészáros István—Bakonyi Zsófia, Vékony Sándor—Kaszás Mária, M. Harangi Károly—Pető Juliánna, Vince Lajos—Györfi Mária, Tuza Pál—Kiss Mária, Bakó József—Körösi Katalin, Kalaful Veréb Sándor—K. Szabó Róza, Szabó Lajos—Szentmiklósi Eszter.

— **Csecsemő a zálogházban.** Mulatságos eset játszódott le tegnap Szolnok város egyik zálogházában. Ha ügyeskező rendező megcsinálná, a legkacagtatóbb mozi felvételt lehetne csinálni. Munkásasszony állított oda be, nagy batyu ágyneműt cipelve magával, hogy majd meg szakadt alatta. A nagy batyut, amely egy abroszba volt bekötve, egyenesen odacsapta a zálogos asztalára s kérte, hogy jól becsülje meg, mert nagyon szüksége van a pénzre. A zálogos kibontotta a batyut s aztán vizsgálódó szemekkel kezdett turkálni a vánkosok és dunák között. Amint a dagadó párnákat forgatta emelgette, egyszerre csak egy pólvába kötött csecsemő akadt keze közé, amelyet eddig teljesen elfödött a sok ágynemű. A zálogost a furcsa lelet érthetően meglepte, mert csecsemő még — bár évek óta becsülte a sok záloghába kerülő holmit — nem fordult elő a praxisában. De még jobban elbámult a csecsemő látára a munkásasszony, aki az ágyneműt el akarta zálogosítani. Az asszony a szó szoros értelmében megrökönyödött és iedten bámult a sivitő jószágra, amelyet épen legédesebálmból zavartak fel. Zavart viselkedése gyanut keltett s a zálogos rendőrt hivatott, aki bevitte a munkásasszonyt a rendőrségre. Ugyanakkor érkezett oda egy siró-rivó másik asszony, aki a zálogházzal érkező rendőrkarjából boldogan kapta ki a kisbabát, amelyet már elveszettek hitt. A kapitány előtt ha marosan kisült, hogy a munkásasszony, aki az ágyneműt elakarta zálogosítani, egy rovtott multu tolvaj, aki magára hagyott lakásokba szokott besurranni. Tegnap is besurrant egy ilyen lakásba, amelyet az asszonya egy pillanatra felügyelet nélkül hagyott s gyorsan összekapta az ágyneműt. Nagy sietésében azonban nem is ügyelt arra, hogy az ágyneművel együtt az ágyon alvó kis pólvábabát is bepakolta s így került a baba a zálogházba, a tolvaj asszony pedig a rendőrségre.

— **A szabóipari (szabászat) tanfolyam** január hó első felében veszi kezdetét, jelentkezni lehet a fémipari szakiskolában, vagy Antal Vincénél, Domb-utca 12. sz. A tanfolyam ingyenes.

— **Halálozások.** A mai napon a következő haláleseteket jelentették be a debreceni m. kir. állami anvakönyvi hivatalban: Tamás Sándor ref. 45 éves, dr. Balga István r. kath. 27 éves, Adler Sámuel izr. 12 éves.

— **Nagyon sok olyan betegség van, mely nem szervi hibákból ered és melynek nem komolyabb elváltozások képezik alapját, ennek dacára heves és kínzó fájdalmakkal jár.** Minden tapasztalt orvos tudja, hogy ily esetekben van a hiba, vagy a gyomor nem működik kielégítő módon, vagy a belek fejtenek ki renyhe működést.

Ily esetekben nem rendel mást, mint $\frac{1}{2}$ vagy egy egész borospoháryi természetes **Ferencz József-keserűvizet**, melyet a betegnek naponként reggel éhgyomorral kell meginni. Ez az egyszerű, olcsó és kellemes kúra minden ebből eredő bair: rosszulletet, szédülést, fejfájást, bágyadtságot stb. rövid idő alatt teljesen megszüntet. Az igazi Ferencz József viznek jó az ize és valóban jót is tesz!

Ajánlatos csakis valódi Ferencz József vizet kérni és nem budai vagy egyéb általános elnevezést használni, mert több csekély értékű viz csalódásig hasonló vizetákkal jön forgalomba. Kapható gyógytárakban és fűszerkereskedésekben.

— **Olvasóink szives figyelmét felhívjuk** Groszmann és Mandel-cég banküzletének mai számunkban megjelent hirdetésére, különösen azon alkalomból, hogy évek óta a Hunyadi-utcaán levő irodájukat áthelyezték a Piac- és Deák Ferenc-utcák sarkára.

— **Grammofon tulajdonosok!** A létező legszebb magyar ének, „A pécskai cigánysoron” egyedül Molnár testvéreknél kapható, Egyház-tér 2. Telefon 727.

— **Zoológiai cirkusz.** A Koczka Antal igazgatása alatt rendkívül látványos és izgató mutatványokban van része a közönségnek. A szelídített oroszánokkal való mutatványa a híres Magyar Miss Józsnának egyenes páratlan. Sok vadállat és idomított loállomány mutatja, hogy ez egy elsőrangú cirkusz, amely nem minden évben tehet látogatást városunkban. — Bravuro lovagló mutatványok. Kitielő kigyóember és mulattató bohóc gyors egymásutánban szórakoztatja a nézőközönséget, miért is felhívjuk lapunk máshelyén levő hirdetésre a közönség figyelmét és meleg pártfogásra ajánljuk a Kocka Antal cirkuszát.

— **Magyar Király kávéházban** kedden este játszanak utoljára a hírneves Tambura Paganini dal- és zenecsoport Matvók Péter vezetésével. Belépti díj nincs. B. pártfogást kér tisztelettel Erős Jakab kávé.

— **Butorcsarnok áthelyezés** Hunyadi-utca 19. szám alól a Butorcsarnok (Csapó-u. és Piac-utca sarok) **Takarék és Hitelintézet** r.-t. palotája emeleti termeiben helyeztetett át. A **Butorcsarnokban 80 szoba butor** áll a közönség rendelkezésére s mindenkinek saját érdeke, hogy mielőtt butorait beszerzi a csarnokban felhalmozott s **szabott árak** mellett árusított butorzatot vétel kötelezettség nélkül megtekintse. A csarnokban eladott műbutorokért **Kovács Gyula** műbutorgyáros 2 évi jótállást vállal. Hitelképes egvényeknek kedvező fizetési feltételek.

— **Divat Szalon.** Magyarország első női lapja, értékben folyton emelkedve s munka körét mindjobban kiterjesztve töltötte be huszonegyedik esztendejét, melyet a lapok életében tán igazabban lehetne a teljes érettség és nagykorúság idejének nevezni. Most a XXV. évfolyamát járja és viszi az ország minden tája felé. — az uri házaktól a dolgoz varró nő hajlékáig, mindazokat a tudnivalókat, amelyeket ma már egy nőnek, mint leánynak, feleségnek, anyának, társaságbelihölgynek, kenyérkeresőnek és háziasszonynak tudnia kell. Ez a tudás képesíti arra, hogy ne csak tájékozást nyerjen a divatról, de azt takarékosan hasznára is fordíthassa. A Divat

Szalon képei elsőrendűek, iparművészeti tanfolyamai páratlanok, a szépirodalmi olvasmánokat nem kisebb író, mint Szabóné Noga! Janka elsőrendű írói gárda segítségével szolgáltatja: költeményekkel, novellákkal, szép és nagy regényekkel, női életraizokkal, melyeket jól sikerült arckép kísér, oktató cikket, érdemes könyveről, zeneművekről, szindarabokról feljegyzett tudnivalókat s egy olyan Szerk. Postával, a mely szinte a lexikonok színvonalára emelkedik és a legjárhatlanabb kérdezősködőhöz is szeretettel, segítséggel leszáll. — A Divat Szalon egyike a legolcsóbb lapoknak: előfizetési ára negyedévre csak három korona, dacára annak, hogy kiállításra diszes és bőkezű. Kéthetenként megjelenő színes, keménytáblás füzetek dús tartalmukon kívül ingyen melléklettel is szolgálnak: szabás-ívvel, gyermekdivatújsággal stb. Az évfordulót pedig azzal teszi emlékezetessé, hogy előfizetőinek egy elegáns naptárt küld szintén külön díj nélkül. A legnagyobb elismeréssel ajánljuk olvasóink figyelmébe e derék női divatlapot, tudomásukra adva a Divat Szalon kiadóhivatalának címét: Budapest IV., Eskü-ut 5. sz., a hol — éppen ugy az ország bármely postahivatala utján is — elő lehet fizetni. Kivánatra mutatványszámot is küld e lap kiadóhivatala.

— **Nagy karácsonyi nyakkendő-vásár,** feltűnő ujdonságok Frank Testvéreknél.

— **Karácsonyi és újévi képeslapok legolcsóbban és legnagyobb választékban kaphatók Aczél antiuariumában.** Viszontelárusítóknak nagy árkedvezmény. Ifjúsági iratok, fénykép és képeslapalbumok stb. rendkívül olcsón szerezhetőek be.

— **Müncheni Hofbräu-barna sört mérnek** mátol kezdődőleg a Márkus-pincében, (az Alföldi Takarékpénztár kellemes souterainbéli otthoni helyiségében). A világnak ez a legjobb söre állandóan csapon fog állni és házhoz is szállítják, minden külön költség nélkül, literenként. Vérszegényeknek különösen ajánlatos ez a gazdag táperejű, frissítő ital. Telefon 953.

— **Kugler cukorkák** eredeti csomagolásban kaphatók Hegedűs és Sándornál, Kosuth-u. 11.

— **Téli bőr bélelt keztyűk** 2 K 60-tól 14 koronáig nagy választékban kapható Vitáriusnál, Piac-utca 16.

— **Sárcipőket** a rossz idő beálltával legolcsóbban beszerezhet a **Linoleum áruházban** Piac-u. 49. Telefon 644. Ugyanitt van az „Usona” világhírű gummi-sarok egyedüli lerakata.

— **Szőnyegek, függönyök, stórok** a legújabbak Szabó Lajos fiai cégnél.

— **Nagy szörmekiállítás Halmágyi divat-áruházában.**

Manikűr kazetták 10 koronától 50 koronáig nagy választékban kapható Vitáriusnál Piac-utca 16.

— **Harisnyák, keztyűk** legdivatosabbak Szabó Lajos fiai cégnél.

— **Maczkó képeskönyvek,** ifjúsági iratok, levélpapír családi dobozok legolcsóbb áron Csillag könyv- és papirkereskedésében városháza épület. Képeslapokból a legnagyobb választék.

— **Férfiaknak** rendkívül alkalmas karácsonyi és újévi ajándékok, csakis a Schwartz-féle üzletben a városházával szemben rendkívül olcsó áron szerzhetőek be, u. m. tajték-pipák és szípkák, acél- és nikell zsebórák, fegyverek, revolverek, zsebkések és látszerészeti cikkek stb., stb.

— **Modern falképekben állandó ujdonságok** Thaisz Arthur papírúruházában.

Ékszer vásár!

Meglepő szép ujdonságok feltűnő olcsó áron

Sándor Arminnál

Debreczen, Piacz 41.

Ekszer és aranyemléket
ha olcsón és jó kivitelben akar vásárolni,
keresse fel
KOSTYA JÁNOS
ékszerész és óra üzletét
Széchenyi-utca 1. szám. Ref. kistemplommal szemben
Javítások pontosan eszközöltetnek. 1-1

Debreczeni
Butorkészítő Asztalosok Árucaarnok
Szövetkezete

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.
Telefon 129. Hunyadi-u 17/19. sz. Telefon 129.

Felhívja a tisztelt butorvásárló közönség figyelmét, dusan felszerelt árucaarnokára, hol Debreczen első műasztalosainak és kárpitosainak termékei a legmértékesebb (szabott) árban áll a nagyérdemű közönség rendelkezésére, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig.

Megtekintés minden vételkényszer nélkül.

Tervek, költségvetések, rajzok díjtalan. A rendelt avagy raktárból megvett butorokért a legmesszebbmenő garanciát vállalja, hitel esetén kedvező fizetési feltételek.

Karácsonyi ajándékok

órák, ékszerek nagyválasztékban gvari áron

KURIÁN GYULA

magyarország elsőmért legjobb hírű szak-
órás és ékszer üzletében Debrecen, Plac-u. 42.

Órák és ékszerek

nagy választékban rendkívül olcsón kaphatók

BAUER KÁROLY

órás és ékszerésznél

Piacz-u. 75. szám.

Tessék kirakatomat megtekinteni, ahol minden
tárgyon szabott ár van feltüntetve.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitel	846.-
Oszték hitel	646-50
4 százalékos koronajáradék	90-82
Allamvasut	724.-
Jelszóbank	493.-
Rimamurányi	64.-
Salgótarjáni	677.-
Közuti vasut	817.1

Irányzat: Tartott.

Magánleszámtolási kamatláb:

Bécs 5%, Berlin 4 7/8%, London 3 7/8%.

Budapesti gabonátőzsde.

Svaz E. (Strasser és König) debr. bizományos távirati jelentése	
Buza májusra	11-78
áprilsra	
Rozs októberre	10-30
áprilsra	
Zab októberre	9-70
áprilsra	
Tengeri májusra	8-62
Tengeri 1912. év júl	

Irányzat: Üzletellen Készaru laayha.

Helyi értékpapírok magánárfolyama.

Név	1911. szelvényekkel	Kor.
500	Debreczeni Első Tktár	940
200	Ár. földi tktár	875
500	Ipar és Keresk. bank	810
200	Közgazdasági bank	
200	Takarék és Hitelintézet	350
200	Debreczeni Hitelbank	260
400	Általános Forgalmi Bank	
200	Bankgyűléslet	
200	Isvánmalom	780
200	Debreczeni Helyi vasut	
200	Debreczeni Árucaarnok	

— **A munkaszünet felfüggesztése.** Megirtuk, hogy a kereskedelemügyi miniszter a karácsonyt megelőző vasárnapra a munkaszünetet az elárúsításra és házhozordásra vonatkozóan felfüggesztette. E rendelet értelmében holnap, 24-én, az üzletek délután öt óráig nyitva lehetnek.

A Gazdák Bankja tőke-emelése. A Debreceni Gazdák Bankja Részvénytársaság ezen a héten élénk bizonyosságát adta annak, hogy méltó volt a hozzáfizűtt rokonszenves várakozásokra. Mindössze egy éves ez az életerős pénzintézet, amelyre Debreczenben — ennek nagyszámu mezőgazdaira tekintettel — valóban szüksége volt. A gazdaközönség hiteligenyeinek ellátását tűzte ki főcéljául ez az új bank és a gazdaközönség olyan bizalommal fordult a bankhoz, hogy annak agilis vezetősége szükségesnek látta a félmillió alaptőkét egymillióra fölemelni.

Kovács Gyula alispán elnöklése mellett csütörtökön volt a rendkívüli közgyűlés, amelyen a részvényesek élénk érdeklődése mellett kimondták, hogy az alaptőkét egymillió koronára emelik. Az újabb félmillió koronát már teljes összegében jegyezték és így ez a fiatal, de máris általános bizalmat élvező bank hatványozott mértékben láthatja el a hozzáforduló hiteligenyeit.

— **Uj kamarai tisztviselő.** A kereskedelmi és iparkamara elnöki tanácsa titkár előterjesztésére Julow Viktor dr. fogalmazógyakornokot a kamara segédfogalmazójává kinevezte.

A debreceni munkástelep. A debreceni munkás-otthon szövetkezet, amelynek élén Kenézy Gyula dr. udvari tanácsos áll, amelynek akciójáról már részletesen írtunk, ma terjesztette be a városi tanácshoz kérését a szükséges teleknek méltányos árban való átengedése iránt. A betervezett vázlatrajz szerint a szövetkezet az Ispotály-lapost kéri. Tudvalevő, hogy a szövetkezet 300 kényelmes, szép, családi lakást akar építeni s az építést már a jövő évben meg is kezdi.

A Villamos Favágó, porszívó és parkettfényező részvénytársaság folyó hó 20-án tartotta alakuló közgyűlését nagy érdeklődés mellett. Az igazgatóság tagjai lettek: Márk Endre udv. tan. elnök, Haty Kálmán városi mérnök, Gulyás István dr. főiskolai tanár, Muraközy László gyógyszerész, Varga Pál coll. számvevő, Hay Miksa fakereskedő, Wolfinau József máv. mérnök, Czeing Lajos földbírtokos, Poroszlav László bankigazgató alelnök, Fleischer István gyárigazgató, Németh András nagyvendéglős, Petzkó Ernő dr. tanár, Mogyoróssy Győző fakereskedő. Felügyelő bizottság: Rác Lajos dr. ipar és kereskedelmi kamarai s. titkár elnök, Varga Lajos bizt. társ. tisztviselő, Földvári Mór elektrotechnikus, Szűcs Kálmán takarékpénztári főtisztviselő, Popovics Gyula bankhivatalnok. Jogtanácsos: Szabó Sándor dr. ügyvéd. — Az új közérdekű részvénytársaság már az újév elején megkezdte működését.

— **A „Debreceni Helyi Vasut r.-t.”** értesíti t. részvényeseit, hogy az eddigi régi részvények a társaság központi irodájában (Petőfi tér 14.) új részvényekre cseréltetnek ki. Az új kibocsátás alkalmából elővételezett részvények a befizetést igazoló ideiglenes elismervények ellenében ugyanott adtnak ki. Az igazgatóság.

A Generali tisztviselőinek drágasági pótléka. A Trieszti Általános Biztosító Intézet (Assicurazioni Generali) igazgatósága 50 százalékos drágasági pótlékot szavazott meg tisztviselői számára. Az igazgatóság határozatát a debreceni főügynökség ma kapta meg.

Egy debreceni részvénytársaságról. — Debrecen nagyarányu fejlődését mi sem igazolja jobban, mint az a körülmény, hogy az ország számottevő nagy pénzintézetei, ipari és kereskedelmi vállalatai gőcpontul vászlatják, hol állandó érdekeltséget, fiókokat és vezérképviseletet létesítenek. Mint értesülünk, hazánk egyik legnagyobb iparvállalata, a „Bóni Gyártelep és Mezőgazdasági Részvénytársaság”, Nyirbátor, határozta el,

hogy Debreczenben összes gyártmányainak elárúsítására kiterjedő vezérképviseletet létesít és a vezérképviselet vezetését a „Klár Andor Ipari és Kereskedelmi Részvénytársaságra” ruházza. — A vezérképviselet Klár Andor igazgató vezetése mellett január 1-én kezdi meg működését, mely ki fog terjedni Hajdu, Szabolcs, Bihar és Jásznagykunszolonok megyék területeire és főleg a finomított szesz, rum, sósborszesz, szappan stb. gyártmányok bevezetésére fogja a súlyt helyezni. Ugyancsak a Klár Andor Részvénytársaság vette át a milliós alaptőkével rendelkező „Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaság” debreceni képviseletét, mely cég részére a fűszer és gyarmatáru szakmában fog tevékenységet kifejteni. A két új képviselet kultiválására a „Klár Andor Részvénytársaság” külön osztályt létesített, melynek vezetésével Grósz Lajos urat, a szakmában jártas tisztviselőjét bízta meg.

Ujítás a vasuti szállítmány darabok megjelölésénél. A vasuti üzletszabályzat 62. paragrafusa újévtől egy új V. végrehajtási határozmánnyal bővül, amely így hangzik: „Ha a feladó a darabárukat a rendeltetési állomás nevével nem vagy csak olvashatatlanul jelölte meg, habár ez az áruk minőségére való tekintettel különös nehézség nélkül lehetséges, akkor a megjelölést a mellékilletékek díjkiszabásában (I. rész B. szakasz) megállapított illeték ellenében a vasut teljesíti.” Vagyis 1912. január 1-től úgy a gyors, mint a teherdarabárúk (ládák, zsákok, hordók, rekeszek, csomagok stb) a szokásos és kötelező jel és számon kívül mindenkor a rendeltetési állomás helyes földrajzi nevével is tartósan megjelölendők a feladók által, — mert ellenkező esetben a vasut végzi el ezen megjelölést árudarabonként 10 fillér mellékilleték felszámítása ellenében.

TÖRVÉNYSZÉK.

— **A debreceni törvényszék vizsgálóbírája.** — Az igazságügyminiszter a debreceni kir. törvényszék területére vizsgálóbíróvá Tóby István kir. törvényszéki bírót rendelte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Bíró János hajduszoboszlói kir. járásbírósi irnokot a debreceni kir. járásbíróshoz helyezte át.

Az ügyvédi díjszabás felemelése. Temesvárról jelentik: A verseci járásbíróshoz, a mint azt már a lapok e napokban közölték, saját kezdeményezésére felemelte az ügyvédi díjszabást. Ma Virágh Béla dr., a temesvári törvényszék elnöke arról értesítette a temesvári ügyvédi kamarát, hogy a nagy drágaságra való tekintettel hajlandó az egész kamara területén az ügyvédek munkadíjszabását felemelni. Az ügyvédi kamara örömmel értesült ez elhatározásról és bizottságot küldött ki a tarifa megállapítására.

NYILTÉR.

Fog-Króm
KALODONT
Szájviz

Karácsonkor.

Legyen az égbolt arca szép, derült,
Csillagokkal kirakva mindenütt.
A hold mosolyogva hintse szét sugárát,
Könnyű lepel se, köd se fődje vállát,
Karácsony éjszakáján!

Tiszta legyen, patyolatig lefujt
Gyémánt kavicsaival a tejut,
Üdvözléttül az angyal táboroknak,
Fel és alá, kik ezen járni fognak
Karácsony éjszakáján!

A vándor, hogyha rásötétedett:
Leljen szívélyes, nyájas tűzhelyet,
S ott asztalához becsülvén a gazda,
A legpuhább nyughelyet néki adja
Karácsony éjszakáján!

Kis házikók, nagy paloták felett,
Közös angyal virasszon: szeretet!
Legyen nyugodt a nagyok szíve-tája,
— Kitaró a szegények tűzfája,
Karácsony éjszakáján!

S koldus legyen bár, vagy erős király,
Midőn az álom majd feléje száll:
Az Ur iránt, ki mindnyájunk királya,
Jusson eszébe egy sóhajnyi hála
Karácsony éjszakáján!

Felejtse a farkar, hogy mi je nines.
A rab: kezén, hogy súlyos a bilincs.
Sehol a messi, széles föld határán,
Szív: egy se légyen elhagyatva, árván,
Karácsony éjszakáján!

S ha lenne mégis, kinek éberen,
Balzsam sebére sehol sem terem:
Fordulva a szeretet Istenéhez,
— Alma legyen legalább boldog, édes,
Karácsony éjszakáján!

SZABOLCSKA MIHÁLY.

Karácsony.

Irta: Csiky Lajos, theol. akad. tanár.

Végére jutott immár természetünk világában a mind rövidebbre hajló napok, s elkövetkezett egyszersmind a mind rövidebbé váló éjszakák ideje.

A természet világában beállott a rideg tél, a lelkek világában pedig felgyult a tavasz enyhe világossága.

A hit nagy ünnepét üli ma a keresztyén anyaszentegyház.

Elérkezett hozzánk a karácsony.

A világosságnak, a karácsonyfák ragyogó fényének, a gyermeki szívek boldog örömeinek, a felnőtt emberek, a kicsinyek örömét örvendezve néző szent nyugalmanak, a valóvá vált édes reménységnek, a drága szeretetnek, a mennybe néző fennkölt hitnek magasztos ünnepe, a szép karácsony ünnep elérkezett újra mi hozzánk.

Hangoztassuk, óh hangoztassuk hívő örömmel a bethlehemi mezőn fölzendült angyali himnusz: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, békesség e földön és az emberekhez jóakarát!”

A magasságos menyből szállott alá szent fia képében az Atyának kegyelme e napon a földre, melyért szálljon e földről dicsősítő hálaadás a dicsőségnek Urához, föl a magasságos menyben, a kiterített égboltozat azuros fényében lakozó Istenhez.

Milyen volna a mi földi világunk ábrázata, ha annak sötétébe be nem vetette volna a maga világosságát az egeknek ama Királya, kinek jövetelét látnokok hirdették előre, ki után szentek epekedtek, hívő lelkek óhajtoztak?!

Bizony-bizony ő benne és ő általa érkezett le hozzánk az időknek várt teljessége.

Mondjuk tehát szívünk örömeinek is teljességével; mondjuk élő hitünk örvendező boldogságával; mondjuk a nagy Isten áldó kegyelmét hirdető ajkakkal: „Ez a nap, melyet az Ur rendelt, örvendezzünk és vigadjunk ezen!”

És ha az emberi önzés, ha a bűn ördöge nem engedi meg azt, hogy a nemzetek, sőt a társadalom tagjai közt is meglegyen az angyali kardal által lelkünknek javára hirdetett keresztyén békesség: szerezzük azt meg legalább mi, egyes emberek magunknak a jóakarát műveinek e napok idején való folytatása által. Hiszen az angyali ének ezt is, a jóakarát is belekiáltotta a sötétségnek világába!

Jóakarát, mely békességet ad a saját szívnek.

Vesd le magadról mindennapi gondjaid ruháját, s öltözzél föl legalább hát a napokra, a hitnek, a magadba szálló elmélkedésnek öltözetébe, hogy kell lenni e zakatoló, e lélekemésztő, szívet gyötrő, kedélyölő földi világon felül is valami magasabb, valami emeltebb, dicsőségesebb világnak, melyben nem az anyaginak, hanem a léleknek, a lélek valóra vált sejtelmeinek élhetünk. Ez a magadhöz való, benned a hit világába szárnyaló jóakarát boldogítani fog bizonyára tégedet.

Jóakarát, mely másokat is boldogít.

Fogd meg e napon a szegény árva kezét; tüzz koszorut jó szavaiddal a szenvedőnek homlokára; vigasztald a gyászában kesergőt.

Ezeknek s ilyeneknek megvalósításáért szállott alá Istennek szent fia e napra mi közénk, s nézd, a hol ő tudományának lelkével lakozik, milyen tiszta ott az élet, milyen erős a hit, milyen boldog a remény, milyen gazdag cselekedetekben élő a szeretet!

És milyen nagy ott Istenek a dicsősége!

Legyen a nap boldog örömeinek a napja mindnyájunkra nézve, hogy zenghessük hitből templomunknak csarnokaiban szép énekünket:

„Áldom én is szent nevedet,
Én királyom, szenteknek szentje!
Vigan ülöm ünnepedet,
Óh Jézus, Istennek felkentje!
Magasztalom felségedet
És imádlak szent félelemmel.
De egyszersmind szerelmedet
Megőlelem igaz hitemmel.”

Karácsony az osztériában.

Irta: Gyulai Zsiga.

I.

Zugnak a harangok bugva, hömpölyögve hegyen-völgyön át, beáradva kunyhóba, palotába s ahol megtörik az érbe vájt szó, ott egy misztikus sejtés valami beláthatatlan, ember fölött való érzést támaszt a szívekben: — Ma született a Megváltó!

És kigyulnak a házak, templomok üveg-szeméi s a töprengő, küzdő, fáradó ember

tehetetlenül borul a nagy mesevalóság mindent bemelegítő, átjáró ölébe.

Fényben uszik az egész város. A paloták sora olyan, mint egy átvilágított gyermekszinpad, mindenik sarkában ott diszlik a Jézuska nevében beültetett és jóval-széppel megrakott örökzöld karácsonyfá. A hó fehér selyem takarót borít az utcára, amely úgy vonja át a fekete, fagyott izmu földet, mintha el akarná arról tüntetni mindazokat a nyomokat, melyek a szegény és a gazdag, a gondtalan és a kuszált agyu emberek között a választó vonalat határolják. A fénylő, szűzfehér szőnyeg belenyulik a beérhetetlenbe. Ezen szállt le valamikor az istenség miszteriuma az emberhez, hogy szívébe lopja az egyenlőség prófétai malasztját. Ilyenkor a templomok is az élet falaivá alakulnak.

Pogány Gábor, a koszos költő, magyar tudományos akadémia tagja is készül a szentestére s a ház minden sarkában fel van állítva a szeretet egy-egy oltára, melyen az emlékezés és az örökimádás mécsese ég.

— Ez a fa a „tompá színek rezonánsz festője”-é lesz.

— Ez a másik a nemzeti színház melőzött komikusáé.

— Ez az ág pedig a soha meg nem jelent százkötetes „történelmi dekamerón” ünnepe szerzője-é.

— És a méltóságos asszonyé? — kérdi a livrébe bujtatott inas.

— A tavalyi cserép.

Az inas mintha valami valami mondani- valója lett volna, némán, mereven állt meg, de a költő már az elfogadó felé tartott, ahol ajtó kilincselés hallatszott s egy hordár, akit az élet ma is idevert, levelet hozott számára.

— Jól van, elme! — mondta kedvetlenül, mikor elolvasta. Aztán bevonult a hálószobájába, ahol átöltözködött. Sorra vonultak fel küzdelmei, kínos vajadásai, az első siker, az első szál virág, az első leány és az első szerelem. Begombolta a mellékvét és a tükörbe nézett. Az igénytelen fiúból jól táplált, impozáns külsejű bonivant, raffinált izlésű charmer lett. Aki után futnak a sikerek és megadással, asszonyos simulással suhannak a vágyak és a győzelmek.

Im az asztalon az a kép, az a kívánatos, minden tehetséggel megáldott, ideg-nemes asszony, aki elé aranyzarun ömlenek a kincsek és szédületes káprázatok. Tíz év óta rendületlenül tart ki oldalán. Élő felkiáltó jel a világ szemében:

— Látjátok, minden az övé!

Végigsimította szőke bajuszát és illatos csepeket öntött a fejére.

— Brr! De hideg van. Megrázkódott. Belenézett a tükörbe, amelyből egy kopaszodó, vértelen agglegény fej meredt rája. A saját profilja.

— Megöregedtünk! vallotta be kénytelenül. Sietni kell! Felvette a frakiát és egy viasz színű tubarózsát tűzött beléje.

Tíz év óta ismétlődött az első karácsony, amelyet a saját otthonában, pompától és kényelemtől körülvéve szerettei körében töltött. Akkor hozta az a szoborszerű asszony az első cserép virágot, melyet minden újévben másikkal cserélt fel. Szimbolumául a szívében folyton megújuló nagy vonzalomnak.

Ruganyos léptekkel ment vissza az ebéd-ölebe, ahol a karácsonyi vacsorát szervírozták. Kilenc óra elmúlt, már alighanem gyülekeznek. Még egy tekintet körül nem fog ártani — gondolta. És szerte nézett a terítőken. Egyszerre összevont, kínos nyugtalanság kapott a szívébe, mintha beleváltak volna. A virágcserepre esett tekintete, amely buja volt és dusan pompázó, ám a tekintete tikkadt, homályos, mint az a leányzó, aki csak hogy megnyugtassa hozzátartozóit, azt hazudja, hogy jól érzi magát, ha beteg is.

— Pista! Pista! Kiáltott idegesen. Mit jelentsen ez?!

— A másik cserép kiszáradt és ő méltósága ma délelőtt elvitette.

Csengettek. Új hordár jött, levél a kezében. Az Ő írása:

Nem jöhetnek. Barátaival nálam tartjuk a karácsonyt.

Mirja.

Sötét lett előtte a világ. A szívében valami hur nagy zörejjel leszakadt s ami erő és suly van, az mind oda rogyott rája. Vette a kalapját, felöltőjét s mint akit kiűztek a paradicsomból, senkimódra futott ki az éjszakába...

II.

Az utcák elhagytak, némák és magukba zártak, mint a töprengő lelkiismeret. Csak néha találkozik az ember egy-egy megkésett alakjával a családnélkül való életnek. Olyan aglegények ezek, akik vagy a vendéglők melegség nélkül való konyhájában töltik a karácsonyt, vagy pedig az utolsó pillanatban határozták el magukat, hogy az üzlettárs, vagy hivatali előljáró meghívását elfogadják. A paloták világító szemei olyan bánatosan, sajnáló megérzéssel néznek le rájuk.

A templomok kapui tárva-nyitva, betérhet kinek a szíve hinni tud, vagy tulárad az örömtől és a megpróbáltatásoktól. A bugó orgona szava, mint egy visszhangzó dobbanás árad elfele az utcára, hogy ott belekapjon az elsuhanó árnyakba. Minden olyan nagy hallgatóság, mélysegesen lethargikus, csendes. Csak Pogány Gábor utját nem tudja megállítani. Rohan megriadtan, dühvel, ádázul, akár egy háborgó lelkiismeret.

Már elhagyta a széles körutakat, kitért a sinekkel borított véresek utcákból s a külváros szegénységével és jajjal szegélyezett negyedéhez ért. Múskor itt csak revolverét kezében tartva, felhúzott ravasszal mert volna végigmenni, most megállás nélkül mintegy céltudatosan haladt előre. Egyedül akart lenni és itt igazán nem volt oka félni, hogy valakivel találkozhat ismerősei köréből. De a koldusok, vétkezők és lejtőre jutottak is behúzódtak a puha fészekbe, ahol volt valaki, aki őket is szeretettel látta.

Elrohant egy templom előtt, éppen akkor énekelte az angyalok kara:

— Gloriam excelsis in caelo... Ijedve kapta el a fejét s arisztokratikus hite pillanat alatt kiégett és megtorpanva fordult be a mellé nyíló sikátorba. Nem érezte sem a lelke kavargását, sem az arcába nyilalló hideget. Most hirtelen kellemes női hang áradt eléje, melyet egészséges, összesimuló kórus követett. Egy nápolyi halászdal végső akkordjai voltak. Mintha lecövekezték volna a lábát, állott meg a világosság előtt, ahonnan a hang jött. Egy külvárosi korcsma piszkos, fekete cégére meredt reá, mely fölött silány betűkkel volt felrajzolva: „Osteria citta di Venezia”. (Bormérés Velence városához). Új dalba kezdett az előbbi leány és újra felhangzott a kísérő kórus. Ömlött a hang, lágyan, megolvadóan, ahogy csak a velencei leány és a nápolyi legény tudja kiönteni a szívével, ha csordultig teltek a könyvei. Semmi kétség, itt Itália elszakadt fia isszák a „domaci”-t és várják a Santa Mária szepőlőten fogamatásából származó Megváltót. És a dal szállt suhanással, himes lepke szárnyak röppenő ringó ritmusán. Belépett. Ösztönszerűen, delejes áramlattól hajtva, megérezőn, mint a gyermek az altató danát.

Azok ott mulattak összefogóva, egymásra hajlón, akár a szőlőfürtök, mikor elkövetkezik a nagy érés ideje. Szerelmesen fogta át a legény a leány derekát ez pedig a vállán nyugtatta boglyas fejét. Betonmunkások voltak és planétás lányok, akiket ide dobott az Adria-tenger partjáról a viharzó élet. Itt érte őket a szent karácsony. Tizen-tizenketten összekapaszkodtak és felkeresték az oszteriát, ahol olcsó pénzért árulták az olajba öntött skombrót és sárga patyolat hazai polentát. Mikor a költő belépett ösztörszertantak és ökölbe zárt kezekkel mormogtak valamit a foguk között, azt hitték detektiv. Sok mulatságukat zavarta már meg a tapintatlan policia, nem szívesen találkoztak vele. De a nagy magyar költő nem azért volt a megérzések hatalmas interpretátora, hogy ezt a gyanút azonnal meg ne érezte volna. Olaszul jól beszélt, sietett hát kimagyarázni az esetet:

— Barát vagyok, nem ellenség. Legyetek vendégeim. Azzal magához intette a vendéglőst.

— Én fizetek mindent, amit a barátaim kívánnak.

Az alacsony, piszkos lyuk televolt párával és büzzel, ám a fájdalom, ami a költőre szakadt olyan éles volt és olyan intenzív, hogy talán azt sem érezte volna, ha az idegeit hasogatják a szíve tájáról. Mikor prémes bundáját lerugta s a párisi szabóművészet remekéből kikerült frakk két szárnya kirepült alóla.

— Inteligenca! Sugták egymásnak a szót.

— Cavalieri! (Pincér)

— Non signori, signorina! — Igazította helyre a tévedést a költő — Solo povero-scrittore ungharese. (Szegény magyar író.)

— Evviva! Riadt fel a hangos tetszés. Evviva Ungharese!

— Evviva Italiana! S megtörtént a nagy barátkozás.

Az asztalfőre vették a költőt, aki pillanat alatt gyermekké lett ezek között, a nagy, vig bajazzók között. Sorra vették a legszebb dalokat, ölébe ültették a legbájosabb hölgyvendégeket. Aztán addig nógatták, amíg el nem mondta nekik, ki volt az utolsó szeretője. Ekkor már a jókedv a tetőpontra hágtott s amint pergett ajkáról a zengzetes tallián szó, úgy tartotta lebüvölve az egész társaságot. A művészet felülemelkedett az anyagon és megigézte a töle legtávolabb állót is. Különösen az egyik tüzes szemű, lobogó temperamentumu leány lelkét hozták ringásba a lélekbeli szavak. Pergő szikra módjára pattant ki az ölelésből s mielőtt még felocsudhatott volna a meglepetéstől, hangos csókot nyomott a költő ajakára. Szinte beleszédült az a barna fiú, akinek az ölében ült.

A költő pedig mintha újra husz éves lett volna, bódult fővel és szomjas ajakkal kergetőzött vele és tűzbe borult szíve.

— Megfoglak, megcsókollak.

A többiek felmásztak az asztalra, tapostak, daloltak és tüzeltek:

— Fogd meg, fogd meg.

Csak egy legény a sarokban szorította ökölbe a kezét és nyult a belső zsebéhez.

A leány araca nekitüzesedett és barna bőre burkolatát átizzasztotta a vér. A szemében a bor és a kéj lángja lövelt. Haja pedig mint a csillagokra a fekete éjfélt, borult szabaddá lett vállára. Egyre kisebb lett körötte a tér s az orriklai vibrálása mutatta, milyen vágyak ostromolták belülről. Most a sarkába ért a férfi. Megállott a leány. A szemek lecsukódtak beresztetett az odaadástól a teste s mint amikor a pattanó bogár fekvő helyzetéből szabadulni akar, háttal dőlt egész súlyával a költő karjába. Csak éppen annyit érezhetett, hogy az ajka olyan tüzzel tapadt a szájára, amelyet földi halandó csak akkor érezhet, amikor mindenét odaadja érte a nő. Hangos taps és evviva kiállás zárta be ezt a tökéletes szerelmi szimfóniát, amely hogy a halál lesz a keresztelője, ki sem gyanithatta.

Pedig abban a pillanatban, amikor egymásba borult ez a két messziről találkozott ember, amikor összeforrta a két egymásba nyíló szív, a halál megszőtte mennvasszonyi fátyolát a lánynak. Megmozdult az a sötét tekintetű legény s előkerült a zsebéből a hegyesre élesített gyilok. Ugy jött orozva, elháríthatatlanul, a füst és a pislogó láng árnya által fedezve. De a célia biztos volt, az éle halálhozó. A férfi ballapockáján megkereste a szívet. Megrázkódott, mintha villanyáram érte volna, aztán összerogyott...

Velőt rázó sikoltást hallatott a leány s a kijózanodás pillanat alatt megértette a többiekkel is, hogy itt valam helvrehozhatatlan hiba történt. A korcsmáros káromkodni kezdett, a kövezők a gyilkost ütötték agyfőbe s a csapos legény rendőrért szaladt. Letépték a költő testéről a frakkot, a leány az ingéből csinált tépést a sebre s mire a doktor megérkezett, már csak a beállott halált konstatálhatta...

Egy konflis robogott végig a körutakon, ketten ültek benne: egy orvos és egy leány. Az orvos némán, hidegen a hivatalos jelentést koncipálta, a leány pedig úgy ült mellette, mintha nem is lenne élet, vér az idegeiben. Ha nem pislogna néha, azt hinné az

ember: halott. Azt a hullát siratja némán, könytelenül és szívet repesztő hangtalansággal, aki a lába előtt hever s aki mielőtt találkozott volna vele, már élettelenül iött oda, ahol ő volt a szépek közt a — legszebb.

Beszélgetés Monsieur Bonnardal.

Írta: Balázs Jenő.

A reggeli ködön már egészen átsűrődött a decemberi délelőtti aranyfűstös napja, gyöngéden végigsimogatta a hosszú sötányok fáit, a büszke királyasszonyok kőszobrait, leszállt a park kemény rögzős utjaira, meg az örökzöld pázsitra is, meglátogatta a nagy szökőkút üres medencéjét, végigsétált az őrtálló katona előtt és lassan-lassan beburkolta az egész Luxembourgot szelid melegségű sugaraiba.

Letettem a könyvet és fonottszékem a terraszkőoszlopához támosztottam és elibém képzeltem a jószágos öreg urat, Anatole France Sylvestre Bonnardját.

A hosszú, cingár, borotvált arcú, arany-szemüveges, feketés szürke, kopott redingotes, cilinderes öreg ur, az Institut tudós tagja kijött valamikor régen, egy szép decemberi napsütéses reggelen a Luxembourg szürke kőnagyszoborai s kopasz fáik közzé és megpihent valahol a Medici-kut körül egy padon, ahol két könyvestáskával megakartott diák vitázott nagy heveséggel az archeologia tudományának hírességeiről. És a szelid mosolygás, amely az öreg ur arcát annyi melegséggel töltötte el, haragos felindulással változott hamarosan. A két ifju tudósjelölt bizony a fiatalság minden merészségével nyilatkozott M. Bonnard élete remekműve felől, melyet a 17-ik század benedikendi apátságairól hosszas fáradságos kutatások után írt. „Igy beszélni egy öreg mesterről, c'est abominable” s menten fogta botját, felkelt, begombolta a télikabátját és fejét rázva menekült az Odeon könyves árkádjai alá.

Pedig az öregnek nem volt igaza, hogy így haragudott — aki haragszik annak soha sincs igaza — és nyugodt lehet Ön, különben nagyrabecsült, szívem mélyéből tisztelt M. Bonnard, hogy maguk öregek nagyon gyakran s nagyon epesen szokták visszaadni a kölesönt azoknak a vásott, rosszmájú fiataloknak; és még sincs igazuk. Nem fog megharagudni, ha itt a Pantheon kupolája közelében messze Keletre hivatkozom, ahol szintén vannak öregek s fiatalok — ha nem is olyan öregek mint Ön s ha nem is olyan fiatalok, mint a Luxembourg fiatalága — de ahol éppen úgy haragudnak egymásra az emberek mint itt és éppen úgy nincs igazuk mint Önnek M. Bonnard.

Vannak nálunk, messze Magyarországon irodalmi társaságok, — akiket Ön szerencsére nem ismer — egy pár igazi nagyságunk nevét veszik maguknak cégérül, tevékenységük ünnepi ülésekben merül ki, ahol csendes, nyugalmas álom lepi meg a jámbor hallgatóságot és vannak nálunk is fiatal, pezsgő, eleven tehetségek, — akiket Ön, sajnos, szintén nem ismer — nyugati emberek, kik nagyok tradícióján való tengődésnek minősítik ez ünnepi üléskezdést, amiért azután cserébe dekadenseknek, nemzetietleneknek, tehetségtelen utánzóknak nevezik el őket a régi nagyok. Van egy különben tehetséges írónk is, még nem is olyan öreg, s máris ünnepi megnyitókban dörög, itélkezik a fiatalság felett, s Akadémiáról, Kisfaludy-társaságról nem is szólva már a Petőfi nevében működők előtt is olyan haragosan ráncolja össze a szemöldökét, mint Ön kedves M. Bonnard és élénk helyeslés, fejbólogatás mellett nagy komoran állapítja meg, hogy a fiatal magyar írói nemzedék a dekadencia minden jelét magán hordja „a sejt önállósítja magát az egész organizmus rovására”. Érti, M. Bonnard? Mert én nem értem, csak úgy sejttem, hogy nemzetiség s nemzetietlenségre akar célozni és a tradícióktól való eltávolodást siratja. Mintha csak néhai jó Bartók Lajost hallanám, —

ez is
— am
szállt
gok. S
erkölc
kendő
ellen
deti
etc.”

L
talokr
hogya
új iro
veszi.

P
mint
a fiat
gyáml
kézzel
akit e
vakme
reggel
szik a
nem é
szavak
milyen
nard, n
padjár
írója L
dinal,
biláltá
tőle, n
lid nyu
most c
mert t
szépsé
szik rá
lévy. U
magát
Jeanne
döinkn
gyáml
Halévy
nálunk
kell ör
ember,
ködök
a husz
lanatba
dett, é
rüség
mint a
örömm
gatta, t
ha elr
könyv,
Marcel
hogy a
írásain
sokan n
ján lép
monop

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Ug
Bonnar
nálunk
évek m
lene d
egyébb
get, ha
val, év
írásmű
kicsiny
lyett jo
tek, fia
meg be
új szép
tudjuk
nehány
nem, ug
szívese
segítse
szünk r

Az

Gye
ténét iz
kon át

ez is egyik régi kiválóságunk, M. Bonnard — amint kenetteljes szavakkal mondja „Lezállt a nap, utána sötét, bolygó mécsvilágok. Szemben a társadalmi romlottsággal az erkölcsi világ felsőbbbségéért kell küzdenünk, kendőzötten feltolakodó kozmopolitizmus ellen a magyar nemzetiességen nyugvó eredeti költészet szüzi bájjait kell ápolnunk etc.“ Voilá les grands mots, M. Bonnard!

Látja, hogy haragusznak nálunk is a fiatalokra. Valamennyi irodalomtörténetirő, hogy valakinek a szavával éljek, az egész új irodalmunkat egyetemes anathéma alá veszi.

Pedig ugy-e M. Bonnard, nincs igazuk, mint ahogy később maga is belátta, hogy a fiataloknak van igazuk, mikor kedves gyámleánya és M. Gelis boldogságát remegő kézzel, szívbeli örömmel áldotta meg. Őn, akit egykoron úgy felbosszantott M. Gelis vakmerő ítélete egy napsütéses decemberi reggelen itt a tar fák alatt. Látja, mikor öregszik az ember, mikor kikopik az időből s nem érti a fiatalokat, milyen ürügyeket s jel-szavakat hoz fel, hogy elragalmazza őket s milyen igazságtalanná válik! Ugy-e M. Bonnard, mikor haragosan felkelt a Luxembourg padjáról, nem jutott eszébe a maguk nagy írója Ludovic Halévy? Mikor a Famille Cardinal, az Abbé Constantin ősz szerzőjét jubilálták pár évvel ezelőtt s azt kérdezték tőle, miért tette le véglegesen a tollat, szelíd nyugalommal felelt: Már én bevégeztem, most élvezni fogom azt, amit mások irnak, mert tudja Isten, olyan sok különös érdekes szépséget találok az új dolgokban. Emlékszik rá M. Bonnard ilyenformán beszélt Halévy. Ugy-e hogy nem emlékszik? Nem baj; magát megtéritette a rózsás arcu, szerelmes Jeanne boldogsága, de a mi haragvó öregedőinknek nem mindegyiknek van ám olyan gyámleánya. Pedig be kár, hogy az öreg Halévy szép mondásából nem tanulták meg nálunk otthon, szép Magyarországon, hogyan kell öregedni anélkül, hogy megvénülne az ember, be kár, hogy nem követik a dühösködők az öreg Halévyt, aki le tudta győzni a hiuságát és dicsőségvágyát abban a pillanatban, mikor észrevette, hogy megöregedett, és letette a tollat, attól kezdve keserűség nélkül, vidáman egyebet sem csinált, mint az új embereket tanulta s végtelen örömmel az új művészet szépségeit kutattatta, tehetségeket fedezett fel s boldog volt, ha elmondhatta: Ujra egy gyönyörű új könyv, újra egy bontakozó nagy tehetség! Marcelle Tinayre, ki másnak köszönheti azt, hogy a lapok megnyitották hasábjait az írásainak, mint Halévynek?! René Bazin és sokan mások, mind az ősz szakállu öreg karján léptek be az irodalom szentelt, sokszor monopolizált szalonjába.

Ugy-e milyen szép az ilyen öregedés M. Bonnard? Ugy-e hogy példát vehetnének róla nálunk a messze Keleten, azok akiket az évek messzire vittek az ifjuságtól. Nem kellene dekadenciával, nemzetietlenséggel s egyéb üres szóval menteni a tiűd dicsőségét, hanem beláthatnák, hogy idők mulásával, évek szállásával fejlődik minden s az írásművészet sem kivétel. Vállveregető le-kicsinylés vagy haragos kétségbeesés helyett jobb volna azt mondani: Köszönet nektek, fiatalok, hogy új utakkal ismertettetek meg bennünket öregedőket, köszönet, hogy új szépségeket mutattatok meg nekünk; ha tudjuk még, utánatok megyünk — s vagyunk néhányan, akik még tudunk haladni — ha nem, úgy csak a köszönetnél maradunk és szívesen ígérjük meg, hogy ha valamiben segítségetekre lehetünk kész örömet teszünk meg mindent értetek, új emberekért. . . . mintha mosolygva, helyeslően bólintott volna M. Bonnard, az ősz tudós. Mosolyában megjelent másokat megértő szívbeli jósága s megszépítette az öreg ur arcát.

Az elsüllyedt várkastély.

Irta: Zichy Géza gróf.

Gyermekkoromban egy csodálatos történet izgatta élénk fantáziámat s féleljeszákákon át tágra nyílt szemekkel bámultam a

légbe, a semmibe, hol látni véltem mindazokat a borzalmakat, miket Szirmay Sándor gróf nagybátyám elbeszéléséből tudok.

A sárosmegyei Torissza váráról, mely évszázadokig a Szirmai grófok tulajdona volt, szól a regényes történet. Nagyanyám, Szirmay Johanna és bátyja, Szirmay Sándor Torissza várában születtek és növekedtek, ez utóbbtól hallottam a várkastély hiteles történetét.

Vizel körülárkolt hatalmas épület emelkedett egy magas domb tetején kéttornyú templomával. Diszes termek sorakoztak az emeleten, melyekben a művészlelkű Szirmay-család valóságos muzeumot rendezett be értékes műkincsekből: olasz nagymesterek festményei, remekművi butorok, malachit asztalkák és konzolok díszítették a termeket. Ma is látni vélem az ebédlő becses faragványait, szépanyám gyönyörű kék se-lyem hálósobáját, úgy mint azt nekem nagybátyám leírta. A család levéltárát a földszinten őrizték; a XII-ik századig visszamenőleg terjedő okmányok kiszámíthatlan értéket képviseltek a tudomány terén. Templomi kincsei között felemlítésre méltó egy drágakövekkel kirakott szentségtartó, mely oly nehéz volt arany és ezüstben, hogy három ember alig bírta emelni.

Torissza várkastély valóságos otthona volt a muzsáknak, a Szirmay-család legtöbb tagja zenekedvelő volt. Szirmay Tamás teljes zenekart tartott Torisszán, nagyanyám — ki Hummel tanítványa volt — szonátákat és kantatákat irt kifogástalan zenei stílusban. Őszinte bámullattal lapozom át ma is elsárgult hangjegyzőket.

Valóságos áhitattal hallgattam nagybátyám elbeszélését, melyből a mulatságos részletek sem hiányoztak; többek között elmondta, hogy szépanyám szörnyen félt a zivatartól, menydörgéstől. Ha zivatar közelgett, rögtön ágyba bujt, takaróját fülig huzta s litániákat olvastatott fel magának, melyeknek végszavát az ágy körül térdelő cselédségnek ismételnie kellett. Nagyanyám, ki akkor még szép ifjú leány volt, jól mulatott ezen zivataros órák alatt; alig bírta nevetését türtöztetni, midőn szépanyám minden villámlásra felkiáltott: „Pukadj meg!” Természetesen igen kómikusan hangzott, ha a litániából azt olvasták: „Szent Bonifác, könyörögj érettünk!” s szépanyám rámondta: „Pukadj meg!”

1813-ik év augusztus hó 25-ik napján a torisszai várkastély eltűnt kincseivel együtt; egyetlen éjnek a rémes eseménnyel elsöpörték a föld színéről, nem maradt más belőle, mint a tradíció. Ez úgy hangzik, mint egy mese s magam is kételkedve forgatom kezemben az elsárgult levéltöredéket, melyet a torisszai tisztartó, — Sztránsik Iván — irt a várkastély urának, jelentést tévén arról, hogy a várat egy éj alatt elnyelte a föld.

„Szemem könnybe lábbad, kezem reszket, kegyes jó Uram, midőn e sorokat írom.

A Mindenható Ő Szentfelségének tett szert rejtelmes és borzalmas eseményeket küldeni szegény bűnös fejünkre: Torissza vára nincs többé! Augusztus havának 24-ik éjelen a várkastélyt környező vizárkokban számtalan források fakadának, fel, melyek szökőkutak módjára törtek elő a föld méhéből . . .

Igy kezdődik a levél s szegény halálra ijedt ember összefüggéstelen mondatokban folytatja a jelzett éj katasztrófával végződő szörnyű eseményeinek leírását.

Éjféltkor egyszer csak megkondultak a templom harangjai, tompa kongásokat hallatva egymásután. Mindenki tűzveszélyre gondolt s midőn a falu lakossága a vár elé rohant, rémülve látta, hogy a templom két tornya órainga módjára inog a magasban. Borzalmas földalatti moraj reszkettette meg a léget, a sirbolt ajtaja föl pattant s zuhatag tört elő a föld mélyéből. Őseim koporsói egymásután usztak ki békés hajlékukból s a vár összes élő lakója, a 38 tagból álló zenekarral élén, sietve menekült a sülyedő várból. A plébános a templomba rohant s a szentséget saját élete veszélyeztetésével, melléig érő vízben hozta ki.

Ezalatt a várkastély folyton sülyedt a

földbe s mire a nap első sugara ráestek a dombra, már csak a templom tornyának két keresztje állott ki félőnyire a földből; reggeli 7 órára az is eltűnt s a várkastély helyét fénylő sárga homok borította. A várarok közvetlen közelében egy kis kápolna állott, ez a kápolna ma is meg van, valamint a kisebb távolabb épült major és istállók szintén sértetlenül maradtak, de a várkastély eltűnt összes műkincseivel, templomostul tornyostul, elnyelte a föld.

A koporsókat és halottakat összegyűjtötték és eltemették; egyik ősanym — Strasoldo-Sztáray grófnő tetemét nem találták sehol, hasztalan keresték az egész vidéken; végre is azt hitték, hogy a sülyedő vár maga alá temette.

Két héttel a leirt események után a kiszebeni apát és a szentmihályi tisztartó találkoztak a dücsői uton. Mindketten Dücsőre igyekeztek s mivel ismerősök voltak, a tisztartó megszólította az apátot:

— Hova megy főtisztelendőséged?

— Én Dücsőre megyek, — válaszolt az apát, — és kigyelmed?

— Én is oda tartok, — mondotta a tisztartó, s a két ur összeült egy kocsira, hogy utazásuk célját megbeszéljék.

— Alig merem mondani, — kezdte a tisztartó — csodálatos álmom volt három éjjel egymásután: Strasoldo-Sztáray grófnő jelent meg álmomban s az Isten szent nevében könyörgött, hogy hozsam el a dücsői zsidó temetőből és temettessem rokonai mellé!

— Per amorem Dei! — kiáltotta az apát, mialatt rémülten ragadta meg a tisztartó kezét — nekem ugyanez az álmom volt három egymásra következő éjjel!

A két ur a legnagyobb izgalomban érkezett Dücsőre, hol rövid idő alatt megtudták, miszerint az árvíz egy halottat hozott a partra, kit a zsidó temetőbe földeltek el, mivel szürke harisnya volt a lábán (?), azt hitték, hogy zsidóasszony.

A sirt felásták, ősanymat elvitték Szentmihályra s ott temették el a családi sírboltba.

Torissza várából nem maradt semmi, csupán az ősök csontváza és egy harang. Fzt a harangot — mellyel a kastélybeliek delet harangoztak — két mértföldnyire találták meg a kastélytól az iszapban. Hová lett a vár? Egyenesen sülyedt el? Vagy oldalra csuszott? Mélyen fekszik? vagy csupán néhány méternyire a föld színétől? A domb nem nagy, talán furásokat alkalmazva meg lehetne tudni mindent.

Állatmesék.

I. A Bodri és a gyorsvonat.

A Bodri nem okos kutya:

Ahányszor jön a gyorsvonat,
Nekirohan és ráugat,
Szalad utána, kergeti
S bár tudja, hogy el nem érheti.
A tegnapon ma nem okul.
Holnap ismétli konokul.

És aztán — mint a fadarab —
Ledobja magát s úgy marad,
Álmában is nyihog, vakog,
Ott is bántják a vonatok,
És úgy kinozza a meleg,
És úgy szepeg és úgy piheg,
Hogy majd megüti a guta,
Hát nincs-e nekem igazam?
A Bodri nem okos kutya.

Egyszer, amint nyeggetem,
Fejét felvetve mérgesen
Igy szól az én kutyám:

„Ugyan ne prédikáljatok,
Talán másképp van ndlatok?
Talán ti nem futtok szüntelen
Ezerféle elérhetetlen
Illúziók után?”

II. Az Ökör és a Gözeke.

Szólt az Ökör:

„Mióta tudom az eszem.
Ilyen állatra, mint a Gözeke,
Melynek magától jár a kereke,
Én nem emlékezem.
Ahogy ez hűz és szánt és kerekez,
Nem is fából, hanem
Ökörből való vaskarika ez”.

S felel a Gözeke:

„Könnyű neked, teremtés remeke,
Neked még a mezők ős füve sariad,
Szenát eszel s tekintélyt ad a szarvad
És tisztel minden társadalmi kör. —
Axiomákat kérődzöl heverve.
Hidd el, ily fennen s biztosan
Mást lebecsülni ma senki se merne,
Csak egy valódi, született ökör.

III. Az illuzió.

A jászolnál a vén igás lovat

Faggatja hettyke kis csikó:

„No most már tudnék mindent, öregem,
Csak azt az egyet mondd meg még nekem:
Mi is az az illuzió?”

„Illuzió, illuzió”.

Dörmög a vén a vaksi ló.
Miközben hozzd a zabot.
És farklegyintés
És halk nyerítés,
Jelzi, hogy ez jó állapot.

Szól most a vén, a vaksi ló:

„Tudod mi ez?” Tudom, az abrak.
„No hát jegyezd meg jól magadnak:
A többi mind — illuzió!”

SZÁVAY GYULA.

A Vörös ügy.

Irta: Vándor Iván.

I.

Mélyen tisztelt szerkesztő ur!

Sziveskedjék b. lapjában Zizifusz név alatt megüzenni, hogy kell viselkedni egy intelligens férjnek és apának, aki sem gyilkos, sem nevetséges nem akar lenni, mikor megcsalja a felesége.

Szives válaszát előre is köszöni hű olvasója,

Vörös János.

II.

Zizifusz: kérdését tanulmányozás végett kiadtuk lapunk jeles pszichológusának, Vág Zoltán urnak, ki levélben fog önnek válaszolni.

III.

Vág Zoltán levele Vörös Jánoshoz:

Tisztelt ur!

Ha ön orvosságot akar, elő kell adnia a betegségét.

Epp oly kevésbé ösmerem önt, mint a kedves nejét és azt sem tudom, idült családsal állók-e szemben, vagy csak ezután bekövetkező eseménnyel. Ezért ma tanácsot nem adhatok, mivel a tanács olyan, mint a ruha: csak úgy ér valamit, ha hozzásimul annak a formáihoz, aki viselni akarja. Az emberek nem egyformák, ennél fogva különböző módon viselik el az élet izgalmait. Soha se látam két embert egyformán örülni, szeretni, szenvedni, nevetni vagy dühöngeni.

Ha azonban ön elsétaltatja a szemem előtt tisztelt háznépét, szokásaival, hibáival és jó tulajdonságaival egyetemben, akkor készséggel hozzászóllok a dologhoz.

Kiváló tisztelettel

Vág.

U. i. Annyit azonban mégis ajánlhatok, ha van a házában revolver, ajándékozza el.

IV.

Vörös János levele Vág Zoltánhoz:

Nagyságos Uram!

Az én szenvedésem négy nappal ezelőtt kezdődött, amikor a német kisasszony bejött a rendelőszobámba és egészen váratlanul ki-

jelentette, hogy sajnál engem, mert én jó ember vagyok.

Ez a német kisasszony nagyon csinos barna leány, ki néha megdöbbenően szomorú tekinteteket szokott rám vetni az asztalnál.

Most is kétségbeesve nézett a szemembe és sokáig töprengött: szóljon-e, vagy sem. Végre azt mondta, hogy ő ezt az állapotot úgy sem nézheti tovább, mert én nagyon jó ember vagyok és ő nem tűrheti, hogy a feleségem egy semmi embert nálam többre becsüljön.

— Maga bolond, — feleltem a lánynak és éreztem, hogy elfehérek.

Erre ő megígérte, hogy el fogja lopni a feleségem leveleit, melyeket a legjobb barátomtól kapott az utolsó három hónapban.

Ennek négy napja és azóta meg vagyok örülve.

A feleségemet szerelemből vettem el és nagyon jó dolga van nálam. Szobaleányt, szakácsnét tartok neki, a gyerek mellé kisasszonyt, nincs semmi gondja. Egész nap a körmet fényesíti.

Az utóbbi időben, igaz, ha együtt vagyunk, rosszkedvű, de hát az asszony széles. Olyan, mint az áprilisi jőd.

Ki fogja tragikusan venni, ha egyszer nevet, egyszer veszekedik. Ha hirtelen megfájdul a feje, vagy még hirtelenebbül meggyógyul?

A feleségem művelt nő. Zongorázza az összes divatos kuplékat és tanult franciául is. Igaz, hogy nem tud, de tanult. Nagyszerűen öltözködik. Olyan elegáns, hogy a nők nem akarnak vele barátkozni. De ez őt nem bántja. Engem sem.

Engem csupán az bánt, hogy nem tud a gyerekével bálni. A kicsike sir, ha az ölébe veszi és ha megfésüli, kitépi a hajcskáját.

A barátom tetőtől-talpig gentleman. Sokat utazott, régi család ivadéka. Talpig becsületes fiúnak tartom. És mégis!

Én szerény megjelenésű, egyszerű ember vagyok, aki senkinek sem vétek és aki csöpp kedvet sem érez magában sem a tragikus hős sötét szerepéhez, sem a bohóc csörgősipkájához.

Nagyon nehezen jutottam be a diplomám árán a társaságba, amely barátkozik velem és eltart. Nem akarom a helyemet otthagyni.

Szóval nem gyerektéték itt megoldást találni.

Szóval nem megmosolyogni való ez az állapot.

Ma még nem tudok semmit. Holnap azonban, Istenem, holnap!

Most már, úgy gondolom, méltóztatik látni és ösmerni bennünket.

Mély tisztelettel, alázatos szolgálja

Vörös.

V.

Vág Zoltán II. levele:

Kedves Vörös ur, igaza van, most már látom önöket. Maga kissé el van hívva ugy-e; a felesége önagysága tizezer forint hozománnyal, százezer forintos igényeket hozott. A barátja persze szép fiu; a német kisasszony pedig fogcsikorgatva gondolja a gyereket, szerelmes a barátjába, kacérkodik a gazdájával, büntársra szeretne lenni az asszonyának és nagyravágásában a Sors szerepére vállalkozik.

A szakácsnő persze rengeteget lop, a szobaleány a nagysága pudrját használja, melyet a patikus küldött ajándékba és a gyerek egyedül szokott játszani. Kedves uram, önök egytől-egyig beteg és bűnös emberek.

Első sorban maga, aki megígérte egy szép fiatal nőnek, hogy a férje lesz.

Tudja mit jelent ez a szó: férj? Ez jelenti az apának a gondoskodását, a gyermeknek a ragaszkodását, a szeretőnek a lángolását, a barátának a józanságát, a pajtásnak a vidámságát.

Maga pedig egy jóindulatu medve, aki azért tartja magát a férjek gyöngyének, mert soha senkinek a dolgába nem szól bele. Ezenkívül a kellemetlen és rossz szokásait kéjjel és minden zsen nélkül gyakorolja a felesége jelenlétében. Ön azt hiszi, a férjnek már nem kell tetszeni.

Jutott-e önnek, k. Vörös ur valaha az eszébe, hogy a maga házában mindenki a más kötelességét teljesíti, csupán kedves neje önagysága nem teljesíti senkinek sem a kötelességét. Természetesen a saját magáét sem.

A kötelesség teljesítése pedig nem valami egyhangu, száraz dolog, mint sokan hiszik. Az az ember, ki egész nap munkában van, olyan gyönyöreire bukkan az életnek, amilyenről a naplopóknak sejtelmük sincs.

Mit gondol kérem, ösmeri kedves neje a pihenés kését? Mit gondol kérem, ösmeri az a szegény nő azt a csodálatos forró szédülését az elbizakodottságnak, melyet a sikerült munka okoz? Ő szegény olyan, mint egy fő tubarózsa, gyönyörű, kedves és retentet. Az ember becézi, szereti és ha nem vigyáz rá, megmérgezi az embert. Azonkívül gondolkodni kell helyette, mert ő csak az ösztöneit követi. Csókolni és korbácsolni kell azt a nőt uram és foglalkoztatni. Addig foglalkoztatni, míg halálra nem fáradt. Mert az unalom öli azt az asszonyt.

Ezért jó lesz, ha kidobja a német kisasszonyt, a szobaleányt és a szakácsnőt egyszerre.

Asszony, amikor nincs cselédje, nem szokta megcsalni az urát. Nem ér rá. A barátját is kidobhatja, ezt a korrektt gentleman; mert kidobni egyszer úgy is kidobja és jobb ha korán dobja ki, mintha későn.

Aztán hajrá! Fel a dologra. Foglalkoztassa kedves nejét reggeltől estig. Lázás, szilaj hajsza legyen ez az első időben, mely megfájtja a csontokat és elbágyasztja a képzelet erejét.

És délután és estefele, legyen ön kedves, elősmerő. Udvaroljon, mint vőlegény korában, nézegesse együtt a feleségével a divatlapot és az utálatos tulajdonságait titkolja el. Ezt az állapotot vagy megszokja önagysága és akkor feleség-anvag, vagy megszökik és akkor rendbe hozza azt a kérdést, melyet önnek nem volt ereje egyszerűen kettévágni.

Azokat a bizonyos leveleket pedig a német kisasszonnyal együtt dobja ki. Uriember semmi körülmények közt sem olvassa el azokat a leveleket, melyek máshoz vannak címzeve.

Tisztelettel

Vág.

A VI. levél tulajdonképpen nem levél volt, hanem egy hatalmas családi kép, melyet Vörös ur küldött három hónappal később a jeles írónak a következő ajánlással: *Hálánk jeléül.*

Magyar farmer iskola.

Irta: Balkányi Béla.

Nemrég egy kitünő mezőgazdasági szakemberünk, Szilárd Gyula előadást tartott a fejtér és tolnamegyei gazdatiszti körben, egy nagyfontosságú szociális problémára hívta fel a figyelmet: a magyar gazdatiszti kérdésre. Szilárd Gyula nagy tisztelettel és szeretettel beszélt a régi magyar gazdatiszti osztályról, elismerte ragaszkodásukat a földhöz, amely tudással és szorgalommal párosul és mégis kijelentette, hogy mindez nem elég ahhoz, hogy egy társadalmi osztályt a sülyedéstől megmentsen. A régi rendszerben gazdálkodó földbirtokos pusztulása a gazdatiszti osztálynak is romlását okozta. Előadásában megemlítette, hogy Kodolányi Antal már a múlt század hetvenes éveiben csinált propagandát szóban és írásban, hogy a gazdatiszti osztály bérlőosztállyá alakuljon át.

Bár az okok, amelyek a magyar gazdatiszti osztály pusztulását elősegítették, nem mai keletiek, — a gazdatiszti kérdés mégis napjainkban lett leginkább aktuális. A házi kezelésben keveset jövedelmező nagy birtokokat bérbeadják, vagy felparcellázzák. Az utolsó tíz évben Magyarországon csak a nagyobb uradalmak közül több, mint 600,000 kat. hold kiterjedésűt daraboltak fel. Az uradalmi bérlő ritkán alkalmas gazdasági akadémiát végzett gazdatisztet, közép és kis birtokos természetesen még kevésbé.

Bámulatos, hogy a közvélemény ennek dacára egyáltalában nem foglalkozott a gazdasági kérdéssel és nagyon keveset törődtek vele, hogy mi lesz a latifundiumok bérbeadása és feldarabolása után a sok tudományosan képzett, akadémiát végzett gazdasíttal.

Öt gazdasági akadémia évről-évre utnak bocsát néhány száz okleveles gazdasítt, akiket arra tanítottak ki és arra neveltek, hogy hosszú gyakorlalkodás után valamikor nagy birtokot kezeljenek. Tudományos gazdakörökben emellett még tovább is nagy agitációt fejtenek ki gazdasági egyetem létesítése érdekében, amelynek kétségtelenül helyes alap gondolata az, hogy az alapvető természettudományi és közgazdasági ismeretekben a diákok a tudományegyetemnek elsőrangú szakembereiből a legmodernebb tudományos kísérleti eszközök felhasználásával képezzék ki magukat.

Ma azonban, amíg az akadémiák tanárai egy magasabb nivóju tudományos intézetről, a gazdasági egyetemről vezércikkeznek, addig a fiatal tudományosan képzett gazdasíttok, akiknek nincs uradalmi jószágigazgató nagybátyjuk vagy támogatójuk és így nem tudnak nagyobb uradalomba bejutni a vasútnál, adóhivatalnál, a postánál vagy a kataszternél díjnokoskodnak. Az a fiatal ember, aki 23 éves koráig egyebet sem tett, mint tanult és iskolák padjaiban ült, akinek tudományos kiképzésére szülei nagy anyagi áldozatokat hoztak és megfiosztották magukat érte saját öregségük biztosításától, akiknek a tudományos kiképzésére állam és magányos alapítványok kamataiból is több ezer koronát költöttek, akinek elméleti tudásáról az állam hivatalos közegei állították ki a legjobb bizonyítványt, hiába keres állást, ahol nagy ambícióval hozzájáruljon a mezőgazdaság fejlesztéséhez, egyszerűen azért, mert nincs elég kereslet akadémiát végzett okleveles gazdasíttok után.

Nem az elméleti képzettségben van a hiba. A mezőgazdasági tudás terjesztése tovább is a legjobb befektetés egy mezőgazdasági állam számára. A legnagyobb mezőgazdasági tudás is csak alig elég, mikor arról van szó, hogy milyen képzettségűek legyenek azok, akik a mezőgazdasági tudományt akarják előre vinni, akiknek az új gazdagenerációt kell nevelni, akik tudományos laboratóriumokban vagy kísérleti állomásokon a mezőgazdasági termelés tökéletesebb technikáját akarják fáradságos kutatások után megállapítani.

Mezőgazdasági tudásra van szüksége — szinte abszurdumnak tűnhetik fel, hogy ezt még nálunk hangsúlyozni kell — a törvényhozónak, a földmivélsügyi miniszterium, az idővel létesülő mezőgazdasági kamarák tisztviselőjének, a jogásznak, aki közigazgatási pályára készül és mezőgazdasági ügyekben fog ítéletet mondani. Ezek számára van szükség a gazdasági akadémiák fenntartására, és ha az ország anyagi ereje megengedi, még a gazdasági fakultás létesítésére is a tudományegyetemen. Jó szolgálót tehet még természetesen ezután is a gazdasági akadémia azoknak, akik hivatva vannak arra, hogy nagy birtokot lehetőleg modernül kezeljenek.

De Magyarország jövője még sem záróan a nagy birtoktól függ. Amíg a jól kezelt, de a dolog természeténél fogva még mindig keveset jövedelmező nagybirtokok mellett, a kis és középbirtokok kezelése a régi marad — addig a magyar föld nem fog eleget teremni. Egy kellő tőkével rendelkező vállalkozó szellemű, modern, középbérlő osztályra van szükségünk, amely minden tudását, ambícióját a saját gazdaságában érvényesíti és ott valósággal csodát művelhet. Magyar farmerek kellene, hasonlók azokhoz, akik pusztá földből virágzó farmokat csináltak Amerika nyugati részében, akik még 15 évvel ezelőtt a keleti államokban Uj-Anglia bankházaiban kértek kölcsönt, de ma visszafizették összes adósságaikat, állampapírokat és részvényt vásárolnak és az Amerikai Egyesült Államok évi 45 ezer millió korona értékű növénytermését produkálják. Ezt az előítélettel mentes ambíciózus és

nagy intelligenciájú magyar farmer-osztályt, mely szorgalmát és tudását egy speciális kultúrával kamatoztatja, — legyen az bőven termő növényfélések tenyésztése, gyümölcsstermelés, baromfiexport, a szó igazi értelmében vett állattenyésztés, valamely ipari növénynek a nagyban való termelése stb. — nem a nyolc osztályú gimnáziumban vagy reáliskolában és gazdasági akadémiákon fogjuk felnevelni, ahol az ifju 23 éves koráig abban a meggyőződésben nő fel, hogy a pénzkeresés és a nyereszkesedés alacsonyabb rangú foglalkozás, ahol munkakedve nem találhat kielégítést, ahol azt látja, hogy felesleges a gondolkodás, fődolog a lecke-tanulás és az engedelmesség.

Az olyan szerv, amelyet nem használnak, elcsenevész. Az ifjunál, aki gyakorlati pályára készül, de 22—23 éves koráig nem jut gyakorlati tevékenységhez, épen azok a képességek nem fejlődnek ki, amelyek a gyakorlati pályán szükségesek: 18 éves koráig latin és görög klasszikusokat olvas, a gazdasági akadémián pedig előadásokat „hallgat” és iskolai demonstrációkban vesz részt. Ezek az előadások az egész mezőgazdasági termelést felölelik, de kellő fogalmat a tulajdonképeni gazdálkodásról nem szerezhethet a diák az iskola mintagazdaságában sem. Ott is a tanítási szempont a fődolog, de nem a jövedelem. 23 éves koráig nem érzi ez az ifju azt az igazi örömet, hogy legalább részben a maga munkájával kereste meg a kenyerét. Ekkor, ha nagy utánjárással bejut, mint kiszírtetésű gyakorlalkodó egy nagy gazdaságba, akkor látja, hogy ő az akadémiát végzett diplomás ember tulajdonképen még semmit sem tud, önálló munkára nem képes. Csak sokévi türelmes várakozás és engedelmesség után képes, mint önálló tiszt egy gazdaságot kezelni. Addig még mindig szülei támogatására szorul, vagy csak nélkülözések közt tudja magát fenntartani. Mikor végre jobb fizetésű állásba kerül, már új gondok nyomják, letört az ambíciója, nincs elég ereje hozzá, hogy évről-évre annyit tegyen félre, hogy önállósíthassa magát.

Más alapokra kell fektetni a mezőgazdasági szakoktatást azoknál a fiuknál, akikből önálló gazdasíttokat, magyar farmereket akarunk nevelni. Nem az iskola padjai közt, hanem korai munkában, egy felelősséggel járó gyakorlati hivatáskör betöltésében érik emberré az amerikai farmer-fiu. Minálunk sem volna semmi akadály annak, hogy gazdasági pályára készülő erőteljes fiuk 15 éves korukban négy vagy öt középiskolai osztály elvégzése után az esztendő nagyobb részében, egy nagyobb gazdaságban legyenek alkalmazva, mint gyakorlalkodók vagy munkafelügyelők. Emellett rendszeres négy hónapos téli kurzusokon négy vagy öt esztendő alatt elsajátíthatják mindazokat a teoretikus ismereteket, amelyekre a gazdának szüksége van.

A magyar farmer-iskola tehát négy vagy öt osztályból állana, legcélszerűbben a gazdasági akadémiákkal kapcsolatban lehetne ezeket az iskolákat felállítani. A tananyag beosztása úgy történne, hogy minden tanulóknak négy vagy öt kurzust kellene elvégezni, (mondjuk évenként november 1-től február végéig); ezalatt a tanárok utbaigazítanák, hogy mit kell megtanulniuk, könnyen megérthető könyveket adnának a kezökbe és bemutatnák nekik azt, amit pusztán könyvből nem lehet elsajátítani. Józan ésszel bíró ember egy sem képes felfogni, hogy mire való a katedrálról felolvasni mindazokat az adatokat, amelyek minden valamire való kézi könyvben feltalálhatók, de egyszeri hallás után egy sem lehet azokat az agyban elraktározni.

Ezalatt a négyhónapi tanulási idő alatt a tanárok egyenként személyesen érintkeznek diákjaikkal, kikérdeznék tapasztalataikat és segítenék őket az önképzésben. A gazdasági gyakorlati részét ellenben a fiuk az esztendő kétharmad részében egy jól kezelt gazdaságban sajátítanák el, ahol munkájuknak közvetlen hasznát látnák, mert a második esztendővel kezdve már biztosan számíthatnának fizetésre. A fiuk természetesen az iskolában tartoznának számot adni

róla, hogy a nyolc hónapot nem töltötték tétlenül, és gyakorlati előmenetelükről vizsgát tennének. A farmer-iskola mellett munkaközvetítő irodát lehetne berendezni, amelynek útján a diákok álláshoz jutnak. Ennek az új iskola-típusnak természetesen meg kellene adni az egy éves önkéntességre való képessítést. Azon a pedagógiai előnyön kívül, amelyet ez a nevelési rendszer az elméleti és gyakorlati tanulás kölcsönös kiegészítése által nyújt, különösen a tőke gyűjtés szempontjából tartom még szükségesnek a magyar farmer nevelés szervezését. A 16 éves fiu így módon már nagy részben maga tartja el magát; azt a pénzt, amit a szülők a nevelésnél évenként megtakarítanak, félretehetik számára az önállósulás idejére. 19—20 éves korában ez a gyakorlatilag is jól képzett fiatal ember már ott tart, ahol az okleveles gazdasítt 25—26 éves korában, igényei emellett sokkal kisebbek, szívesen és könnyen tehet félre évről-évre a keresetéből, hogy még fiatalon önállósíthassa magát.

A magyar mezőgazdaság haladása nem tartott lépést az európai államokéval sem. Jól mutatott rá Serényi földmivélsügyi miniszter, hogy keveset termelünk. Azt tartom, hogy ennek egyik főoka, hogy nincs nálunk elég szakképzett mezőgazdasági vállalkozó, akinek egy kevés tőkéje volna. A magyar farmer-iskola létesítése volna az alkalmas eszköz, hogy ezen a bajon segítsünk. Azt hiszem, hogy a nagybirtokok gazdasíttjei, akik ma saját tapasztalatuk alapján, őrizkednek attól, hogy fiaikat gazdasíttzi pályára adják, — lennének az elsők, akik fiaikból a farmer-iskolában önálló gazdasíttokat nevelnek.

Sötétség felé.

I.

Télbe borul lassan
Körülottem minden.
Mennyi örömem volt.
Már egy cseppnyi sincsen.

Érzem a fagyot
Szívemben, lelkemben.
Érezem a fagyot
Halálos sebemben.

És te nem leszel ott
A halálos ágynál!
Elmenekültél rég
Hitehagyott gyáván.

Megöltél de bűnöd
Bevallani félsz te.
Pedig nem itélne
Senkise el, érte.

Gyilkosom voltál, de
En magam akartam.
Te csak a tört tartád.
Bele én szaladtam . . .

II.

Azon gondolkodom, gondolsz-e néha rám?
Jutok-e még néha, nagy néha eszedbe?
Vagy mint aki meghalt, vagy nagy utra indult
El vagyok a telked fenekén temetve?

Neked jobb lenne, ha eltemetél volna,
Ha csak kísértetként járnék fel már hozzád.
Ha emlékeinket a rögökkel együtt
Köny nélkül, szív nélkül, a síromba dobnád!

De én nem akarok halott lenni érted.
Élek és akarom, hogy gondolj rám sirva.
S hiába akarnád, nem te teszel engem
De én teszek téged virágtalan sirba.

Te ölted meg lelkem a hütlenségeddel
S mostan én ölök meg szép leánykám mégis
Majd esküvőd elől kergetlek a sírba
S csak azután megyek, te utánad, én is . . .

VÉRTESY GYULA.

Debrecen-Belvárosi Takarékpénztár

Részvénytársaság

Piac-u. 41. I-ső emelet.

Elfogad betéteket 5% kamatozással.

Kölcsönt nyújt váltóra

vagy bekebelezés mellett. Állami és egyéb szállításoknál

óvadékokot tesz le.

Elvállalja értékpapírok eladását és vételét. Anyagi támogatást nyújt áruügyletekhez és iparüzemeknek a legjutányosabb feltételekkel és

törlesztéses kölcsönt nyújt földekre és házakra.

Intézeti elnök: **Nagykállói KÁLLAY FRIGYES** cs. és kir. kamarás, nagybirtokos.

I g a z g a t ó s á g:

Dr. STRELINGER GYÖZŐ orvos, elnök.

Haty Kálmán
városi mérnök, alelnök.

Adler Géza
nagybérnök, Ujfehértó.

Csete József
földbirt., Apátkeresztúr.

Fisch Lajos
magánzó.

Fodor József
városi mérnök.

Krassó Miksa
fatermelő, Szatmár.

Kupfer Jenő
gyáros.

Márkus Jenő
szállodatulajdonos.

Török József
terménykereskedő.

Végh Gyula
sertéskereskedő.

Felügyelő-bizottság:

Dr. Berényi Pál
az Orsz. Pénzint. Szövetség igazg.

Berényi Lajos
ny. máv. főfelügyelő, elnök.

Lőwinger Mór
fakereskedő.

Hunyor László
földbirtokos, Szolnok.

Bernhárth Sándor
máv. mérnök.

Szilágyi Jenő
biztosítási titkár.

Würzburger Mór
ügyvezető-igazgató.

Dr. Farkas Ignác
jogtanácsos.

Vagyis az előadást helyre-
tör. ~~helyre-~~

(A
tél.
tud
kis
zen
kez
dás.
tatj
éhes
is b
eng
ség
món
társ
hoz,
gyír
igaz
esze
ide fi
mind
jünk
Lássá
nál;
tudom
berek
nem s
Nagy
csak
menté
Az
hogy
mekeg
tek há
vagyto
róka.
—
a kis n
tehetem
Az
egymás
vezgeté
Jelentke
hol lakik
nála szo
hogy fo
génynek
mint a
—
kis nyul.
—
nek. Ugy
hogy mé
—
ne puszt
—
rázza hé
lok rende
gyerekek
kakat haz
—
N
ség, kiáltj
A fizetése
Azzal
veszteget
helyzet!
El is
kertek ala
koma hala

Mese.

Irta: Uray Sándor.

(Ajánlva a Debreczeni Független Ujság legkisebb olvasóinak.)

Azt mondja a bakkecske a rókának:

— Tizenhusz év óta nem volt ilyen nagy tél, mint az idén.

— Bizony nem az, kecske komám. Alig tudok hová lenni a hidegtől, válaszol a róka.

— Én is ammondó vagyok, nyafogja egy kis nyúl a bokorból.

— Mit csináljunk? Mit csináljunk? — zengi kórusban a három didergő jószág.

— Nekem van a legrosszabb dolgom, kezdi újra a kis nyúl, — mert én rám vadászna:

— Nekem van legrosszabb dolgom, folytatja a róka; mert nem csak fázom, — de éhes is vagyok és nincs mit enni.

— Nekem van a legeslegrosszabb! Ti ne is beszéljétek, szól a bakkecske, — mert engem furdal a lelkiismeret is a hideg és éhség mellett, amiért elszöktem a gazdától.

— Oh neked van a legjobb sorsod háromnk közül, válaszol a másik két szenvedő társ; mert te akkor térsz vissza a gazdához, amikor tetszik . . . De mi mitévők legyünk??

Bakkecske most nagyot ugrott minden igaz ok nélkül s úgy mekegett, mintha az esze tisztulna.

— Éljen! Éljen! Jó gondolatom támadt, ide figyeljétek barátaim, mekegi a bakkecske.

— Figyelünk, figyelünk.

— Hát azt gondoltam, hogy mi most mind a hárman vadállatok vagyunk: szelídülünk meg s legyünk hasznos háziállatok.

— Az nem lehet, az nem lehet.

— Dehogy is nem lehet, ne beszéljétek. Lássátok én évekig laktam a gazdám házában; tudom az emberek szokásait s azt is tudom, hogy hasznukra lehetnének nekik.

— Ugyan mit használhatnék én az embereknek, ellenkezik a nyuszi . . . hacsak meg nem sütnék vadszósos pecsenyének . . . Brrr! Nagyon fázom ettől a süttéstől.

— Hát még én mit használhatnék, ha csak le nem nyuzzák a bőrömet gavallérméntének, — vélekedik a róka.

Azzal a nyúl jobbra, róka balra indult, hogy ott hagyják faképnél az ugrádozó, mekegő kecskét.

— Megálljatok oktondi jószágok! Értsétek hát meg az okos szót!

— Te és az okos szó! hej de messze vagytok egymástól, csufolódik a ravasz róka.

— No én mégis meghallgatlak, nyafogta a kis nyúl. — Ugy sincs egyéb dolgom.

— A nagy sietés felől még ezt én is megtehetem, tódítja a róka.

Azzal a három szövetséges újra csak egymás mellé kuporodott.

— Hallgassatok reám, kezdi újra a tervezgetést a bakkecske. Elmegyünk a faluba. Jelentkezünk a bírónál. Én tudom ám, hogy hol lakik a bíró, mert egy testvérhugom éppen nála szolgál. Aztán megmondjuk a bírónak, hogy fogadja fel nyulam-bulamat postás legénynek. Ugy fog ez repülni a levelekkel, mint a gondolat.

— Futok biz én, futok én! lelkesedik a kis nyúl.

— Róka-móka urfit fogadja fel éjjeli őrnök. Ugy megőrzi a falu tyukját, kacáját, hogy még egy tollacsakájuk se görbül meg.

— Ajjé, megőrzöm én, csak már éhen ne pusztuljak, igéri a róka.

— Én meg beállok közrendőrnek, magyarázza hévvel a kecske, — s nappal csinállok rendet a faluban. A kószáló, iskolakerülő gyerekeket megöklelem; az elveszett báránykákat hazaterelem, satöbbi.

— No ez pompás lesz! Kész az egyeség, kiáltják egyesült erővel a szövetségesek. A fizetésen osztozunk.

Azzal indulnak a falu felé. Nincs mit vesztegetni. Sietős az eset! Sürgetős a helyzet!

El is értek a falu aljáig. Sorakoznak a kertek alatt, fel az utca irányában. Kecske koma haladt elől, nagy merészen.

Hej, de egyszeribe ott terem egy nagy ordas juhász kutya, nosza nekiesik a szövetségeseknek s ugyancsak tépi őket.

Nyúl és róka nem veszi tréfára a dolgot: usgyél elnyargalnak.

De a szegény kecske koma ott rekedt! Megfogta ám a komondor keményen . . .

Jöttek az emberek, felismerték a szökevény kecskét s visszatuszkolták a gazdáiához.

A fekete könyvek titkaiból.

Irta: Koncz Ákos.

Kondorossy Gergely senátor ur komoly ábrázattal forgatta az asztalán fekvő folián-

sokat. Hol feltette, hol megint levette okulárját, de sehogysem tudta az írásokból kiböngészni az igazságot. Pedig három nap mulva ott fog állani a vádott a magisztrátus előtt és bizony nem válnék a dicséretére Kondorossy uramnak, ha tájékozatlanul referálná ezt a szóbanjáró ügyet. Mivel egy ember elvesztéséről, vagy megmentéséről van szó, nem lehet könnyedén venni a dolgot.

Mert miért halljon meg Marosi Eszter, ha csakugyan ártatlan és miért abszoldáltassék, ha a bűn csakugyan az ő cselekedete? Nem csoda tehát, ha senátor uramnak nehéz dió volt az Eszter esete és nagyon érthető az a hosszas medicatioja, melybe elmerült a vádolt vallomásának olvasásánál.

Kondorossy senátor uram nem igen rajongott a cancellaria dolgokért és hivatalt is csak azért vállalt, mert nem térhetett ki a commulát bizalma elől, mely unassimi voce senatornak választotta. Váltig szabadkozott, hogy árt neki az ülő életmód és kezei nehezek a ludtoll forgatására, meg aztán künn szeret tartózkodni a tanyán, ahol a vérmesebb és nagyobb bátorságban van a haláltól. Amde mivel Kondorossy uramat jóakarói azzal biztatták, hogy pár év mulva feőbirói székbe ültetik, a nagyasszonynak meg éppenséggel az volt volna a földi boldogsága ha feőbiróné asszonyomnak születik valaha, ha már egyébként nem is, de a házi béke kedvéért lemondott Kondorossy uram a horaciusi elvekről és megadással viselte a szenatori tisztséget.

Eképpen osztódott ki neki a Marosi Eszter katusa, aki szülői ellenkezése dacára ment férjhez Galamb Györgyhöz, sok perpatvar, sok orkán előzte meg ezen házasságot, melynek már pusztá hire is felzavarta a debreceniek nyugalmát. Ki gondolta volna — sópánkodék égre emelt szemekkel Erszényjártó Miklósné asszonyom, hogy az a jámbornak látszó leányzó dacolni mer jószágos szülőivel. Sohse hittem neki — tódítja Halamár Istvánné, mikor lesütött szemekkel ment a templomba. Igaz beszéd az — motyogott a harmadik, hogy lassu viz partot mos.

A felháborodásra pedig az adott okot, hogy míg Marosi Eszter gazdag volt, Galamb György összes vagyona belefér egy cifra ládába. Emellett Marosiék intelligens familiából származtak, Gyurkáról azonban azt sem tudták, hogy kinek ija-fija. Ő ugyan azt állította, hogy az édesapja valahol a Tiszaháton módos ember volt valamikor, de a török feldulta, elpusztította mindenüket és a nagy bánat elemésztvén szüleit, árván került Debrecen vidékére egy atyjafiával. Erre ugyan az volt a Mehók Kata nagyasszonyom megjegyzése, hogy messzinen jött ember sok mindent mondhat, de ezen és ehhez hasonló megjegyzések nem bántották Gyurkát, aki vigan élt szegénysége közepett is, művelvén szorgalmasan árendált csekély földjét.

Mi türés-tagadás benne, a nyalka legény megtetszett Marosi Eszternek és mikor szülei a gazdag Portörő Istvánhoz akarták adni, áperre kijelentette, hogy az ő szívével ne rendelkezék senki. Az öreg Marosit majd megütötte a guta, mikor a lánya világos beszédét meghallotta, de végre is kénytelen-kelletlen belenyugodott a lánya választásába.

Az esküvő után nehéz sors várt a fiatalokra. Eszternek sokat kellett nélkülözni, mert szülei nem segítettek semmivel, különösen az

öreg Marosi volt engesztelhetetlen és még látni sem kívánta leányát. Galamb Gyurka azonban nem törődött ezzel az áldatlan viszsonnyal és mikor Eszter folytonosan kesergett a sorsa felett, elmenekült a háztól és a korcsmát látogatta.

Gyurka a borgöz között rosz társaságba jutott. Éjszakázott, dorbézolt, egyszer meg éppen nagy és hangos szóval danolászott az utcákon, mikor a jámbor hívők a templomba siettek. Ez azután teljesen tönkretette a Gyurka tisztességét úgy, hogy a jobbérzésű emberek alig állottak vele szóba.

Az a szegény, szenvedő asszony meg kérte az egekre az ő megtévelyedett urát, hogy hagyja fel a korhely étellel. Ám Gyurka nem hederített a sir-rivó asszonyra, hanem durván bánt vele és ami értékes holmija volt, azt elköttyavetyélte és árát a korcsmába hordta. Pusztult a ház, a berena is kidőlt az utca felől és azok, akik tudták a szegény Eszter szomorú sorsát, azt jóslgatták, hogy a szerencsétlen asszony elfogja emészteni magát gonosz ura mellett.

Ennek dacára az öreg Marosi köszive nem lágyult meg . . . Még azt is megtiltotta, hogy a nagyasszony egy kis konyhai segítséget küldjön a lányának.

Eszter pedig még most is szerette az ő eltévedt urát. Abban reménykedett, hogy igaz, tiszta szerelmével még visszatéríti az urát a becsület útjára. De reménye nem valószínű. Az ital, a kockajáték tönkretették Gyurkát testileg és lelkileg, később az éjszakákat céda fehérszemélyek közt töltötte. Mikor aztán ezt megtudta Eszter, elszállott szerelme az ember iránt. A szegénységet, szülői haragját elviselte, de az ura hűtlensége boszantotta. Megalázott lelke most már élni kívánt és csak a kedvező alkalomra várt, hogy megmutassa gyöngye asszonyi mivoltának erejét.

Az alkalom nem késett. A novemberi napok egyik hóviharos estéjén szeretőjével mulatott Galamb Gyurka. A jó bor és ölelő karok mellett bolond gondolata jött Gyurkának. Karon fogta Bádé Katát és éj idején bevitte a maga házába, Eszter majd hogy kövé nem meredt, mikor ittas ura oldalán meglátta a céda teremést. Elborult előtte minden és ebben a lelkisötétségben lekapta a falról az ura fegyverét és a következő pillanatban Kata ott fetrengett a padozaton véreben.

Galamb Gyurka e pillanatban teljesen kizozanodott. Ugy állott előtte az elcsigázott, virágjában elpusztult asszony, mint egy boszuló angyal . . . Egy pillanatra mintha viszsanyerte volna lányszépségét . . . Majd végtelen megvetéssel nézve urára, elrohant az éjszakába, egyenesen a feőbiróhoz elmondani az esetet.

A feőbiró azt hitte, hogy Eszter az eszét vesztette, de midőn megbizonyosodott az igazságról, parancsot adott a hajduknak, hogy a boldogtalant vezessék el a városház börtönébe.

Egy másik csapat hajdu meg a Galamb portára szaladt, ahol csakugyan ráakadtak a nehéz sebesülte. Keresték Gyurkát is, de az már akkor elrohant a nagyerdő sűrűjébe. Forró fejét megcsapkodta az ólmos eső, szive sebesen vert, érezte, hogy a lejtő szélére jutott.

Bádé Kata élethalál közt lebegett, szeretett volna meghalni, mert tudta, hogy ha felépül, kínos halál várakozik reá. Mert abban az időben a gonosz életet, a titkos szeretkezést eleven elföldeléssel, máglyatüzzel és más ehhez hasonlókkal büntették. Meg is hagyta a feőbiró a felcsernek, hogy szedje össze minden tudományát az asszony megmentésére. Dombi uramat nem hagyta cserbe a tudománya és három hét mulva talpra állította Katát.

Szegény Eszter meg ott busult a börtönben. Az öreg Marosinak még ekkor sem lágyult meg a szive. Esztert az is bántotta, hogy tudta, miszerint az ura is kínos halállal hal meg, ha kézre kerül. Magányában térdreborulva kérte az Istent, hogy engedjen szabad utat a menekülőnek. És a Mindenható meghallgatta a boldogtalan asszony

imáját, mert Gyurka nem került meg csak holtan, megfagyott az erdőben.

Kondorossy senátor uram elővette minden tudományát és forgatta a vallomásokat. Szerette volna megmenteni Esztert, már csak azért is, mert a nagyszony úgy vélekedett, hogy amit Eszter cselekedett, az helyén volt és ha ő vele történik ilyen, ráadásul még az ura szemét is kikaparta volna. Ez a harcias nyilatkozat még jobban meglágyította senátor uram szívét és a delibélátumra nézve úgy okoskodott, hogy az nem lehet más, mint felmentő, összehajtogatta tehát a foliánsokat, betette azokat a nagy almáriomba és mint aki dolgát jól végezte haza ballagott.

Más napon anno domino 1687. die decunaxexo Decembris együtt ül a magistratus. Köbölkúti Gergő szorgalmasan ütögette a ludtollat a kalamárisba, máiglan is formás, kövér betűkkel jegyezvén be a mondottakat a protokollumba. És a jó fiúnak köny szökött a szemébe, mikor a senátorral hosszas tanácskozás után kimondták a delibérátumot Eszter felett ekképen:

„Mivel peniglen Galamb Györgyné sok tusát szenvedett vala az hites urával, aki idegen aszonyi állatokkal gonoszkodott és ágyvasházát becstelenítette, absolváltatik a hét mentő tanu fassioja alapján, ellenben Bádé Kata propter malitiam, mellyel megrontott egy familiát és gonoszul élve gyalázatot borított magára, égetessék meg, elébb azonban a hóhér verje meg kereken, hogy exem plum statuáltassék ezen gonosz saceulumban.

És mikor a felmentett Eszter megtört lelkével kivonult bírái elől, a küszöbön megállott egy pillanatra és Katát a magistrátus gratiájába ajánlotta. Ennyi jószág, az asszonyi szívnék ez a csodásan megbocsátani tudó szeretete annyira meghatották a bírakat, hogy nem vették el a Kata életét. Hanem a hóhér másnap hajnalban a város végére kivezette azzal, hogy ha visszatérne valaha, halál fia leszen.

Végre az öreg Marosi is megbocsátott a lányának, szeretettel zárta keblére az ő elhervadt virágát. A két öreg mindenképpen igyekezett feledtetni a boldogtalannal a rémért csapásokat. És úgy látszott mintha a csönd, nyugalom és béke új rózsákat fakasztottak volna az özvegy arcán. És mikor az öregek hónapok mulva először látták mosolyogni lányukat, oly boldogok voltak, mint aki hosszas sötétség után fényre talál.

Napok jöttek, napok mentek és Eszter komolysága, szépsége sok becsületes embert vonzott a körébe. Ő azonban nem akart férjhez menni másodsor. Valami bubánat ült a szívében . . . s lelke mindig azt az embert kereste, aki őt megcsalta. Nem és nem tudta a hitlent feledni és lassan-lassan utánna omlott a sirba.

A nép pedig, mely Esztert kikísérte a temetőbe, sehogysem tudta megérteni, hogy miért kívánt a halálban egyesülni azzal az emberrel, aki kifosztotta őt szerelméből és hitéből . . . Miért nem dobta ki lelkéből még emlékéit is annak a latornak, ki idő előtt elhervasztotta Debrecen egyik legszebb virágját.

Az Eszter lelke azonban nem adott felelet ezen beszédekre, hanem repült az ég felé, hogy megtalálja azt a lelket, mely utolsó pillanatban irgalmat kért és talált büneire.

Talán csak Köbölkúti Gergő értette meg Esztert, mert a fenti casus végére e szavakat írta: *Eszter obiit, quia amovia — Eszter meghalt, mert szeretett.*

Messse innen.

*Elmenni innen messze tájra,
Hol senki nem szól, nem beszél,
Mindig zug a fák koronája,
Mindig csöndes, bus a mező,
Dermesztően süvit a szél.*

*Elmenni innen messze, messze,
Hol lelkem egyedül lehet,*

*S a nyomomat ki sem keresse.
Lábam nyomát a szél befújja.
Amig mindenki elfeled.*

*Hogy ne zugjon emberek ária,
Sima legyen a szemhatár,
Senki a szavamát ne várja,
És én hozzám se szóljon senki,
Ne daloljon nekem madár.*

*Legyen ott béke, csöndes, áldó,
És ne legyen zaj semmi, semmi,
Szin se legyen ott, vad, kiáltó,
Hogy békés legyen a nyughelyem,
Ha örökre meg kell pihenni.*

RADÓ LILI.

Jövendő napokról.

Írta: Rác Lajos dr.

Nehéz léptekkel, nyomasztó érzéssel megy előre egy óriás sereg: az emberiség. Mintha idegen földön, ismeretlen, sziklás, meredek völgyekben haladna egy sereg, csilgaltalan éjszakában, nem tudva mi sorsba, ismeretlen veszedelmek elé; mégis folyton előre.

Utközben kidőlnek a testben gyöngék és akaratban gyávák; a természet hatalmas válogató keze tizedel végig rajtuk. Rideg sziklaszorosból magas fensikokhoz vezet az út: az élet magaslataihoz. Nekilendül az utjuk és az életük. Bőséget, örömeiket, boldogságot kínál. Am az élet magaslataira az óriás seregnek csekély töredéke juthat. A többiek odalenn, sziklás utakon bukácsolnak tovább; utjuk a szenvedések kínos utja. És gyűlölködő irigységgel néznek fel a magasba.

És onnét alá aggodalmasan és gyűlölvén a helyükbe fölkiavánkozókat. És gyakran irigykedve épügy. Mert hiába övök az élet minden gazdagsága és öröme, ha nincsen meg annak élvezéséhez az a pirosvérű, liktető erő: a küzdéstelen élvezők petyhüdt seregében az öserő, amely odalenn sebes, kérges kézzel küzd, hogy lépésenként utat szabadítson magának, örömtelen élete szürke hétköznapiam át.

Ez a mi társadalmunk.

Büszkén szokták emlegetni üres frázisokban az emberi kultúra nagyszerűségét. Való igaz, hogy a primitív őskor vadállatokkal küzdő emberétől nagy utat tettünk. Am e nagy ut eredményei a hozzájuk tapadó tömredék vér és könnyáldozattal szemben, korántsem oly nagyok, mint ahogy elvakító pompázásuk után himők. Sötét földia is van a napnak, nemcsak sugara.

Járunk a büszke világvárosokban. Micsoda magas kulturélet, mily mesés alkotásai az emberi szellemnek, emberi kezeknek. Mily magasrendű élet. Am forduljunk be a világvárosi nagy utak sarkán, nehánv lépésre túl már ismét önkénytelen kiáltunk fel: micsoda mélységei az emberi nyomoruságnak szakadnak le itten! Emberi életnek mondható ezeknek élete is odalenn?! Mindennapi sovány falatért kétségbeesetten küzdő, baromi igában dolgozó embermilliók!

Am nemcsak odalenn, a nyomor posványában, hanem odafönn a fényes palotákban, nézzetek, milyen ma az emberélet?! Tökéletes emberélet-é, amit ez a sápadt arcu embercsoport él?! Maga kereste a vagyont, a rangot és kétségbeesett tusában adta árul a teste-lelke ruganyos erőit és üde tisztaságát? Vagy már azok, kiktől származott, vesztették el és a megszerzett arany és kicsikart társadalmi pozíciók mellett rájuk örökölték testük és lelkük fáradt erőtlenségét és nyavalyáit utódaikra, az élet e Tantaluszaira.

Előkelő ekvipázások sápadt utasa — mondja Carlyle — gyakran még szánnivalóbb, mint a pirosarcu erő, mely targoncát toszit.

A természetben van egy hatalmas törvény, melyet semmiféle ravaszság meg nem

csalhat. Ez a nagy megmértetés, melyet élő el nem kerülhet.

Az állatvilágban még e törvény egész erejével működik. Az állatnak épügy, mint testvéreinek, az embernek, kettős küzdelmet kell vívni a létért: a kedvezőtlen külső hatások ellen és a táplálék megszerzéséért. E létharcban elvesznek az életre alkalmatlanok s a fennmaradtak saját kedvezőbb tulajdonságaikat örököltik át utódaikra. Azokon ismét végigtizedel a természet és így javítja, tisztítja, tökéletesíti tovább a fajokat.

Ugyanez a természetes kiválasztás hat az emberre, sőt az emberi társadalmakra s minden társadalmi intézményeinkre is. Csakhogy az ember ma már hatását sok tekintetben úgy átfurmálta, hogy a kiválasztás törvénye az emberi társadalomban nem olv közvetlenül nyilvánkozik, mint egyébként a természetben. Látszólag, egyes irányokban és esetekben érvényesülését mintha megakadályozta volna az ember; azonban valósággal e törvény elkerülhetetlen, csupán hatása lett közvetett és mélyebben megnyilatkozóvá.

Látjuk, hogy a társadalomban gyakran sikerül oly egyéneknek a többiek rovására érvényesülése, akik silányabb képességeik folytán a visszahanyatlás sorsára jutnának, mégis öröklött nagy vagyon és társadalmi összeköttetések ereje fölemeli őket.

Ámde, ha a társadalmi kiválasztásnak ily korlátozása valamely társadalomban nagyon elburjánzott, a kiválasztódás az egyénekre nézve közvetlenül nem érvényesülhet. visszaver a természetellenesség az által, hogy az a társadalom, mely így a gyöngék és silányak beöröklését hagyta kieroszakolni, saját életerejét csökkenti és a természetes kiválasztás most már annak az egész társadalomnak sorsát sújtja visszahanyatlással.

Végeredményben minden emberi fejlődésben a kiválasztódás ható erő. Kimustrálja az egyéneket, a társadalmakat és azok intézményeit, melyek a jövő fejlődés hordozására képesek. Az embernek minden tulajdonságát, tárgyi és társadalmi alkotását tehát a létharcra felfegyverkezésünk szempontjából kell vizsgálnunk és irányítanunk.

Az élet örök harc. Azon egyének és fajok, melyek e harcban erejük fokozását és megtartását elhanyagolják, a hanvatlás lejtőjére jutnak.

Az ásványvilágban, melyben nem rég az abszolút nyugalom élettelenességét vélték, új kutatások az erők liktetését és örökös harcat figyelik meg. És a növények, az állatok világa, a világtestek és a mikroszkopikus lények, testvérek ebben.

Mi lehet tehát fontosabb az emberiségre, mint a benne megmozduló, küzdő, egetvivő életerő?

És valóban, ha az emberiség történetét bármennyig kutassuk, azt tapasztaljuk, hogy az idők forgásában az emberi élet szerves forrása az emberi kultúrában egyedül állandó. Minden, amiért az emberiség valaha dolgozott, harcolt, mellékes és magában semmitörő. Vagyon, rang és hatalom elmulók. Hirnev, dicőség eltűnnek. Vallásrendszerek születnek és mulnak el. Erkölcsei fogalmak merőben megfordulnak. Tudományos igazságok esnek szét új igazság előtt. Minden elmulik körülte, csak az ember, személyeiben örök változósága dacára marad állandó. Az emberiség örök életforrása, az ember szerves lénye, mely évezredek óta él, köntösti, fegyvert, eszközt cserél, de sok milliószor változó egyéni képeiből az idők mozgólényképszínházának leplén „az ember” tipikus képévé olvad össze.

Az ember szerves életforrása tehát egész fejlődésünkben a legfontosabb. Ez a megifjító öserő, mely új kultúrát teremt az elpusztulók fölött.

És mégis mit hanyagol el az ember inkább, mint épen e legnagyobb kincsét. Egy-mást tépi-zuzza az embertömeg, muló javakért, pazarul adva cserébe életereit.

Ez életforrás átöröklésében fontosabb szerepe van a falusi szántóvetőnek, vidám egészséges feleségével, mint a nagyhatalmu császároknak, kik életfáradt fajokból származva, hatalomban és pompában születő utó-

doknak az életerőtlenység terhes örökségét adják át.

Az életharcban az erőteljes izom és a finomra fejlett agyvelő: ez az igazi kincs. Minden egyéb, vagyon és hatalom mellékes és magában ezek nélkül semmit sem ér.

A napok elmúlnak, a ma tegnappá lesz és a holnapok új harcokat hoznak.

Hogyan vagyunk, mi örökké utban és harcban levő hadsereg, az emberiség, ez örök létharcunkra felfegyverezve?! E kérdés tolul elénk, mikor a holnapról gondolkozunk.

A társadalomnak legnagyobb szüksége van tehát erős, testileg, szellemileg munkára, küzdelemre képes egyénekre, mert ők a fejlődés hordozói.

Nem csak az megdöbbenő jelenség egy társadalom jövőjére, ha a népesség száma rohamosan fogy. Rövidlátó politika, mely csak a népesség számának gyarapodását kívánja. A népesség minősége még fontosabb, mint a száma, mert kisebb számu, de testi és szellemi erőikben tökéletesebb csoportok, akár harcban, akár békes munka erőmérkőzésében nagyobb, de silányabb erejű tömegek ellen is sikert arathatnak.

A kvalitatív népességi-politika a jövődől társadalmának legfontosabb gondja.

Nézzük, mai társadalmi intézményeink, hogyan felelnek meg e célnak? Kedvezőké testi-lelki erőikben tökéletes emberiség kifejlődésére?

Az ember életéhez legközvetlenebbül hozzáfórtott társadalmi jelenség: a mindennapi kenyér megszerzése, az anyagi erők megújítása, mindaz, amit gazdasági életjelenségeknek szoktunk mondani. Hányszor zenegenek a társadalom gazdasági életéről dicsőenket; az emberi értelem remekének mondják.

Előkelő katedrák jóltáplált tudósai, nem csoda, ha meg vannak elégedve az emberi társadalom gazdasági életével. Am iöjjenek el velünk az élet mélységeibe.

Ahol a munka igába fogott páriái küzdenek a létért. Ahol mindennapos az éhség, a fázás, ahol a nyomor vámpírszárnya borul a testekre és a lelkekre.

Micsoda természetellenes rendszer ez, amelyben válság és pusztulás támad föl, ha az emberek termelése nagyon neki lendül. Amelyben azok, akiknek kezük munkája, testük gyötrelme által a termelés megvalósulhat, éhségre jutnak!?

Micsoda rendszer ez, mely az ember életének és fejlődésének eszközéül szolgáló anyagokat tette urrá az ember felett, ahelyett, hogy az ember uralmát adná meg azokon?!

Micsoda rendszer az, mely behuny szemmel dob dologtalanoknak milliókat és farkar az érte keservesen megfáradókhoz?!

Ha vajjon ennek a gazdasági rendszernek gyökere onnét sarjad-e ki, ahonnét hivatva volna: a társadalom fogyasztószükségletéből, vajjon a termelés és a forgalom ahoz mérten alakul-e ki, hogy mily anyagi erőforrások, az emberi élet szerves erőinek mily megújodás-forrásai szükségesek?! Oh, nem. Épen ellenkezőleg. A termelésbe és a jövedelmek testvérgyilkos marakodással megosztásához siklott át a rendszer sulva. Hogy embermilliók senyvednek, a testi megújodás energiaforrásaiból csak élettengetésre alig elegendő jutván nekik, hogy száz és százerek satnyulva pusztulnak el, az mellékes itten.

Ilyen rendszerben nem csoda, ha fölburjánzik a gyűlölet, ha kiélesedik a társadalmi osztályharc. És azt nem lehet kenetes szavakkal elcsitítani. Ezt az éhséget nem lehet alamizsnakenyérrel lelohasztani.

Mert nem alamizsna kell a nyomorgó tömegnek, hanem biztos hely az élet forrásainál.

Mai gazdasági rendszerünk nem felel meg azon céljának, hogy az emberiség tökéletes emberi életet élhetését lehetővé tegye.

Ezt a céljának meg nem felelő gazdasági életrendszert védi, a társadalom mai jogi rendje is, mely annak tökéletes hatalmi viszsztatúkrözése. Benne gyökerezik, vele együtt meg megváltozni is.

Az ember nem csak saját fenntartásáért küzd a létharcban, hanem részese egy nagyobb küzdelemnek, melyet az emberfaj viv fennmaradásáért. A fajfenntartás ösztöne époly mélyen fekvő, benső törekvés, mint egyéni önfenntartásunké. A természet rózsával, gyönyörökkel hintette be a fajfenntartás tövis-sel teljes útját.

A kenyérharcban küzdő ember élete itt magasztosul földi mennyországgá, de válhat pokollá is.

Az érzés, melyet az ember boldogságnak hív, a két nem egymáshoz illő egyéneinek harmonikus együttérző nemi életében valósul meg. Am boldogok, a kevesek, kiknél ez valóság. De nézzünk szét: micsoda nyomor, micsoda átkos, nagy hazugságok terhe van az embertömegek nemi életén! Nemcsak a mocsárba sülyedtek, az élet sarában fetrengők, vagy beteg elfajulásban pusztulók száználmas serege megdöbbenő. De maga az emberiség nemi életének bizonyára legtökéletesebb, legmagasztosabb formája, a monogam házasság mivé torzult! Mily ritkán az egymáshoz illő emberpár igazi, benső, tiszta, boldog érzésének találkozása!

Anyagi érdekek, számítás kiemelkedésre és gazdagodásra lettek a rugói. A házasságokban ma már többnyire a pénztárcákat és a társadalmi pozíciókat kötik össze.

Mennyi nyomoruság, mennyi lelket pusztító, bűnöket szülő, meddő vágú fakad e természetellenes kapcsolatokból.

Érzi-e ma a lány, ki jómódu élet, rang, pompázás kilátásáért igazi vonzalom nélkül megy férjhez, hogy bárha oltár előtt is, de eladták vagy eladta magát.

Érzi-e a férfi, ki anyagi számításból hazugszóval köti azt magához, akihez nem köti igaz érzés, hogy nem különb az utszéli rablónál?

És születnek embermilliók. Boldog vagy tragikus környezetben, de egyaránt erős, őszinte szülői érzést fakaszt a megszülető élet. Nézzétek az embert, rajongva, hogy cicomázza gyermekét, töriz-zuzza érte magát és képes akár gazságokat elkövetni, gyermeke jövőjéről gondoskodásból.

Ámde törődnek-e vele az emberek, törődik-e vele maga a társadalom, hogy a nagyon átörökítése mellett, melyet elfuihat egy váratlan vihar, átörökítenek egvebet is, mely őket elszakadhatlanul kíséri végig az életben?! Az átörökítés törvényeit pedig tükröként tartották már az emberiség elé. Megmondotta már a biblikus időknek nagy igazságokat csodásan megérző bölcsé szavában az Ur: megbüntetem a te büneidet fiadban és leányaidban hetedziglen. És a modern idők nagy bölcsé: Darwin s nyomában tudósok serege ismét fülébe kiáltották az emberiségnek intelmül: tulajdonságaid átöröködnek és le számozaid bünhődnék a bünökért, melyeket a természet ellen elkövetsz!

Vajjon tudja-e hát ez a mai magas kudaraju társadalmunk a jövedővel szemben köteletségét? Eddig valóban inkább csak bajt és terhet gyűjt számára. És valósággal a rendszeres fajrontással sújtja kifejlődését.

Pedig a még nem élő, de életre ébredő utódoknak is van joguk. Joguk, hogy életre, harcra, munkára és életélvezetre képes erőikkel jöjjenek világra és nem megterhelve betegségek és gyöngeségek lesújtó átkával.

Itt van a jövedő társadalom-politikájának egyik legfontosabb feladata. Általánosság kell lenni a tudatnak, erkölcsi és jogi kötelezettségnek, mely bűnnek bélyegzi az életért küzdők sorának oly gyermekkel szaporítását kiről szülői, saját tulajdonságaikból előre tudhatják, hogy gyöngeségüknek, betegségeiknek átöröklése folytán eleve testi és lelki gyöngeségre lesz kárhozható és az életharcban küzdőkkel versenyezni nem lesz képes.

Amerikában már jogi parancsá kezd ki-formni e nézet. Meg is ütközik raita a szemforgató álhumanizmus, de valóságban, humanusabb, ha az örök csöndességből soha nem ébrednek föl azok, akiknek az élet ugvis örökös kin és szenvedés lett volna.

A megszületett életet ezer veszély várja. Azok ellen magában tehetetlen még hosszú

időn át. És áldozata — a nevelésnek. Csak egy orvos tudná elmondani, mennyi csendes tragédia láncolata — a nevelés.

Mert himezni, festeni, zongorázni, ezt megtanítják, de a legcsodálatosabb szerves gépezettel, egy fejlődő gyermekkel bálni, azt felnevelni, ezt úgy látszik, mindenki veleszületett tudásának vélik. A megszülető életnek emberré fejlődéséig az utat két oldalt sürri len jelzik apró fejfák és kereszték, melyek közül mennyi megannyi néma vádjá az emberi tudatlanságnak.

Pusztulnak, satnyulnak embermilliók.

A megmaradtakat komoly tekintélyességgel veszi gondjába az iskola. Melvnek hivatása, hogy az életre tanítson és amely e hivatásának oly igen nagyon nem felel meg.

A gőzgép tökéletlenségét panaszzoljuk, mert az elhasznált tüzelőanyagot egy tizedét adja vissza csak ható erő gyanánt. Az iskola egy olyan gépezet, mely a tanítók és tanulók felhasznált energiájának csekély szádrészeit adja eredményként vissza.

Oktatásunk a középkor kiszikkadt fájába van oltva. Rendszere távol, elszigetelten gyökerezik a mai élettől, ezáltal meddővé teszi a legkiválóbb tanárok legbuzgóbb munkásságát is.

Fényes bizonyítvánnyal lép ki az iskola ajtón az eminens diák. Ismeretlen erők, ismeretlen áramlatok hatását érzi az életben, melyben nem tud eligazodni. Amit ott benn tanult, mivel annyi dicséretet aratott, iskolás ismeretei itt meg nem segítik. Annvi éveken át hiába görnyedt az iskola padban, hiába hagyta ott arca pirosságát, örökös idegizgalomban hiába roncsolta életerejét; amit tanult, a számok és fizikai törvények kevés exakt ismeretén kívül, mind elmúlt idők, elünt kulturájához fűződő tudás. Vezérlőcéll, eszme nélkül jár tétova a világban még az első eminens is. Mennyire még a többi. És azok, kik még erről az utról is leszorultak, akiket a kenyérharc gyermekkorukban munkába hajszol, olyan barbárul, ahogy az ó-kor barbárjai se tették.

Nem csoda, ha a mai társadalom szellemi téren is csak kevés önmagát kiképző nagy embert produkál. De az általános közműveltség színvonala megdöbbenő. Felületesség, komolytalanság, léhaság ijesztő terjedését látjuk.

Ilyen degenerált korszakban meglazul minden erkölcsi érzés is. Pedig minden társadalmi közösségnek sorsára, állandóságára kiváló jelentőségű a népesség erkölcsi képzése. Képzést mondunk, mert az erkölcs az ember nevelt tulajdonsága, magában véve tipikusan társadalmi jelenség. Végso következtetésében gyökere, oka és célja: a társadalmi közérdek. Épen azért, ahoz képest, hogy az ember fejlődés történetében, a különböző jellegű és fejlettségű társadalmakban a társadalmi közérdek egymástól eltérő lehetett és volt is tényleg, az erkölcs más és más formákban nyilvánkozott meg. Időben és térben különböző társadalmakban valamely cselekedet erkölcsös, másutt erkölcstelen lehet.

Az erkölcs alapfogalmainak, amint mondani szoktuk, tárgyi tartalma kiformalódásának az illető társadalom népességének közös művének kellene lennie.

Másrészt az erkölcsi érzésnek, vagyis az egyének azon képességének, melvtől a tárgyi erkölcsszabályok megtartását remélhetjük, fölébresztése, kiképzése, társadalmi közérdekből társadalmi közfeladat.

Am nézzük hogyan történik ez? Az iskolában, majd a katonaságnál hallunk erkölcsi motívumú parancsokat, melyek a kényszererejű állami törvényeken túlmenőleg, erkölcsi érzések felébresztésével kívánnak célt érni. Egyébként pedig az állam ráhagyja az egyházakra a népesség erkölcsi képzését. Ezek pedig dogmákat formálva, az erkölcstant megkövesült szabályokba merevítve, azok megtartását vagy megszegését tulvilági jutalmak és büntetések szankciója alá helyezik.

Ezáltal kiengesztelhetetlen ellentétbe kerülnek a mindinkább általánosuló tudományos

világfelfogással, mely a tulvilágban egyáltalán nem hisz. Eredménye, hogy egész sereg ember, épen a társadalom legkiválóbb elemei elszakadnak végkép az egyháztól vagy csupán külső formások révén maradnak kapcsolatban vele. És egyúttal az egyház dogmáinak szoros összefüggésébe foglalt erkölcs tan is, melyet ifjúságukban lelkükbe plántáltak, alapját veszti, meginog vagy végkép összeomlik gondolatvilágukban.

Vannak nagy szellemek kik így, magukra maradtan, függetlenül, saját erkölcs tan tudnak maguknak teremteni. De ez egyéni jelenség, az erkölcsnek pedig társadalmi, egyetemes jelenségnek kell lennie.

Nagy veszedelem, hogy a műveletlenebb néprétegek száz és százai kik nem képesek arra, hogy a poklok tüzeinek fenyegető rémségei lelki nyomása nélkül, magukban, így saját erkölcsi képzést formáljanak: az értelmi osztályoknak csak külső cselekményeit látják és értik. Elszakadnak tehát az egyház erkölcs dogmáitól, demert nem gondoskodik a társadalom erkölcsi képzésükről és maguk önképzésére fejletlenek, minden valódi, hatékony erkölcsi érzék és érzések hiányában elvadulnak. Az ily, erkölcsi alap nélkül való emberek gyorsan szaporodó tömegéből válnak a ma oly nagy számú megdöbbentő büntetettek. Mert ezekre csak az állam kényszererejű törvénye létezik és így ha reményük van azokon átesuszva a bitófa és börtön elkerülhetésével büntetett elkövetni, nincs bennük erkölcsi érzés, mely megállítsa őket. Az ilyen erkölcsi alapjaiban meglazult társadalomban lesz az anyagi világhoz való viszony borzalmas ténye is csak „szenzációs” történeté.

Az erkölcsi alapjaiban meglazult népesség a közös együttműködésre, legyen az háború, vagy békés munka, többé már csak lényegesen kevésbé lesz képes, mert a saját érdekén túl a közös érdek igazi megértése, azért lelkesülése már kiveszhetőben van.

Itt a nagy titok megfejtése, mely a japán nép csodálatos erőifejtéseit, bámulatos haladását megmagyarázza. Ma a japánoknál legtekélyesebb az egész világon a népesség erkölcsi képzése. Ottan megértve a társadalomra döntő hatását, az állam saját feladatának tekinti. Az erkölcs és vallás egymástól teljesen külön választott két jelenség. A vallás, a hit teljesen magámdolga az egyéneknek; belső lelki szükséglete minden értelmes embernek, hogy az élet, a világ végső nagy problémáiról melyeket értelmük ma még hiába feszeget, magát megnyugtató fölfogásra, hitre tegyen szert. Az államnak ez csak annyiban érdeke, mert a lelki egyensúlyukban zavart egyének életműködésükben, ez által társadalmi fejlődési érdekeink is zavart szenvednének. Egyébként a hitbéli meggyőződés kinek-kinek teljesen magánügye. Élhetnek egy társadalomban a legkülönbözőbb hitvallású egyének s a társadalmi fejlődés hátrányát nem látja. De nem lehet különböző ugyanazon társadalomban az erkölcs, mely elsőrendű társadalmi közérdekeinkkel közvetlen összenőtt.

Azért fordít a japán állam különös gondot arra, hogy észszerű társadalmi erkölcs tan tanítsanak.

És mit látunk? Az a bámulatos erkölcsi erő, mely a japán nemzet nagy erőfeszítései közben megnyilatkozott, a társadalmi közérdeknek nálunk oly ritka megértése és ön-feláldozó szolgálata, a legmagasabb műveltségű japántól a szegény utcai kocsihúzóiig, ez a japán erkölcsi erő bámulatos, a világtörténelemben nagy nevezetességű megnyilatkozását jelenti. Az erkölcsi erőnek, mely által ez a nép még újabb és nagyobb csodákkal fogja meglepni a világot.

Ezek a mi jövőd sorsunk eldöntő ütköző pontjai. Olyan nép, mely testi és lelki erőiben meggyöngyülését nem tudja megakadályozni s amelynek belső erkölcsi ereje kiveszhetőben, amely társadalom ez erőnek újra edzését elmulasztja, a hanyatlás útjára sodródik.

Az új társadalom legfőbb kívánalma: erős izmu, testi és szellemi munkára képes és egészséges erkölcsű embert adni a jövődnek! Minden társadalmi intézmény,

mely erre nem alkalmas, megérett a megváltozásra, vagy végső elmulásra. Egészség a testben, lélekben, erkölcsben! Ez a legnagyobb, igazi kincse egyes embernek és társadalomnak egyaránt, nem az arany és ezüst. Az ily emberek társadalmi képes nagyot alkotni, fejlődésben nagy utat megjárni, az ily emberek életében virágozik ki teljes, magasztos pompájában az emberélet örökös vágya: a boldogság. Nem az a kevesek irigyeit boldogsága, mely ma a szenvedések és nyomorúságok posványtengere fölött lápvirágként nyílik ki, hanem az embertömegek közös kincse: a tökéletes emberéletet élő, boldog emberek társadalmáé.

Ködbe burkolt szürke hónapok során át és viharokon át megy seregünk: ama nagy Holnaphoz, melynek tökéletessége és a ma tökéletlensége közt a különbség oly nagy, hogy azt áthidalni csak a megkorhadott társadalmi intézmények romjai fogják. És a romokon épül az új Élet.

Hirdetői vagyunk eljövendő viharoknak. Hirdetői vagyunk a lomha elsatnulásból erős megújulásnak.

Lobogó az élet lobogója. Jövendő Tavaszunk friss szellőjében ring. születő Hajnal pirja ragyogja körül.

Megyünk előre, ama nagy Holnaphoz.

Sirfelirat.

*Aki itt nyugszik, az a valaki,
Félig lovag, félig tán trubadur volt.*

*Ha kincse volt: nevetve dobta ki,
Ha elfogyott, akkor is büszke ur volt!*

*A hatalommal sohse cimborált,
Sőt ellene ütött gyakorta pártot,
Akit sajnált: utjából félreállt,
De akarattal senkinek se ártott.*

*Az utjait dalolva járta át.
Szerette a nőt, bort és a csókot.
Szerette az életét s önmagát.
— És önmagában sohase csalódott.*

*Sok furcsa érzés fogta el szívét,
De amit érzett, azt mindig kimondta.
Álmod is szőtt, s nevetve tépte szét,
Nem kérde: hánynak üdvét dönti romba.*

*Sohse bánta, hogy amit elkövet:
Bűn vagy erény? Csak álmodott merészet!
Az emlékére az vessen követ,
Ki életében senkinek se vétett!*

SZÁVAY ZOLTÁN.

Görgey Arthur.

Irta: Csűrös Ferenc.

Két vaskos kötetben most jelent meg a negyvennyolcas idők legnagyobb hadvezérének, Görgey Arthurnak emlékirataival ezzel a címmel: *Eletem és működésem Magyarországon az 1848. és 1849. években.*

A könyvet feleletképpen a hirnevés *vidéki levélre* s öngazolás gyanánt még 1851-ben írta Görgey, klagenfurttal kényszerített kiadására. Német nyelven adta ki egy évre rá Lipcsében. A németet követték a munkának más nyelveken való kiadásai is. Csupán a magyar nyelvű kiadásnak kellett éppen hatvan esztendő várnia. Különös dolog, ha meggondoljuk, hogy Európa egyetlen nemzetét sem érdekelheték az emlékiratok olyannyira, mint éppen a mi nemzetünket.

Az okot mindnyájan nagyon jól ismerjük. Görgey nevéhez egy rettenetes vád feketé foltja tapadt. A „hazaáruló” Görgey, így emlegették az önvédelmi harc legnagyobb katonai zsenijét évtizedeken át. A nemzet bedugta fülét minden mentegetési kísérlettel szemben. Nem hallotta, mert nem akarta hal-

lani, hogy ez a vád örültség, a világtörténele legnagyobb igazságtalansága, nem méltó a magyar nemzethez, mely sárba tiporja vele annak a fiának nevét, akinek működése nélkül a függetlenségi harc legdicsebb lapjai beiratlanok maradtak volna.

Görgey, akinél világosabb látású, erősebb logikájú férfia egy sem volt a negyvennyolcas időknek, világosan látta, tudta, hogy e vádat neki, bármily rettenetes és igazságtalan is, el kell viselnie. Ez ellen védekezni hiába is próbálkozik, sikertelen lesz az mindaddig, míg a nemzetnek *e vádra szüksége lesz.*

Mert e vádra a mindenéből kifosztott, letiport, csak reménységében élő magyarságnak életbevágó szüksége volt. A nemzet nem hihette el, nem volt szabad elhinnie, hogy önjelének elégtelensége és a történelmi erők kényszerűsége miatt bukott el. Ha csak meg nem akarta magát fosztani minden reménységtől a jövőben, azt a gondolatát kellett deledgetnie, nagyra nevelnie, hogy egyedül az árulás döntötte szerencsétlenségébe, enélkül diadalmasodott volna még a szövetkezett két nagy hatalommal szemben is. Erre az önáltatásra a magyarságnak oly szüksége volt a szomorú megpróbáltatások ideje alatt, mint a falat kenyérre. S Görgey ezt tisztán látta. Ő maga nem is erőlködött a cáfolaton, míg látta, hogy az ő ideje még nem érkezett el. Viselte ezt a mindennél súlyosabb keresztet oly nyugalommal és békétiressel, amely bámulatos hidegvérrel tudta egy szemrebbenés nélkül tünni a legborzasztóbb csatákban a feje körül repülő golyók sivtását. Ő beletörtött abba, hogy ennek így kell lennie.

Mikor a nyolcvanas években Visegrádról az egyik dunai hajón jött be Pestre, egyik mellette ülő urtól azt kérdezte a kis fia: Mamuskám, ki ez a bácsi? Az anyja sugva mondta: ez fiacskám, az a híres Görgey. A kis fiu arcát elfutotta a harag pirja s hangosan kiáltotta: Igen? ez az a Görgey ugye, aki eladta a hazát. A körülülők összenéztek, az anyja kinos zavarában szidta a gyermeket. Ekkor felállott Görgey, odalépett a fiához, a fejét megsimogatta s valami mérhetetlen szomorúsággal mondotta: Látom fiam, még mindig *hazafiasan* tanítanak az iskolában.

Am az az idő régen elmúlt, mikor az önáltatás s a nemzetfenntartó erők közé számított. Nincs szükségünk többé daikamesékre, hogy jövendőnkbe vetett reményünk meg ne inogjon. A negyvennyolcas idők óta is eléggé eltávolodtunk, hogy elfogulatlan szemmel tudjunk nézni az akkori eseményeket. Most inkább arra van szükség, hogy világosan lássunk s a nagy idők nagy hibáit józan, elfogulatlan világításban nézzük éppen azért, hogy ezekből a történelem tanulságait levonhassuk a jövődöre. S ezzel elérkezett a Görgey teljes rehabilitálásának ideje. Ebben a munkában a világeseeményeket intéző gondviselés is mintha kezére járna a mai kornak. A függetlenségi harc nagy szereplői közül már csak kettő van életben. Az egyik uralkodónk, aki ez eseményeknek inkább passzív szereplője volt, a másik Görgey Arthur. A végzet úgy akarta, hogy egy hosszú élet alkonyán végre mégis elérhesse Görgey, hogy a nemzet igazságot szolgáltat neki annyi évtized nehéz szenvedéseit s legalább utolsó éveit bearanyozhassa az a verőfény, melyet a mai nemzedék megértése, elfogulatlan ítélete feléle sugároz.

Görgey kétségtelenül a világtörténelem legkiválóbb hadvezetői közé számít. Ezt elismerték róla ellenfelei is. Az 1848—49. télen táborozása a bányavárosokban, mikor egy ujonckból álló tömeget két ellenséges sereg folytonos zaklatásai közben fegyvelmezett, vitéz hadsereggé szervezett; a tavaszi hadjárat, amikor az osztrák haderőt, mely az ország meghódítását már befejezett ténynek gondolta, zseniális vezetésével rendes nagy csatákban egymásután több ízben megverte s a határokon kiszorította; a visszavonulás Komáromtól Aradig, mikor a tulnovomó osztrák és orosz hadtömegek között mondhatatlan fáradságok közben, sebláztól gyötörve együtt tudta tartani seregét egészen az ut célpontjáig, Aradig s a legveszedelmesebb

helyzetekből is ki tudta vágni magát ellenfelei legnagyobb bámulatára; mindezek oly haditények, melyeket tagadhatatlanul csakis rendkívül hadvezető tehetséggel lehetett végrehajtani. A hadiskolák méltán veszik föl stúdiumaik közé ezeknek leírását.

Görgey hadvezéri fölényét a maga kora is teljes mértékben értékelte. Mikor az orosz betörés tényé vált s mindenki előtt világossá lett, mily kétségbeesítő helyzetbe jutott az ország, a nemzet egyértelmű követelte számára az összes magyar hadak fölötti főparancsnokságot, mert látta, hogy ha valaki, csakis ő tud az eseményeknek valami jobb fordulatot adni. Az országgyűlés bizalma is teljesen feléje fordult, bár tudták, hogy a kormányzó nem szívesen látná őt a fővezéri hatalom birtokában.

Egészen a végső bukásig, a fegyverletételig, sőt azon túl is egy darabig a honárlás rettenetes vádjá egyáltalán nem ütötte föl fejét. Ellenkezőleg, mindenki tőle várt valami csodát. Természetesen, Görgey minden zsenialitása mellett is ilyenekkel nem szolgálhatott, mert minden eszköze a sikeres további ellenállásnak hiányzott hozzá.

A fegyverletétel egymagában nem is hozta volna fejére a borzasztó gyanút, ha a további események: a győzelmes osztrákok irtóztos bosszúállása, melynek áldozatául ezek legvittebb tábornokaink s melytől egyedül Görgey menekült meg, fejére nem vonják. Ma már tudjuk, hogy Görgey, ha a cár erélyesen közbe nem veti magát, szintén áldozatául esik Haynau bosszuszómiának. Ha ez megtörténik s ő is osztakozik az aradi tizenhárom sorában, neve a magyar történelem legfényesebb glóriával övezett nevei közé kerülne volna. Egyedül, hogy életben maradt, szolgáltatott okot hazaárulás vádjára. A rettenetes csapás után a nemzetnek bünbak kellett s a *viddini levél* őt dobta oda bünbaknak.

Azok a körülmények, melyek e vádat megalapozni látszottak, csak később, lassan alakultak ki a nemzet lelkében. A fantázia, mely megtalálta jegecedő pontját a honárlás vádjában, hihetetlen ténybeli tévedések és legendák tömegéből kerekítette ki azután azt a közmegegyezőt, hogy a nemzet ügye el nem vész, ha Görgey el nem árulja a hazát. Azokat a tényeket, melyekre mint alapra rakódott a vád, Görgey mind teljes világosságra helyezi emlékiratában. Nem tagad semmit, nem szépít semmit. Elmond mindent úgy, ahogy történt, hidegen, szinte fagyasztó objektivitással. A legendákat hagyja legendáknak, de a tényeket okáikkal s következményeikkel teljesen föltárja. Könyve éppen ezért a legértékesebb forrásműve a függetlenségi harcnak.

A legendáktól eltekintve, — ezekkel nincs mit foglalkozni, — főleg a következő tények alakultak ki később olyanokul a nemzet szemében, mint amelyek az árulás vádját megalapozták.

Mindenekelőtt az, hogy a nagysallói és komáromi győzelmek után Görgey nem folytatta a teljesen demoralizált osztrák sereg üldözését, hanem visszatért Buda ostromára, ezzel időt engedett az osztrákoknak erejük összeszedésére. Ez kétségtelenül igen nagy katonai hiba volt, mert a tavaszi győzelmes hadjárat minden eredménye kutba esett miatta. Budavár visszafoglalása kétségtelenül egyik legszebb hadi ténye a függetlenségi harcnak, de hadászati értéke nagyon csekély volt, szemben azzal az óriási előnnyel, melyet a magyar sereg miatta elmulasztott, hogy t. i. teljesen kiaknázva addigi győzelmét, a hátráló osztrák sereget végleg megsemmisítse. Tudta ezt Görgey már akkor is.

Mentsége azonban, hogy e hiba nem az ő hibája volt. Budavár mielőbbi visszafoglalása politikai kívánság volt. Az országgyűlés és a nemzet politikai vezetői, akik a felszabadítás tényét ezzel a csattanós befejezéssel akarták az ország népe és Európa szeme elé tárni.

De pusztán katonai ok is közrejátszott abban, hogy Görgey a határnál megállt győzelmes seregével. A nagy, véres csaták teljesen kimerítették a sereg lökészetét, úgy, hogy mire a határhoz értek, végleg elfogyott a munició. A hiány pótlására már elindított

municiókészlet pedig Görgey minden sürgetésére egyre késett. Jóval később derült ki, hogy ott feledték a szolnoki pályaháznál s ott hevert hetekig, mialatt a sereg a határon túl nem mozdulhatott. Hiába, tőlény nélkül háborút nem lehet viselni, még szaladó ellenséggel sem.

A másik vád ellene az volt, hogy, mikor az orosz beütés már tényé vált, nem sietett seregével Szegedhez, ahol a magyar seregeknek koncentrálniok kellett; bevárta, míg az orosz hadtömegek elállták az utját, úgy hogy csak nagy kerülővel, Miskolc felé menetelve s az orosz haderőt hátul megkerülve ment az egyesülés kijelölt célpontja felé.

Erre Görgeynek könnyű a felelete. Hosszasan ki is fejté könyve második kötetében.

Mikor már kétségteenné vált, hogy Ausztria, mely egymagában nem tudott megbirkózni a magyar erővel, elfogadta az orosz segítséget, június 26-án egy minisztertanácsot hívott egybe a kormányzó, melynek feladata az volt, hogy a kétségbeesítő helyzetben tanácskozzék a további teendők felől. Itt Görgey hadügyminiszteri minőségében előadta, hogy az összes magyar seregek egyesítve sem tudnák felvenni a szövetséges seregek ellen a harcot, oly tulerőben vannak azok. Egyetlen kivezető utat lát csak. Össze kell vonni az összes magyar csapatokat Komáromhoz, mint amelynek környékén táborozott ugyis ebben az időben a legjelentékenyebb és legkipróbáltabb haderő, azután az orosszal mit sem törődve, kétségbeesett erővel rávetni magukat az osztrák seregre és így kényszeríteni ki a becsületes békét, vagy pedig ott veszni, de az utolsó érzékeny csapásokat Ausztriának juttatni, mert — mint Görgey írja — „ha Magyarországnak el kell buknia az orosz és osztrák hadseregek egyesült támadásai alatt, akkor végre is egészen mindegy rá nézve, hogy melyiknek a kettő közül esik zsákmánnyul, de éppen nem mindegy az, hogy kétségbeesett utolsó csapásunk melyiket a kettő közül érje“. Együttal e tervnek megfelelően azt kívánta, hogy a kormány és országgyűlés jelentse ki magát mozgónak és csatlakozzék a sereghez, vele együtt győzzön vagy bukják. A minisztertanács ezt a pozíciót elfogadta. Görgey visszament a fő-sereghez s az elfogadott terv értelmében adta ki rendelkezéseit. Nemsokára azonban hire jött, hogy a kormány mást határozott. A Tisza—Maros szögében akarja felvenni a harcot a szövetséges seregekkel s oda gyűjti mindenfelől a csapatokat. Görgey, mint az erőket mérlegelni tudó hadvezér, kinek szemét semmiféle vérmes optimizmus el nem homályosította, jól tudta, hogy mire ő a Maros szögéhez ér, az osztrák és orosz seregek egyesülése is megtörténik s ez oly óriásilag tulnyomó erőt ad ki, mellyel sikeresen megmérkőznie lehetetlenség, maga próbálta meg keresztül vinni a minisztertanácsban elfogadott és egyedül sikerrel kecsegtető haditervet: Ausztriát izoláltan venni meg s akkor bekére kényszeríteni. A peredi, zsigárdi és komáromi veszített csaták azonban meggyőzték, hogy ereje nem elég és hogy most már nem is a demoralizált osztrák sereg áll előtte, hanem egy ujra szervezett, sokkal erélyesebb vezetés alatt álló haderő. Megkezdte visszavonulását a Duna bal partján, de Vácnál az orosz sereg állta utját, mely miatt egy véres áttörési kísérlet meghiusulása után kénytelen volt északra húzódni s kerülő uton, nehéz küzdelmek árán, egy bámulatos ügyességgel keresztül vitt hadmenettel az utját álló ellenséges seregek között keresztül csuszni.

A vád harmadik alapja maga a *fegyverletétel* ténye, mely később úgy vésődött be a lelkekbe, mint pusztán Görgey cselekedete, melyre még nem volt szükség, mert, ha akarta volna, Görgey még megverhette volna az ellenséget. Ezen a dajkamesén már régen túl vagyunk. Ma már az is bebizonyított dolog, hogy *maga Kossuth is előre tudta, hogy Görgey le fogja tenni a fegyvert*, hallgatagon maga is hozzájárult ehez, mikor a nála egyedül, minden kíséret nélkül megjelent fővezért el nem fogatta s a bejelentett fegyverletételt meg nem gátolta. Még Kossuth is, az ember-

fölötti energiája, soha nem csüggedő, minden legkisebb sikertől rögtön éledő reményű Kossuth is belátta, hogy minden veszve, nincs egyéb hátra, mint a fegyverletétel.

Kettejük között éppen erről volt szó utolsó találkozásuk alkalmával az aradi várban. E drámai jelenet miképen folyt le, egyedül Görgey emlékiratából tudjuk. Augusztus 10-én történt. Görgey serege megtette támadó előkészületeit, hogy másnap előrenyomuljon s a Temesvárnál Dembinszky vezérlete alatt álló fősereggel egyesüljön. Este a kormányzó magához kérette Görgeyt bizalmas tanácskozásra. A beszélgetés hosszú volt. Keserű szavak estek mindkét részről a mult hibáiról és félreértéseiről. Végül ráterelték a beszédet a legégetőbb kérdésre: mi a tennivaló a kétségbeesett helyzetben. Kossuth azt kérdezte, mit tenne Görgey, ha Bemre ruházná a főparancsnokságot. Felelete erre határozott volt: letenné vezéri botját, mert ezt egyértelműnek venné a saját maga elmozdításával.

„Ezután azt kérdezte Kossuth — írja Görgey — mit szándékozom tenni azon esetben, ha a hir, melyet ő Dembinszky hadseregének temesvári győzelméről kapott, igaznak bizonyul, — ha az általam vezényelt hadsereg csatlakozása amazzal sikerül és ha mind a két hadsereg fölötti főparancsnokság én rám bíztnék?“

— Akkor — mondtam — támadásom, minden erők megfeszítésével, az osztrákoknak szól.

— És ha Temesvárnál az osztrákok győztek? — kérdezte utoljára Kossuth.

— Akkor leteszem a fegyvert — volt rá válaszom.

— S én főbe lövöm magamat! — mondta Kossuth.

En komolyan vettem a dolgot s igyekeztem őt rávenni, hogy ezt ne tegye; ő még a külföldön is — mondtam — hasznára lehet nemzetének. Az öngyilkosság helyett sürgetve azt tanácsoltam neki: meneküljön. Sőt életének megmentését egyenesen a hazafias kötelesség színében iparkodtam előtte feltüntetni.

Éjfél tájban ment vissza szállására Görgey. Pár órával azután megkapta Kossuth-tól Guyon tábornok hiteles értesítését a temesvári veszített csatáról: a magyar fősereg nem volt többé, csak egy töredéke gyülekezett Lugosnál. A jelentéshez Kossuth egy sort sem mellékel. Ebből az előzmények után mást nem következtethetett Görgey, mint hogy Kossuth hallgatólag hozzájárul a bejelentett fegyverletételhez.

Az események gyorsan követték egymást. Görgey átvette a főhatalmat Kossuth-tól, de csak azért, hogy a fegyverletételt a nemzet méltóságának megfelelően hajthassa végre. Dicsőség a forradalmi hadseregnek, hogy e végtelen szomorú aktusnál is úgy viselkedett, amint a nemzet becsülete megkívánta. A katonai fegyvelem az utolsó pillanatra sem bomlott meg. A sereg maga elhatározásából, egy utolsó haditanácson, — melyen Görgey meg sem jelent, — határozta el a fegyverletételt, de csakis az orosz előtt.

Ez Görgey gondolata volt, mellyel a legvilágosabban dokumentálta Európa népei előtt, hogy a magyar nemzetet nem az osztrák, hanem az orosz tulerő győzte le. A nemzeti becsület ezzel meg volt mentve, bár minden egyéb elveszett.

Görgeynek szemére vetették később, hogy nem egyezkedett, semmi feltételt nem kötött ki.

Pedig mást igazán nem tehetett. A fegyvert az adott viszonyok között okvetlenül le kellett tenni; a kétségbeesett helyzetben nem volt más tennivaló. Csak az volt a kérdés, ki előtt. Az osztrák serege előtt, mely annyiszor adott hátat a honvédeknek, semmiestre sem, ez volt a magyar sereg véleménye, melytől nem tágitott; inkább ott vesszenek egy utolsó reménytelen csatában mind egy szál. Az orosz pedig nem alkudott. Mihelyt feltételeket kezdtek emlegetni, Rüdiger az osztrák fővezérre utalt, mint akinek egyedül van meghatalmazása feltételek elfogadására. A viszonyok kényszere határozta meg, milyen legyen a fegyverletétel, nem a Görgey akarata.

Kossuth és Görgey.

A negyvennyolcas idők torlódó eseményeinek hullámvászából ez a két név emelkedett ki legmagasabbra. És méltán.

Kossuth volt a lelke a szabadságharcnak, Görgey a cselekvő keze. Kossuth agitatori munkája, minden emberi mértékot meghaladó erőfeszítései és csodálatos, tömegeket magával ragadó szónoki képessége nélkül az egész mozgalom meg sem indul, legalább is nem abban a mederben s nem oly kitörésszerűleg. Viszont a Görgey hadvezéri zsenialitása és hadszervező képességei nélkül a honvédseregek portyázó hadakozásában igen, de rendszeres hadjáratban, fegyvermezett, begyakorolt tömegekben nem tudtak volna olyan dicső eredményeket elérni, a milyenek a szónoki, isaszegi, váci, komáromi győzelmekkel osztályrésztől jutottak.

A magyar nemzetnek igen nagy szerencséje volt e két fiával, kik közül az egyik páratlan agitatori, a másik hadvezetői képességekkel rendelkezett. De még nagyobb szerencsétlensége az volt, hogy e kétféle képességek nem egy emberben egyesültek. — Kossuth minduntalan beleszólt a hadügyekbe, holott ezekhez nem értett, Görgey pedig sokszor tett politikai lépéseket, melyek mindannyiszor hibáknak bizonyultak. A szabadságharc legnagyobb hibái ebből s e két nagy ember egymás meg nem értéséből fakadtak.

A felelősség a történelem előtt azonban kizárólag egyiket sem illeti. Kossuthot épp úgy nem, mint Görgeyt. A nemzet mégis — legalább csaknem mindezt ideig — egyoldalúan ítélkezett. Ami dicsősége volt e nagyszabású kornak, mind a Kossuth alakját ragyogtatta be vele, ami gyász, szomorúság, annak árnyékát mind Görgey alakjára vetette.

Ez így nem igazság. De nincs is szükség rá. Kossuth emberi méreteket meghaladó nemes alakja mitsem fog veszíteni nagyságából, ha Görgeyt is az őt megillető magas talpazatra állítja a nemzet halála és kegyelele. A magyarságnak nincs oly sok igazi hőse, hogy akár egyet is elejtsen közülök, hozzá még oly méltatlanul s minden igazság ellenére, mint ahogy Görgeyvel tette.

Ez a munka, Görgeynek az őt valóban megillető helyre állítása, serényen folyik. emlékiratainak most megjelent magyar fordítása, mely széles körben számíthat érdeklődésre, nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a magyar közönség pártszellemből be nem homályzott szemmel lássa a nagy idők nagy eseményeit. Közel van az az idő, hogy a magyar nemzet teljesen át tudja érteni s meg tudja fejtetni Görgey talányos alakját s igazat tudjon adni annak a jellemzésnek, melyet Görgey maga ad magáról könyve első kötetének 102. lapján:

„A nemzet tartozott velem becsületének, hogy ne rabszolgai meghunyászkodással, talán éppen térdre állva, meghajlott nyakkal várja be a kegyelemdőfést.

Engem a végzet nemzetem utolsó vezéreinek látszott kiszemelni. És ámbar különben nem tartoztam a nemzeti rajongók közé; mégis a helyzet nagyszerűségével szemben az a gondolat, hogy személyes becsületemet, mint szabad ember, nemzetem becsületével azonosítom, oly teljesen hatalmába kerítette egész lelkemet, hogy az csakhamar vezérgondolattá fejlődött ki bennem.

Ezen vezéreszme volt az kiváltképen, mely azok irányában, kiket a sors kezem alá rendelt, gyakran kéréhetetlenül szigorú, sőt kemény rendszabályokat parancsolt rám, mint kötelességet. És dacára azon szokásomnak, hogy nagy pillanatokban nem sokat beszéltem, talán éppen ezen vezéreszmem önkéntelen átcsillanása a cselekedeteim indokai felett borongó homályon, idézte elő azt a csaknem babonás bizalmat, mellyel a kétségbeesítő helyzete felől Kossuth és emberei által következetesen az utolsó pillanatig elátott nemzet én rám, mint megmentőjére szegezte szemeit még akkor is, mikor a megmentési kísérletek még tovább fűzése már minden humánus tekintetbe ütköző s egyszersmind hiábavaló lett volna.“

Egy szüffrazsett Kálvin korában.

Irta: S. Szabó József.

Sok szó esik manapság a szüffrazsettéről. Az ujságok tele vannak velők. Angliában reszket a levegő harci kiáltásuktól. Fájdalom, csak a levegő reszket és nem egyszersmind Asquith miniszterelnök is, ahogy ők szeretnék. Innen-onnan jön a hír, hogy ő szüffrazsettet diadalt arattak és a ők megnyerték a választó jogot. A női jogok kiterjesztésének a hívei nálunk is akcióba léptek. Már nemcsak egyes szüffrazsett hangoztatják, de éppen most olvasom, hogy a sárospataki reformtáus főiskola két tanára Rimaszombatban egy felolvasó estélyen lándzsát tört a nők parlamenti választó jogosultsága mellett. Tudjuk, hogy kedves rokonaink, a finnek ezt már régen megadták a nőknek. El lehetünk reá készülvél, hogy nemsokára nálunk is érvénybe lép a női suffragium; a két nem teljes egyenjogúsága minden téren.

Hogy ez a mozgalom nem egészen új keletű, azt gondolni lehet. A női emancipációnak hosszú története van s visszanyulik az ó-korba az Aristophanes, Lisistratéjéig, vagy még azontul. Egy érdekes szüffrazsett-alak nekem is szemembe tűnt a multból olvasásaim közben. A reformáció korában élt Helvétiaiban, Neuchatelben. Egy *Fruventus* nevű embernek volt a felesége. A sváici reformátorok, élükön Kálvinnal, szigorú törvényeket léptettek életbe a reformált városokban. Figyelmük még a női ruházatra is kiterjedt. A költséges fényűzést és piperkőzést nem igen engedték meg. A ruházatban való extravagantiákat még kevésbé, mert azt tisztességtelen dolognak tartották. Különösen kikelték a női bokákat és lábikrákat mutogató rövid szoknyák ellen. Minden felnőtt leánynak és asszonynak hosszú ruhát kellett viselni. Így rendelkezett Kálvin Genfben s az ő lelkes és hűséges barátja, *Fárel* Neuchatelben.

Nem tetszett ez a dolog madame Frumentusnak, aki nagy erélyű, kardos és szabadgondolkodású asszony lehetett. Ő bizony nem tűr ilyen nyügit és akarat-megkötést! Elkezdett ágálni ellene. Természetesen akadtak elvtársai. Ezekkel együtt harcot indított a női jogok mellett és a férfiak zsarnoksága ellen. A harci zaj elhatott Genfben is. Ott is több nőt feltűztek, ezek között valami *Mihály* nevű ember özvegyét. Ez különösen nagy papmorgó hölgy volt. Ahol lehetett, ócsárolta Kálvint és társait, akiknek sok kellemetlenséget okozott a szabadszájú asszony. Érintkezésbe lépett madame Frumentussal és meghívta őt Genfben. Ez kapott az alkalmon. Elment. Szállást és ellátást Mihály özvegyénél talált. Tüstént munkába állott. Pompás népszónok volt. Akkor a bibliából kellett támogatni minden állítást s onnan venni minden érvet. Madame Frumentus is így tett, hogy a népet eszméinek megnyerje és a nőket a férfi igából való szabadulásra vezesse. A bibliából ugyan csak kikapdosott minden összefüggés nélkül egyes mondatokat s azokat saját szája ize szerint és asszonyi logikával exegetálta, de az nem volt baj. A fő az volt, hogy hatott.

Először a hosszú ruhák ellen szónokolt. Bejárta a házakat és az utcákat. Népgyűléseket tartott. Izzgatta mindenfelé a nőket.

— Miért türitek ezt a zsarnokságot, mely még olyan ruhát sem enged viselnetek, amilyet akartok? Ti is olyan emberek vagytok, mint a férfiak! Nektek is olyan emberi jogaitok vannak!

Lázító beszédeitől zúgott a város. Természetesen, meghallotta ezt Kálvin is. Madame Frumentus egyikcsit meghökkent. Tudta, hogy nem tanácsos a hatalmas reformátorral kikezdeni. Elment hozzá, hogy men- tegesse magát.

— Nem a rendet akarom megbolygatni s nem a többség ellen izgatok. Én csak a szegény, elnyomott asszonyok jogait védem. A hosszú ruhát keresztyénhez méltatlannak tartom.

— Hogy-hogy?

— Megvan írva a szentírásban, hogy a hamis prófétákat hosszú ruhájukról lehet

megismerni. A hosszú ruha tehát a hamis prófétaság jelvénye s mikor ilyeneket viselnek, akkor Tisztelendőségek is hamis próféták.

— Asszonyom, — mondotta Kálvin — én ezt a sententiát a mi szentírásunkban nem találom. Talán a manichaeusok evangeliumában van.

— Óh nem! Ott van a mienkben, hogy jönnek hozátok a hamis próféták hosszú ruhákban!

— Jó asszony, ezt félremagyarázza! Ez nem így van a bibliában! Ime, nézze Máté 7. r. 15. versében ez olvasható: „Órizkedjétek a hamis prófétáktól, akik juhoknak ruhájában jönnek hozátok, de belől ragadozó farkasok“. A hosszú köntösökről pedig a Lukács 20. r. 46. versében van szó. Itt az van mondva, hogy az írástudók akarnának, szeretnének járni hosszú ruhákban, a tisztesség jeleiben, azért, hogy ily módon megnyerhessék a gyülekezetekben az első ülést és a lakomákon a főhelyeket. Nyilvánvaló tehát, hogy a biblia a hosszú ruhát tartja tisztességesnek és hogy ellenkezőleg a rövid ruha viselése tisztességtelen.

Madame Frumentus meg volt fogva. De nem engedett.

— Tisztelendőségek mégis csak zsarnokok. A biblia azt tanítja, hogy hajdanában az asszonyok bírók is lehetek Izraelben. Ott van pl. a Débora esete. Most meg be kell a szánkat fogni mindenütt. A gyülekezetben sem szavunk, sem szavazatunk, semmi jogunk.

— Olvasta ugy-e, hogy Jézus azt mondotta, hogy az ő eljövételével az ó-testamentomi törvénynek a kora lejárt? Az új-testamentom pedig Pál apostolnak korinthusi első levele 14. r. 34. versében ezt tanítja: „A ti asszonyaitok hallgassanak a gyülekezetben!“ Mi ehhez szabjuk magunkat.

Madame Frumentus erre nem tudott mit szólni. Elment dérral-durral.

Kálvin pedig leült íróasztalához és 1546. szept. 1-éjéről keltezett levelében megírta mindezt az ő öreg barátjának, Farelnek Neuchatelbe. Onnan tudom én is. Levele végére ezeket a bölcs szavakat írta: „Társadalumnak és egyházunknak ezeket a sebeit, melyek nekem gyógyíthatatlanoknak látszanak, én érintetlenül hagyom. Az Ur keze majd elenyeszteti!“

Versek.

MI A SZERELEM?

*Pókháló, lenge, rózsaszínű fátol,
A szerelmes szemére szövődik magától,
Aranysugáros, bűvös holdvilág,
Mely két ifju szíven melegen árad át.*

MI A SZENVEDÉLY?

*Meredek lejtőn guruló szekér,
Sebesen gördül, amíg le nem ér.
Egy zökkenésnél zuhan a mélybe,
És mikor megáll: már mindenek vége.*

MI A REMÉNY?

*Tündöklő ametiszt távoli homályba,
Vajudó lelkeknek utolsó mentsvára.
Riasztó magányban hajnal csillogása,
Szerető szíveknek édes dobandása.*

LYGIA.

A vásárfia.

Irta: Zih Sándorné.

Örzse néni, aztán szép papucsot hozzon a vásárról! Bársony legyen, piros bársony. ezüst csillámmal és gyöngyökkel kivarrva. a sarka magas legyen és kopogós! . . . Megteszi, Örzse néni?

— Megteszem, megteszem, hát hogyan tenném meg a nagyságos asszonynak?! — válaszolja készséggel Erzsók asszony. Az

nem á
megtis
lett me
lasztan
kaja lá

vább a
ságos
uram n
gam m
sáros i
csi, va
zsőlődi
olyan r

Ha
szafjót
is cseñ
lantása
taljai n
gákat n

szony,
pucshoz
fontosk
fölny
gyen ő
pos ő n

dolkozil
telen le
papuccá

nagy el
Az
Csa

nagy,
kényelm

a nagys
mint ő,

A r
lok is a
A s

génye,
kurátor

Zsuzsika
lesz a n

Hoz
gyökkel
sarku, ü

Ebb
lába, de

A le
Pásztor

Tedd el
gatód?

sége. Mi
lantását
oszlopos
kintete a

Az r
neplő pa
tenni a
a picit ki
marosan

— Is
gát a leg

áruja, n
pucs-pró

Észr
ragos me

Sáppadt
szeme ra

szonyra.
Sietv

egyszer
hogy szé

fekete d
hullámozó

mint a h
szellő fuv

Hang
más hátá

komédiás
gott ruhá

nem árultatódik el, hogy hiszen neki nagy megtiszteltetés a falu előtt, hogy éppen ő lett megbízva a legszebb papucsot kiválasztani az uraság néhány hónapos asszonykaja lábára a szegedi nagyvásárban.

— Bemennék magam is magyarázza tovább a dolgot a nagyságos asszony barátságos modorban, de most nem lehet. Az uram nincsen itthon és nem szereti, ha magam megyek be a városba, meg éppen vásáros időben. Félt, hogy elgázol valami kocsi, vagy valami részeg ember hozzám dörzsölődik, tudja Isten, mi minden történhetik olyan nagy sokadalomban.

Hangosnak készül, de hirtelen visszafojtott nevetés hallatszik, ami azonnal el is csendesül az Erzsók asszony szigorú pillantása következtében. Persze, a beste fiataljai nem értik, hogy az ilyen uri nagyságakat még a fuvó széltől is óvni szokták.

— Hát aztán, lelkem nagyságos asszony, valami mértéket kellene venni a papucshoz, hogy milyen nagyságu legyen. — fontoskodik tovább Erzsó néni. Némi büszke főlény is érzik a hangjában. Lám, nem megyen ő neki hebehurgyán a dolognak, alapos ő minden tetteiben!

— Hát hogy is kellene megmérni gondolkodik Erzsó néni. Na most, meg van! Hirtelen leveti lábáról a nagy, idomtalan bőrpapuccát:

— Próbálja fel ezt a nagysága, ilyen nagy elég lenne?

Az asszonyka elneveti magát.

Csak úgy cipőstől beledugja lábát a nagy, idomtalan jószág belsejébe. Belefér kényelmesen mindakettő.

— Jé! — csudálkozik Erzsó néni, — hisz a nagyságos asszony mennyivel magasabb, mint ő, s mégis milyen parányi lába van!

A papucs-próbára előkerülnek a fiatalok is a ház hátuljából.

A szép, nagy eladó leány és a vőlegénye, a Pásztor fiú. Telkesi gazda, meg kurátor is az apja a legénynek.

— Hozom én a magamét, — ajánlkozik Zsuzsika, a nagy leány, — az biztosan jó lesz a nagyságának.

Hozza is már. Szép piros bársony, gyöngyökkel kivarrt, selyemmel himezett, magas sarku, ünneplő papucs.

Ebbe is cipőstől fér bele az asszonyka lába, de csak az egyik.

A leány pirulva viszi odább, a szép szál Pásztor fiú szeme meg villámokat lövell: Tedd el azt a papucsot, Zsuzsi, mit hordoztatod? Valahogy megsértődött a büszkesége. Minek mutogatni a hibát? S míg pillantását hirtelen elfordítja a Zsuzsi nagy, oszlopos, kövér lábairól, oda szegeződik tekintete a nagyságos asszonyra.

Az most már a tíz éves kis leány ünneplő papucsát próbálja, de ehhez le kellett tenni a cipőjét. Csak úgy kiemeli a lábát a kicsi kis laktópánból, s szemérmesen, hamarosan beledugja a Klári papucsába.

— Isten ugye! ez jó! — kiáltja el magát a legény, rá se gondolva, hogy ezzel elárulja, milyen érdeklődéssel kísérte a papucs-próbát.

Észreveszi ám a nagyságos asszony. Haragos megdöbbenéssel néz rá a legényre. Sáppadt annak az arca, csak a két fekete szeme ragyog különös villanással az asszonyra.

Sietve fejezi be a papucs-próbát, még egyszer lelkére köti Erzsók asszonynak, hogy szépet vegyen ám! Fütttyent a nagy fekete doggjának, s karcsu termete olyan hullámzó mozdulatokkal ring menés közben, mint a hullámzó rozsvetés az enyhe nyári szellő fuvallatára.

*

Hangos a vásár, tolong a sok nép egymás hátán, lökdösik, taszalgják egymást a komédiás bódék előtt. Megbámulják a kivágott ruhájú, rövidszoknyás, kibontott haju kisasszonyt, aki — miután hangos dobszó és trombitakiséret mellett kifejti a mai nagyszerű műsort, egész léleknyugalommal ül le a fiát szoptatni. A kis kölyök újra és újra hozzáfog az étkezéshez, mert őt is nagyon érdekli a betanított kecske produkciója, melyet az apja mutat be az ingyen publikum-

nak, mint utólréhetetlen művészt, aki azonban bent a komédiában fog igazán csodálatos dolgokat produkálni, csekély három krajcár beléptidijért.

Zsuzsika is bekívánkozik a komédiába. No nem bánja Erzsók asszony sem, hiszen ugyanis csak ilyenkor van az embernek alkalma egy kis szórakozáshoz. Otthon mindig az örökös dolog.

Befurakodnak hát a tömegben keresztül, megváltják a jegyet és elhelyezkednek és csak akkor veszik észre, hogy a legény, a Zsuzsika mátkája — elmaradt tőlük.

A leány nagyon nyugtalan lett. Nem igen érdekli most már a komédia, hiába emeli fel a hercules fogaival a tele vízes hordókat s rakja szépen egymás tetejére. Hiába táncolja olyan ropogósan, csipőre tett kézzel a magyar szót a kisasszony, nem érdekli az sem. Menne mindenképpen, de az anyja nem engedi: — Hogyne mennék, azért fizettük be a pénzt!

A leány szívét ismeretlen félelem gyötri. Az az Andris olyan különös az este óta. Szavát sem igen lehetett venni, most meg ni, hogy elpárolgott mellőle, itt hagvta a faképnél.

Hogy aztán a komédiának vége lett, Erzsó néni is jól kinevette magát a bohóc vásári mókáin, gavallérosan két krajcárt dobott a kis tányérba, melyet a kecske két lábra állva hordozott körül. — hát lehetett véle beszélni az Andris eltűnéséről is, minek azonban ő nem tulajdonított annyi fontosságot, mintahogy Zsuzsika szerette volna:

— Hát elment a lacikonyhára, csak el ne pityeredj utána, — vigasztalta a leányt — inkább mi is bemegyünk egyet harapni.

A lacikonyhából messzire hallatszott a vidám muzsika, a hangos nóta.

Egy legény füllébe húzták a cigányok, az meg csendesen dalolta:

— Elmegyek én titkon csendben . . .

Erzsó néni, meg Zsuzsika elébe álltak a legénynek, Pásztor Andrisnak:

— Mi is itt volnánk Andris, ha volna egy kis hely a számunkra!

— Elmenjenek innen ha jól akarnak, néném; eredi haza te is Zsuzsika, hagyjatok most engem békén!

Nem kiabált a legény, inkább valami csendes szomorúság rezgett a hangjában:

— El kell nekem feledni valamit, ki kell tépni a szívemből egy képet.

— Menjenek haza néném, ha Istent ismernek . . .

Zsuzsika makacszkodott:

— Nem megyünk, ha te nem jössz, megvárunk!

— Te! éppen te akarsz itt maradni, te . . . óh! — hördült fel a legény fékezhetetlen indulattal. Elfutotta szemeit a vér, felkapott egy széket, s megforgatta a feje fölött:

— Ki innen, akinek kedves az élete, — ordította magánkívül hadonászva.

Erzsó néni rémülve fogta meg a lánya kezét, s húzta kifelé maga után a sátorból.

— Megbolondult Andris — rémüldözött — gyere haza lányom!

— Igen ám, de nála van a piros papucs, a nagyságos asszony papucsa. Azt is nála hagyjuk? — siránkozott keservesen a lány.

Éjfél már régen elmúlt, mikor még mindig világos volt a kastély egyik szobájának ablaka. Az enyhe nyári éjszakán tárva voltak az ablakok, s bent a szobában olvasott a fiatal urnő, Harta Gyuriné.

Nem jött meg az ura még most sem, egyedül volt.

Ugy elfogta a nyári éjszaka varázsa, a hűs levegő, a virágillat, a milliárd csillagsereg ragyogása, az ablakon beözönlő hold-sugár ezüstje, hogy képtelen volt lefeküdni.

Bolondos képek kergetőztek képzeletében. A tündérmesék meglevenedett alakjai jártak-keltek előtte, amikről gyermekkorában mint létezőkről, élőkről álmodozott.

A hamupipőke meséje kísértett legjobban képzeletében. Elmosolyodott, amint a tegnapi esti papucs-próbára gondolt.

— Hogy illet az a parányi papucs az ő lábára, akárcsak Hamupipőkének a mesebeli aranyos papucska.

Még királyfi is volt hozzá, aki kimondta

a sentenciát: „Ez jó!” . . . S a legény csillogó szemei ott kísértettek a fiatal asszony emlékezetében . . . Micsoda szenvedélyes szemek, óh, megborzoneg a lelke is attól a szívbe nyiláló pillantástól még most is, amit az a legény reá vetett.

— Ne ijedjen meg nagyságos asszony, az Istenre kérem! nem vagyok én rabló, nem jöttem én gonosz szándékkal ide, — szelid suttogó hang hallatszik az ablak felől, s ott áll Pásztor Andris, alakját elnyeli az éjszaka feketesége, de a két szeme úgy ragyog, mintha gyémánt szórna tüzsi-porkáit.

Harta Gyuriné nem is ijedt meg. Anyyira beleképzelte magát a tündérmesékbe, hogy hamarjába nem csudálkozott a legény megjelenésén.

— Hát miért jött ilyen szokatlan időben erre? — kérdezte az ablakhoz menve, — talán valami mondani valója van?

— Az van, — halkította meg hangját a legény. — Nagyságos asszony, elhoztam a piros papucsot. Magamnál akartam tartani reggelig, majd el hozta volna akkor Zsuzsi, de nem birtam. Nagyon égette szívemet, úgy fájt tőle, hogy majd megbolondultam. A cigány is muzsikált, a bor is tüzelt, mámoros lett a szívem, a lelkem. Hogyha erre a kis papucsra gondolok, meg a Zsuzsi nagy talpas lábaira, hát! . . . Na Isten áldja meg nagyságos asszony, majd lesz valahogy, bosszússa meg, hogy háborgattam.

Letette a kis piros papucsokat a párkányra, még egyszer ránézett az asszonyra, megindult a kapu felé . . .

A Zsuzsika mátkasága felbomlott, mert a vőlegényét elővette a pénzvágy, elment Amerikába aranyat ásni.

A nagyságos asszony különös szeretettel viselte a kis papucsokat, melyeket úgy talált az ablakba téve a vásárt követő napon, ahogy a siránkozó Zsuzsikának elmagyarázta.

. . . De a Hamupipőke királyfiának fekete szeme sokáig kísértette még álmaiban.

Gyermeke

a jelen napokban felmelegedés és gyors lehelés által könnyen kisebb katarhust szerezhetsz. Ne mulasztás el ily esetben sohasem komoly betegséggel elébe vágni és adja gyermekének a jóízű, orvosilag ajánlott köhögés-c-illapító

Thymomel Scillae

szert, hogy a fenyegető veszélyt elkerüljük! Készítés és fóráttár:

Fragner B. gyógyszertára

cs. és. kir. udv. szálló Prága III. No 203

Kérdezze meg orvosát

1 üveg K 2.20, postán bérmentve elegendes fizetésűl K 2.90, 3 üveg előre fizetve K 7.—, 10 üveg előre fizetve K 20.—

Vigyázat a szer nevére, a

készítő nevére és a véd-

jegyre.

Debreczenben Mihalovits J. gyógytárban

Az erdei raut.

Elszámolás és köszönetnyilvánítás.

Elszámolás a debreceni izr. nőgyesület 1911. december 16-iki „Erdei raut“ estélyéről.

I. Bevétel: 1. Páholy és belépőjegyekből 2260 korona. 2. Felülfizetésekből 1473 korona. 3. Sorsjegyekből 167.70 korona. 4. Műsorokból 50.— korona. 5. Virágokból 34.06 korona. 6. Szivarokból 122.72 korona. 7. Kutseber tárgyakból 327 korona. 8. Buffet és pezsgőből 24441.34 korona. Összesen: 6875.82 korona.

II. Kiadás: 1. Terembér és világításért 613 korona 49 fillér. 2. Terem díszítésért 499 kor. 44 fill. 3. Rendőri engedélyért 23 kor. 4. Nyomtatványok és postadíjakért 173 kor. 74 fill. 5. Nyereménytárgyakért 132 kor. 45 fill. 6. Kutseber tárgyakért 48 kor. 03 fill.

7. Szivarokért 50 korona 22 fillér. 8. Pezsgőért 715 korona 96 fillér. 9. Tiszteletdíjakért és a színelőadás rendezése körül felmerült költségeikért 408 kor. 10. Zenéért 80 kor. 11. Borralalók és szállításokért 124 kor. 20 fill. Összesen: 2868 kor. 53 fill. Tiszta jövedelem 4007 kor. 29 fill. Debrecen, 1911. december 20. Dr. Balkányi Miklósné elnök, Stern Józsefné, Léderer Lujza alelnökök, Fürst Ödönné pénztáros, dr. Popper Alajosné ellenőr, Burger D. József titkár.

Felülfizetések: Rosinger Lajos 32 K, dr. Balkányi Miklós, Forrai Ernő 30—30 K, Ált. forg. Bank, dr. Fejér Ferenc, dr. Freund Jenő, Glück Venczel és neje B.-pest, Hainal Samu, dr. Lukács Emil és neje B.-pest, Mihalovits Jenő, dr. Popper Alajos és neje, Reiner Mór, Szántó Győző, Tóth István, Ungvári József, ifj. Weichinger Károly 20—20 K, Fischbein Ignác, Fleischman Sándor, Frankel Andor, dr. Horváth Sándor, dr. Kemény Viktor 16—16 K, Cira Endre, Fisch Lajos, Fürst Ödön, Geiger Simon, Halmágyi József, Ipar és Ker. Bank, dr. Magyar Simon, Molnár Antal, Nagy József, Rosinger József, Székely Albert 12—12 K, Ált. Hitelszövetkezet, Áron Miksa, Bárány Mór, Bankegyesület, Berger Mór, dr. Czako Zsigmond, dr. Csath Sándor, Debreczeni Jenő, Debreczeni Bank r. t., Ehrenfeld Miksáné, dr. Engel Ignác, Emerich Zsigmond, Fried Samu, Falk Lajos, Frank Rezső, Gara Alajos, Grosman és Mandel, dr. Gutfreund, Hartstein Kálmán, Hartstein Péter, Hartstein Samu, Kardos László, Kosos Margit (Miskolcz), dr. Kola János, dr. Keller József, Löfkovits Arthur, Lichtblau Albert, Lusztig Károly, Meisels Samu, Meisels Vilmos, May Andorné, Moskovits Adolfné, dr. Moskovits Jenőné, Nagy Sándorné, dr. Nyiri Ernő, Ormódi Lajos, dr. Popper Mór, Porubszky Jenő, Polgári Takp., dr. Révi Nándor, Rózenfeld Salamon, Reich Viktor, özv. Reichmanné, Szamuelyi János, Stern József, Szöke Sándor, dr. Szöllős Dezső, Ungár Jenő, Widder Sámuel 10—10 K, Fried és Adorján, Geiger István, Hevesi Gyula, Steinberger Salamon 8—8 K, Dr. Grósz Pálné, Hegedűs Sándor 7—7 K, Áron Jenő, Aczél Géza, dr. Brunner Lajos, dr. Balázs Bertalan, dr. Dobó Dezső, Ernst Vilmos, Frigyesi Jenő, Gyémánt Samu, dr. Gutfreund Samu, dr. Jakobovics József, Kenyeres Károlyné, Kaufman János, Kardos Béla, Kovács Gyula alispán, Kohn Lipót, László Iván, Lestyán Adorján, N. N., N. N., Pavlovits Károly, Pákozdy Sándor, Radó Sándor, dr. Spitz Lipót, Szenes Zsigmond, Szabó Kálmán, Tiszavideki mezőgazdák, Würzberger, dr. Weisz Bernát, dr. Weinberger Sándor 6—6 K, Bechert Manó, dr. Berger Andor, Drucker Mór, Darvas Izidorné, Debreczeni Köles, Segélyző, Emerich Samu, Erős Jakab, Emerich Arnold, Friss Sándor, Falk Árminné, dr. Kardos Samu, dr. Kardos Albertné, Kaufman Izidorné (Nagykároly), Márk Endre, dr. Moskovits Miksáné, dr. Nágel Zsigmond, N. N., özv. Preiser Salamonné, Sándor Ármán, Sesztina Jenő, Uhlman Salamon 5—5 K, Biró Marcelné, Csanak József, Fischer Adolf, Gelberger Dávid, Man-

del Jenő, Mandel Lipót, dr. Leitner Adolf, Lenhorn Sándorné (Nyiregyháza), Redl Siegfriedné 4—4 K. — Fischer Emánuelné, Klár Miklós, N. N., 3—3 K. — Ifj. Bozzai Pál, dr. Farkas Ignác, Fohn József, Hidvéger Istváné, Hajnal Dezső, dr. Hochfelder Jakab, Haas Kupferstein Jakab, Kardos László, Márkus Miksa, Hechtmann Ignác, Molnár Ferenc, N. N., dr. Nyiri Ernő, dr. Olcsváry Zoltán, Schwartzt Fülöp, Tafler Ignác, Ujlaki Henriké, Wiener Adolf, 2—2 K. — Glück Miksáné, Hantos, Müller Sándor, N. N., N. N., N. N., ifj. Rickl Antal, Rose Dezsőné, Réti Ernő, Samu bácsi, dr. Strelinger Győzőné 1—1 K. Összesen: 1473 korona.

A büffethez hozzájárultak: dr. Balkányi Miklósné, Biró Marcelné, dr. Balkányi Edéné, Burger József, dr. Brunnerné, dr. Czako Zsigmondné, Briüll Oszkárné, dr. Engel Ignác, Fischer Adolfné, dr. Freund Jenőné, Fischbein Hermin, Fisch Lajosné, Fekete Jenőné, Fürst Ödönné, Gara Alajosné, dr. Geiger Miklósné, dr. Grósz Pálné, dr. Gábor Jenőné, Groszman Ignác, Fenyő Sándorné, Hartstein Kálmán, dr. Hajnal Dezsőné, Hartstein Józsefné, dr. Hegedűs Jenőné, Hevesi Gyuláné, özv. Jakobovits Ignác, Korona kenvérgyár, Kertész Sándorné, dr. Kardos Samuné, Kenyeres Sándorné, dr. Kenyeres Elekné, Léderer Luiza, Lukács Béláné, dr. Leitner Adolfné, dr. Löfkovitsné, Lusztig Károlyné, Lukács Árminné, Löfkovits Arthurné, Littke pezsgőgyár, dr. Magyar Simoné, Meisels Vilmosné, Mandel Ernőné, dr. Moskovits Miksáné, Márkus Miksáné, Nagy Sándorné, dr. Nyiri Ernőné, dr. Popper Alajosné, Rozenberg Emil, dr. Szöllősiné, dr. Sebők Ernőné, Stern Józsefné, dr. Tihanyi Józsefné, Törley pezsgőgyár, Vajda Józsefné, ifj. Weichinger Károly, dr. Strelinger Győzőné, Schön Sándorné.

Elszámolásunk közzététele mellett hálás köszönetet mondunk Kassay Károly rendező urnak, aki előadásunkat nagy buzgósággal és odaadással rendezte. Percel Karola kisasszonynak a táncok betanításáért, valamint az összes szereplő hölgyeknek és urnaknak, a fáradhatatlan buzgóságu férfi és női rendezőbizottságnak, és mindazoknak, akik felülfizetéssel, vagy a büffethez való hozzájárulással a bál anyagi sikerét előmozdították. Csak ez a lelkes, odaadó támogatás tette lehetővé bálunk sikerét. Az izraelita nőegyesület nevében,

1911. december 21-én

Dr. Balkányi Miklósné
elnök.

Csatornázási vállalat és csement csőgyár

Debrecen. Gyár: Miklós-u. 53. Irod. Széchenyi u. 18.

Tulajdonos SZTUDINRA SZILÁRD mérnök

Elvállal csatornázási, vízvezeték-berendezéseket. Raktáron tart saját gyártmányú beton csöveket, kartelen kívüli szolid árákon. :: Költségvetései díjtalanul szolgál. ::

Sürgősen kell védeni

minden sebesedést, hogy az infectio által ne fájjon el nehezen gyógyítható sebbé.
40 év óta a puhító nyulókencs, mely Prágai házibalsam néven ismeretes, mint megbízható kőtszerek bizonyult. Ez óvja a sebeket, enyhíti a gyuladást és fájdalmakat, hűsítőleg hat és előmozdítja a begyógyulást és teljes felépülést.

ooo Naponta postaküldés. ooo

1 doboz 70 f. A pénz előre küldés mellett. 4 doboz 3 K 16 L, 10 doboz 7 koronáért ausztr. magyarországi minden állomására bérmentve küldetik.

A csomagolás minden részén a törvényes nyilag bejegyzett védjegy van. ::

Főraktár:

B. FRAGNER os. és k. udvari szállító ::

a „FEKETE SAS” gyógyszer-tára Prága, Kleinselte, Ecke der Nerudagasse 203.

Raktárak a gyógyszer-tárakban. — Debreczenben Miha-lovits Jenő gyógyszer-tárában.

Csodaszép ékszerkiállítás

látható a

Löfkovits Arthur és Társa

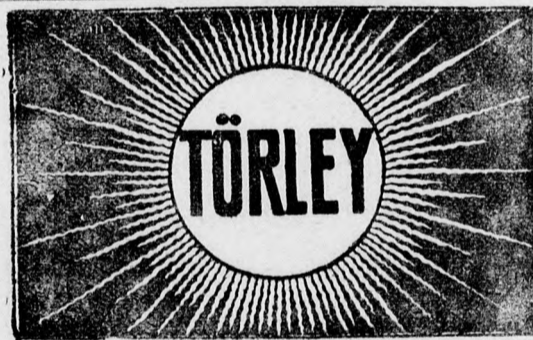
czég

kirakataiban

a legtöbb örömet szerző

karácsonyi

ajándék tárgyakból.

Kitüntetve a Millenniumi kiállításon aranyéremmel.

Számos elismerő nyilatkozat.

A debreczeni Iparművészeti kiállításon állami ezüstéremmel.

Számos elismerő nyilatkozat.

BUTOROKBAN

teljes menyasszonyi kelengyék és lakberendezések minden stilusban, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig

óriási választékban jutányosan kaphatók

KILLER EDE butorgyáros

es. és kir. udvari szállító Debreczen, Piacz-u. 68. sz. a. butornagyraktárában.

Első Debreczeni Mészhomokkötéglagyár Részvénytársaság.

Gyártelep Diószegi-ut.

**Iroda Kossuth-u. 3.,
a Bank és Váltóüzlet Részvénytársaság hivatalában.**

Telefon: 467-ik szám.

**Közvetlen a város alatt, kövesuttal
egészen a rakodóhelyig. A legmo-
dernebb gépekkel felszerelve! ::::**

**Ajánlja az építető közönségnek és építész uraknak a
Magyar Mérnök és Építészegylet szabványai-
nak mindenben megfelelő**

elsőrendű, kitűnő minőségű

mészhomokkötégláit

a legjutányosabb árban. ——— Olcsóbb és szilárdabb az égetett téglánál.

(Törési szilárdsága 250.)

**Megrendeéseket elfogad és utalványokat kiad a
Bank és Váltóüzlet Részvénytársaság Debreczen.**

Csomagolt Vasaló szén

darabos és apró faszén, tűzifa aprítva és ölszámra. Valódi porosz kőszén és kovác kőszén legolcsóbb árban házhoz szállítva kapható

Jakobovits Testvéreknél

Hatvan-u. 9. — Telefon 280.

:: Waggon vételnél kedvezményes ár. ::

Ruggyanta bélyegzőt

pecsétnyomat és mindennemű vésést készít

Paulo István

kő- és ércvésnök

DEBRECZEN, Batthyányi utca 22.

Megkezdődött a

**karácsonyi vásár
Lám Sándor**

üveg-, porcellán és díszműruházában
Debreczen, Piac- és Hatvan-u. sarok.

Az emeleti szalonokban szebb-nél-szebb **hasznos dísz tárgyak** állandóan kiállítva.

Próbálja meg

és készítse férfi ruháit a legszolidabb áron kizárólag

Sugár Samu férfiszabónál

Hatvan-utca 18. szám alatt, hol is kitérő izlés szerint megválogatott és állandóan raktáron tartott honi és angol gyártmányú szövetekből lesznek előállítva.

Legnagyobb választék

harisnyákban

kötött és szövött árukban

Márton Gyula és Fia

ujjonnan berendezett úri és női divat üzletében
Főtér- és Simonffy-u. sarok, a városházával szemben. Fiók üzlet nincsen.

Legkedvezőbb feltételek mellett, kényelmesen törleszthető kölcsönöket
ad a

Népsegélyező Bank m. sz.

Heti befizetési alap

10 fillér.

Új évtársulatunkra jelentkezéseket egész nap elfogadunk.
DEBRECZEN, Piacz-utca 61., Fischer-palota az emeleten.

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék hölgyeknek
3-6 vagy 12 pár glace keztyű elegáns dobozban 4, 7 és 14 forint.
Manicűr és fésű csetták bámulatos olcsó árban
Schön Sándor

keztyű-, kötész- és orvosi műszertára

DEBRECZEN, Piacz-utca 26. sz. előtti barakk.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Eladó a Baross-utca 8. számú

tehermentes

igen szép nagy uri ház!

Az utcái lakás áll három szép nagy szobából, nagy konyha, kamara, két pincze és nyitott veranda.

Van továbbá két udvari lakás, az egyik két szoba, konyha, spájz, két pincze és terrasz,

a másik udvari lakás egy szoba, konyha, spájz.

Minden lakáshoz letéglázott és cseréppel fedett fűskamara. Egészséges száraz lakások, szép rendezett udvar, szőlő és gyümölcsösökkel és igen jó vízi szivattyus kut.

Modern vízvezeték berendezési

:: és csatornázási vállalat ::

Iroda **Piacz-utca 52.** (a megyeháza mellett)

Tul. Sztudinka Olivér.

A Debreczeni Háztulajdonosok Egyesületének szerződötett vállalkozója.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat legjutányosabb árban. — Költségvetéssel díjtalanul szolgál. — Személyes tárgyalásokra, meghívásra készséggel áll rendelkezésre.

Ezen vállalat össze nem tévesztendő hasonló nevű céggel.

Lovak

télen síkos utakon is megtartják munkaképességüket a Leonhardt védjeggyel ellátott **eredeti-H-sarkok** által.

Az eredeti-H-sarkok minden tekintetben régebbi beváltatás és használatban a legolcsóbbak.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Ismét itt volna egy nagyon jó házvétel!

Végtelen olcsó!

3 ezer forintért

megkapható!

Óriási nagy telekkel!

A vágóhid közvetlen közelében!

Villanyos vasuti közlekedés!

Ezen ház a Vágóhid mellett levő Bihari-telepen Biró-utca 6 szám alatt van. Tulajdonosa: Weisz Rozália urnő, aki lakik: Csokonai-utca 7. szám alatt.

E nagy telken van egy elsőrendű csertéglából épült és cseréppel fedett épület, mely magában foglal egy szobát, konyhát és egy udvari szobát. Igen jó vízi kut van az udvarban, van továbbá nagy sertésöl és fűskamara.

Nagy karácsonyi vásár!

Ha olcsón és jól ohajt vásárolni, ne mulassza el felkeresni a teljesen új árukkal berendezett

BÓZSA
Kistemplombazárt

:: Debreczenben ::

hol nem régi, hanem kizárólag legutolsó divat szerinti

új árúk

lesznek bámulatos olcsó árban árusítva.

Külön mérték osztály

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék.

:: Kistemplom-bazár! ::

Tiszta agyagból készült szép és

cserép, fali téglá

és legszebb

nyersfalazati téglá

csak a

Karczagi

agyagiparnál

Karczagon szerezhető be.

**Simonffy-
utca 55.**

Ruhafestő.

**Széchenyi-
utca 6.**

Gőzmosó.

Wacha Róbert
Debreczen.

Telefon 840.

Telefon 840.

Vidéki megkeresések és megbizások a főüzletbe:
Simonffy-u. 55. sz. intézendők.

Ágytoll-tisztító.

**Varga-
utca 35.**

Vegy-tisztító.

**Verböczy-
utca 14.**

Magyar királyi államvasutak szállító hivatala.

Rosenberg Albert Özvegye és Fiai

Szállítási és Beraktározási részv. társaság
Debreczen, Piacz-utca 60. sz.

Elvállal költöztetéseket

szabadalmazott butorszállító kocsikkal helyben és vidéken jótállás mellett,

valamint áruk szállítását és beraktározását.

Gyűjtő kocsis forgalom

Budapestről és Wienből.

Butorok szállítása, becsomagolása és beraktározása

saját külön e célra épült raktárakban.

Vámkezelés.

kará

Sc

H

Magy L

Vál
ter
nagy

A Rete
mely j
és ame

eg

Minde
vozó f

Jelenle
kedélye

ép

tud om

ép

Elvá

Épit

Dijta

Grósz

Néme

Mand

dr. Cs

Sánth

Czélzertü
karácsonyi és újévi ajándékok
 legolcsóbban
Schiffmann Mór
 órák és ókszerésznél
Hunyadi-utca 14.

Nagy Lajos hirdetői irodájából Csapó-u. 13.

Vállalkozók és építő mester urak! :: Ki akar egy nagyobb házat venni spekulációra ???

A Retezár-féle Csapó-utca 68. számú ház, mely jelenleg is három utcának a sarka és amely ház a Csapó-utca szabályozásával

egy vagyont fog érni.

Minden elfogadható árárt és kedvező fizetési feltételek mellett megkapható.

Jelenlegi tulajdonosa e háznak az örökké kedélyes **Papp Ferencz** ur, aki ugyanott lakik.

Nagy Lajos hirdetői irodájából Csapó-u. 13.

Eladó egy óriási nagy telkű ház

a Homokkertben!

Gyártelepnek vagy bármiféle ipar-telepnek felette alkalmas volna azért, mert előtte egy külön rakodó vasuti vágány is van!

Ezen ház a vasuti nagy állomáshoz egy hajtásnyira van!

Végtelen olcsó!
10 ezer forintért meg lehet kapni!

A Homokkertben, a vasuti pályatesttel éppen szemben lévő Bánffy-u.-ban 10. szám alatt van e ház.

Igen szép nagy utcái fronttal!

Az épület elsőrendű cseréglából épült és cseréppel van fedve, mely magában foglal egy három szobás lakosztályt, előszobával és mellékhelyiségekkel, két nagy világos pince lakással. Van továbbá igen jó vizű szivattyuskut, fűskamara, természetű és gyümölcsös.

Kársi hajápolószer.

Valódi török gyártmány, bécsi egyetemi tanárok által felülvizsgálva. A világ legrégebbi és leghatásosabb hajápolószernek bizonyult. Török, indiai és egyiptomi növény és növénnyökökből előállítva. Ismeretes, hogy a török nőknek a legdusabb és leg-hosszabb haj az ékességük. Kársi-féle hajviz zsiros hajnak Kor. 2:80. Hajnövesztő krém Kor. 2:80. Csak is utánvét mellett szállítja. — Mme Thérèse Wien, VIII. Lerchengasse 25.

Karácsonyra

ne vásároljunk sehol, míg meg nem nézzük

Schwarz M. L.

megnagyobbított és ujjannan berendezett **gyermekjáték- és bazár-áruházát**, hol a legnagyobb választékban mesés olcsó árban vásárolhat

Piacz-utca 52. szám.

Miklós-utczával szemben.

Nagy Lajos hirdetői irodájából Csapó-u. 13.

Eladó 4 katasztrális hold föld a város alatt!

A vágóhídkhoz gyalog egy negyed órányira! Házhelyeknek, gyártelepeknek, szőlőtelepítésre, hízalónak vagy bármi más hasonló célra felette alkalmas volna!

Ezen föld az Ungváry Andor ur szőlőtelepe mellett van, a Diószegi köves-ut mentén, tulajdonosa: Kegyes Mihály ur és neje.

Bővebb felvilágosítás nyerhető a család ügyvédjénél dr. Barna László ügyvéd urnál, Sas-utca 3. szám alatt, az ügyvédi irodában a hivatalos órák alatt, d. e. 8—12., d. u. 2—6-ig.

A nagymagyaralföldi építő és műszaki részvénytársaság

tudomásul hozza a nagyérdemű közönségnek, hogy **Hunyadi-u. 10. sz. alatt**

építő és műszaki irodát nyitott.

Elvállal: mindennemű magas és mély építést, összes vasbetonmunkát, azok tervezését és felülvizsgálatát.

Épit részletfizetésre mindennemű építkezést és

Dijtalanul készít költségvetést és szolgál tanácsal műszaki ügyekben.

A nagyérdemű közönség szives támogatását kérjük.

Nagymagyaralföldi építő és műszaki r. t.

IGAZGATÓSÁG:

Elnök: **Muraközy László,**

Alelnök: **Czira Endre,**

Grósz Nagy Ferecz,
Németh András,
Mandel Lipót,

Lukács Jenő,
Weismann Jakab,
Kovács László,

dr. Megyery Pál,
dr. Fekete Lajos, Kisujszállás
Nagy Béla, Budapest.

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

dr. Csath Sándor,
Sántha Ferencz,

dr. Várady Ödön, Nagyvárad
Gömöry Elek, Budapest

Kanovich László, Szatmár
Rónay Jenő, Nyiregyháza.

Ügyész: **dr. Popper Mór.**

Ügyvezető-igazgató: **Molnár István.**

LORILLEUX CH. és TÁRSA

a világ legnagyobb és legrégebb

nyomdafestékgyára

és a

„La Bengaline“ zománcfesték,
védőfesték és kenczék gyártása.

1900. párisi világkiállításon, versenyen kívül, jurytag. 1910. brüsseli világkiállításon 2 Grand-Prix.

Iroda és raktár:

Budapest, Ferencz József-rakpart 27. Telefon 37-58.

Gyár: Budafokon.

Fényes és fénytelen festékek! Különlegességek!

Festékek

vasuti kocsik, városi és vasuti vonatok festésére.
fürdőkádak és fűtőtestek (radiateur) festésére.
hajók festésére és vizalatti festésre.
fa- vagy fémtárgyak védésére.
Különféle szárító- és egyéb kenczék.

„La Bengaline“

használatra teljesen kész festék, mely önmagától zománczozódik.

„La Bengaline“

ellentáll minden időjárásnak és bármely anyagra használható.

„La Bengaline“

1 kiló festék 10 négyzetméter fedésére elegendő, fedőképessége és egyszerű kezelése nagy megtakarítást jelent.

„La Bengaline“

egészségügyi szempontból is megfelelő, mert üvegszerű felülete megakadályozza a por leülepedését és gyakori mosást kiáll anélkül, hogy színéből vagy fényéből veszítene.

„La Bengaline“

77-féle színárnyalatban kapható.

Árjegyzékkel kívánatra szívesen szolgálunk.

DEBRECZENVIDÉKI TAKARÉKPÉNZTÁR

mint szövetkezet

Piacz-utca 21. sz. Sesztina ház.

II-ik évtársulatát november 1-én nyitotta meg.
 Ujjonnan belépő tagok késedelmet nem fizetnek.
 Kölcsönök 50 filléres törzsbetétek alapján levonás nélkül folyósíttatnak.

**Hosszu lejáratu kölcsönöket is nyujt
 előnyös feltételekkel.**

Az intézet elnöke: **Dr. Megyery Pál**, ügyvéd, földbirtokos.
 ügyvezetője: **Hoffer Sándor**.

Lukács Vilmos és Testvére

czementárugyár, csatornázási és tetőfedési vállalat.

TELEP: Ferencz József-ut,
 az István gőzmalom mellett.

DEBRECZEN.

Iroda: Hatvan-utca 5. szám.
 — Telefonszám: 308. —

Elvállal: Mindennemű betonmunkát, cement és granitto burkolatok készítését, cement és márvány mozaik lapokkal burkolást, fayence lap burkolást, működő lépcsők és lábazatok készítését, csatornázásokat, saját gyártmányu beton csövekkel, hidak és átvezetők készítését.

== Tetőfedéseket szab. Aszbeszt Cement palával. ==
Facementtetők készítését.

Állandó raktár: Legjobb minőségű heocsini portland és román cementből, stuccatur és alabstrom gipszből. Tetőfedő lemezekből Tűzálló (chamotte) téglából. Carbolineum

Saját gyártmányu

kútgyűrűk, betoncsövek és cementlapok

nagy raktára.

WALLERSTEIN áruház

feltűnést keltő
Karácsonyi Occasioja
megkezdődött.

Occasio selyem	mtr	45	kr.
Occasio gyapju szövet	"	35	"
Occasio harisnya	párja	15	"
Occasio keztyű hosszú száru	"	10	"
Occasio grenadin	mtr	48	"
Occasio Jabots	"	15	"
Occasio színházi Echarp	"	1.50	"
Occasio függöny	mtr	35	"
Occasio futó	"	26	"
Occasio bársony	mtr	55	"
Occasio szőnyeg	"	25	"

Szövet, selyem, barchet és karton
maradékok Potom áron.

Kossuth-u. 8. Patika mellett.

"M-i-i-i?" Papa megengedte! Hisz' valódi JACOBI-
féle Antinicolin-cigarettafüvegyek fadóboxban!

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Itt volna ismét
egy kltő nő vétel
Óriási nagy telek!
648 négyszögöl
100 méter
hosszu utczai
fronttal.
Két család is
megveheti.
Kétfele mérve

két darabban is eladó!

A Hatvan-utczai kis állomással szemben. Villamos vasuti közlekedés Végtelen közel van a főreáliskolához. A Steinberger féle faraktár balold-lával éppen szemben. Az új szabályozási terv szerint e faraktár helyére piac jön, a vasut pedig 3 éven belül ki lesz telepítve onnan és akkor végtelen nagy értéke lesz e helynek.

Széchenyikert Sesztina-utcza 8. szám alatt van e ház, közvetlen melleite a Tuster kereskedelmi iskolai tanár ur háza.

A rajta levő épület a következő lakást foglalja magában:

Három szép nagy szoba, üvegezett veranda, konyha, spájk, nagy pincze, istálló, három darab tehénre, nyitott szín 8 darab tehén részére, faskamara, sertésól, fászin, nyári fürdőház stb. Van továbbá kitűnő karban levő termő szőlő, gyümölcsös és kitűnő vizű szivattyus kut, szivó-nyomó szivattyuval felszerelve. Tulajdonosa e háznak Bíró Károly vasuti pályafelügyelő ur és neje.

Megérkeztek

a legfinomabb

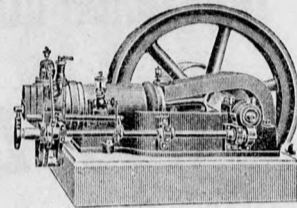
angol divat szövetek Moskovits József

uriszabó divattermében, Placz-n. 26.
Üzletemet a szemben levő barakba
helyeztem át.

Nyersolaj, szivógáz, Diesel benzín

Motorok és lokomobilok

Gyors
szállítás.
Kedvező
fizetési
feltételek.
Messe-
menő
jótállás.

Drezdai Mótorgyár Részv. Társ.

Németország legrégebb, legnagyobb mótorgyára.

Vezérképviselő:

Gellért Ignác és Társa

BUDAPEST, V., Kohary-utca 4. sz.
(Alkotmány-utca sarok.)

Ágytollat fertőtlenítve tisztít

Hrabéczy Első Debr.

Gőzmosó-,
vegytisztító-,
ruhafestő R. T.

Széchenyi-u. 42. sz. Telefon 323.
Hatvan-utca 11. sz. Telefon 578.
Csapó utca 30. sz. Telefon 668.
Placz-utca 22. (Glück Edénél.)

IGAZGATÓSÁG:

Elnök:

Muraközy László
gyógyszerész.

Alelnökök:

Grósz Nagy Ferencz
gyógyszerész.

Glac Antal
nyug. főispán (Budapest.)

Czira Endre
bankigazgató.

Hrabéczy Zoltán
magánzó.

Nagy Béla
bankigazgató (Budapest.)

Dr. Rex Sándor
egyetemi segédtanár (Budapest.)

Gömör Elek
bankigazgató (Budapest.)

Kovács László
bankigazgató.

Mayer János
kereskedő.

Dr. Széll Kálmán
orvos.

Ügyvezető-igazgató:

Kenedi Miksa.

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Elnök:

Visky Sándor
kórházi gondnok.

Dr. Fekete Lajos
ügyvéd.

Rosenberg Sándor
szállodás.

ÜGYÉSZEK:

Dr. Csath Sándor.

Dr. Lukács Béla.

Eisler Hugó
gőzmosógyár-igazgató. (Abbazia.)

Hrabéczy Árpád
magánzó.

Glück Ede
kereskedő.

Mandel Lipót
kereskedő.

Márton Gyula
kereskedő.

Németh András
szálloda-tulajdonos.

Németh Aladár
banktisztviselő.

Rex Ferencz
gyógyszerész.

Ocean G. G. B.

vizjelű okmány, miniszter, irodai és fogalmi

PAPIROK

Péterfalvai

magyar gyártmány

minden jobb papirkereskedésben kaphatók.

Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZENBEN,

Piacz-utcza 16. szám, (saját ház.)

A Pesti magyar kereskedelmi bank affiliált intézete.

Alaptőke 2,400.000 kor. Tartalékok 1,440.000 korona.

Betétállomány 8 millió korona.

Foglalkozik :

Jelzálog kölcsönök adásával, Folyószámla előlegek és Váltóhitelek nyújtásával, Értékpapírok adásvételével.

Elfogad betéteket

takarékpénztári könyvecskékre és csekk-számlára, továbbá perselybetét mellett.

Saját áruraktárában

beraktároz árukat s azokra mérsékelt feltételek mellett előleget nyújt.

Leszámítol tárczaváltókat

Hitelrészes egylet keretében is és a kebelében alakult

Köztisztviselői hitelrészes egylet

fizetési előleget nyújt 10. 15 és 20 év alatt esz-közlendő visszafizetésre.

Safe-deposit (Magán betét-rekeszek.)

Affiliált intézetei:

Kabai takarékpénztár rt., Nádudvari takarékpénztár rt. és Hajdunánási gazdasági Bank rt. Fiókintézet Vámospércsen.

Unghorod
az oldalakat pleyom-
toir. ~~...~~

V

elsőr

B

Nagy L

Min
elad

D

E

vetlen

szám a

A

rom s

kamar

sértés

kert és

T

Nagy

enzenbe

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy **Hatvan-utca 16. szám** (Dr. Hütter-ház) modern igényeknek megfelelő

elsőrendű divattermet nyitottam.

Becses pártfogást kérve

Welsz József
angol női szabó.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Nyugdíjas családok ?

Ki akar Szoboszlón házat venni!

Itt volna most egy kedvező alkalom!

A Piacz közvetlen közelében!

Minden elfogadható árért eladó, mert a tulajdonos urnő Debreczenbe költözött!

Ezen ház Szoboszlón, a főtér közvetlen közelében, Kossuth-utca 246. szám alatt van, óriási nagy udvarral.

Az épület magában foglal egy három szobás lakást, nagy konyhával és kamarával. Van továbbá fűskamara, sertésól, külön baromfi-udvar, konyhakert és virágoskert.

Tulajdonosa e háznak özv. dr. Nagy Károlyné urnő, aki lakik Debreczenben Meszena-utca 4. szám alatt.

Értesítés.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy

butor üzletemet

az utcai helyiségből ugyanazon háznak hol eddig is volt Piacz utca 44. sz. Dr. Ujfalussy-ház udvari helyiségébe helyeztem be, hol is óriási választékot tartok mindenféle stílusú asztalos és kárpitos butorokból. Teljes mennyiségű keletgyék azonnal készen. Tisztességes és pontos kiszolgálás.

Varga József butorkereskedő, asztalos, kárpitos és díszítő műhely Debreczen, Piacz 44. az udvarban. Telefon 377.

Részletre

és könnyű fizetési feltételek mellett kaphatók képek (szent és tájképek) tükrök.

Arckép utáni festéseket, úgy kréta mint olaj kivételben, legolcsóbb árak mellett; kis és nagy képeretűzések legjutányosabb áron.

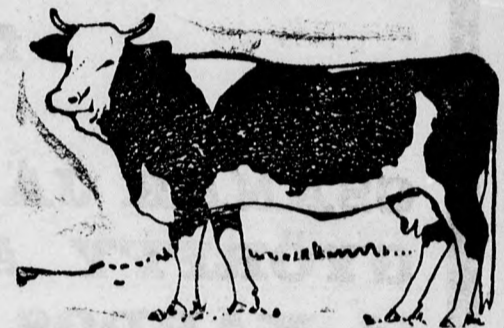
Keller Testvéreknél

Hunyadi-u. 13.

Levelező lap hívásra azonnal jövünk.

Üszöket adunk

tenyésztés céljából kigazdálnak, gazdaságoknak és uradalmaknak. A tarka fajúszők és tehének jelenlegi értékét a tenyésztő készpénzzel, vagy 2 év után is fizetheti.

Neuschlosz Testvérek

Eötvös-utca 2. sz. Szatmár. (A régi Koronával szemben.)

Irodai telefon szám 16. — Gazdasági telefon szám 155.

DEBRECENI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Piacz-utca 77. szám.

Foglalkozik a bank-, takarékpénztári váltó- és áru-üzlet minden ágazatával, nevezetesen:

Elfogad pénzbetéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyó számlára legelőnyösebb feltételek mellett.

Leszámitol és visszleszámitol váltókat, utalványokat, kötelezvénnyeket.

Kölcsönt nyújt nyílt követelésekre kereskedők, iparosok számláinak leszámítolásával.

Folyószámla hitelt ad fedezet ellenében egyeseknek, cégeknek, vállalatoknak, testületeknek.

Előleget ad kereskedők, iparosok és termelők áruira, közraktári zálogjegyekre.

Törlesztéses jelzálogkölcsönöket nyújt és közvetít ingatlanokra, továbbá már fennálló jelzálogkölcsönöket konvertál.

Hitelt nyújt építkezésekre és elvállalja bérházak kezelését.

Finanszíroz ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és forgalmi vállalatokat.

Elfogad és legelőnyösebb feltételek mellett elintéző áru- és értéktárszdel megbízásokat.

Vesz és elad legelőnyösebb feltételek mellett mindennemű értékpapírokat, sorsjegyeket és idegen pénznemeket.

Kölcsönt nyújt (lombard) mindennemű értékekre, mint részvényekre, jaradékokra, sorsjegyekre stb. kedvező feltételek mellett.

Beszerez katonai házassági óvadékokat.

Kölcsönöz óvadékokat és bánatpénzeket kölcsöndíj ellenében.

Bevált és leszámítol szelvényeket és kisorsolt értékpapírokat.

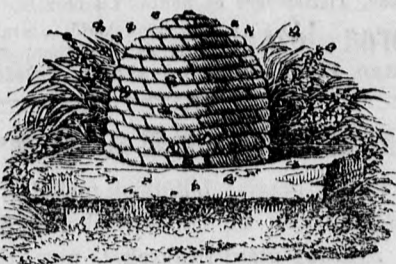
Elfogad értékpapírokat és más értéktárgyakat megőrzés és kezelés céljából.

Elvállalja váltók és utalványok beszedését az összes bel- és külföldi piacokra.

Debreczeni Első Takarékpénztár

ALAKULT 1846-BAN.

Alaptőke: 7.500,000 korona.
Tartalékok: 4.500,000 korona.

ALAKULT 1846-BAN.

:: ÖSSZES ALAPOK: ::
12.000,000 korona.

Igazgatóság:

fenyéri ZÁDOR LAJOS

kir. tanácsos, elnök-vezérigazgató.

OSANAK JÁNOS
GYÖRFFY ALADÁR
id. **KARDOS LÁSZLÓ**
KERNHOFFER JOZSEF

dr. NAGY LAJOS
SIMONFFY EMIL kir. tan.
SZABÓ LAJOS
dr. TÜDŐS JÁNOS.

Felügyelő bizottság:

BÁRDOS GÉZA, **dr. CZEGLÉDY MIHÁLY,**
MAY ANDOR, **SZABÓ SÁNDOR,**
WESZTER ISTVÁN.

Czégjegyző tisztviselők:

GASZNER GÉZA, **HARANGHY GYÖRGY,**
ügyvezető-igazgató. a váltóosztály főnöke.
LOVÁSZ JÁNOS,
ügyvezető-igazgató.

Jogtanácsos: dr. TÜDŐS JÁNOS, orsz. gyűl. képviselő.

Üzlethelyiség: Főtér 22/24. sz. (Kossuth-utca 1.)
saját ház, földszint és I-ső emelet.

Unghorod
ar oldalakat plejor-
tör. ~~...~~

Fűszer,
rum, co
gyümölcs
a legfrise

Fr

fűszer

P

Telefon

T

Nagy L

Ára

A megv

Ha a te

Tula
Manó ur
Bíró utca
urat meg
működik,

L

D

hog
igér

In

Fűszer, osemego, déli gyümölcs, tea, rum, cognac, likőr, bor, pezsgő, friss gyümölcs, cukorka és karácsonyi áruk a legfrissebb minőségben, előnyös árban beszerezhetők

Friss Sándor

fűszer és osemego kereskedésében
Piacz-utca 83. szám alatt.

Telefon 987.

Telefon 987.

Tessék a címre ügyelni!

Nagy Lejos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Eladó egy szép
nagy házhely!

A vaggongyár
közvetlen kö-
zelében!

A Nyilastelepen
Munkás-utca 8.
szám alatt!

200 négyszögöl.

Ára mindössze ezer forint.

A megvételhez 600 forint készpénz
eléréséig!

Ha a telek meg van, akármelyik
bank felépített!

Tulajdonosa e házhelynek Essigmann
Manó ur és neje, laknak a Bihari telepen,
Bíró utca 8. szám alatt, de Essigmann
urat meg lehet találni a vágóhídon. Ő ott
működik, mint börtényári megbízott.

Pick Nándor Építési vállalati és tervezési iro-
dája, Vigkedvü Mihály-u. 11. sz.

Üzlet áthelyezés.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az eddig
Piacz-utca 12. szám alatt — a Stenczinger-féle házban — folytatott sze-
szesital üzletemet

Degenfeld-tér 8. szám alá

helyeztem át.

Midőn a nagyérdemű közönséget erről értesitem, megemlítem, hogy
raktáron tartok mindenféle szeszestalt, likőröket, rumokat, homoki- és
hegyi borokat, valamint naponta frissen lejtett Dreher-féle palacsort
és magamat további pártfogásba ajánlva vagyok

tisztelettel

Aron Miksa.

Kavics-homokbánya az év minden szakában üzem-
ben. Gőzüzemű berendezés. Min-
denféle vasbeton és betonmunkához kiválóan alkalmas
Szamos-folyam kavics. Vasúti állomás Szatmár-Udvári.
Rendelmények bármikor és bármilyen mennyiségben a
legrövidebb idő alatt elintéztetnek.

Megrendelés: **Bikfalvy Albert**

tulajdonoshoz címzendők: Berend, posta
és táviró állomás Szatmár-Udvári. Vagy:

Beer Sámuel, Szatmár-Németi

Bányai-ut 17. szám. Telefon-szám 264.

Leszámitoló és Pénzváltó Bank

Részvénytársaság

Debreczen, Piacz-u. 19. sz. (volt Ranunkel ház.)

Intézetünk vezérelvéül a feltétlen reálitást és szolid üzletkezelést tűzte ki és főcélunk,
hogy úgy a hitelkereső, mint velünk bármely üzleti viszonyban álló feleink hiteligenyeit s jogos
igenyeit teljes megelégedésükre kielégíthessük.

Intézetünk üzletkörébe tartozik:

bel- és külföldi váltók, valamint követelések leszámítolása,
beszedési üzlet (incasso) bel- és külföldi bankpiaczokra,
helyi és tőzsdén jegyzett értékpapírok vétele és eladása,
ily papírokra előlegek és kölcsönök adása,
kamatozó betétek elfogadása betétkönyvre és folyó- (check) számlára,
letétek átvétele őrizet és kezelés végett,
tőzsdei ügyletek lebonyolítása áruk- és papírokban,
hitelrészcsoporthoz létesítése,
jelzálogkölcsönök közvetítése,
ingatlan forgalmi, valamint a bankszakmába vágó különféle vállalkozási és társulások.

Az igazgatóság.

Oly szép

vonások láthatók a legtöbb hölgy arcán, ha szépségét azok az

átkozott

csunya szeplők és pattanások el nem torzítják. Vagy mennyi a klasszikus szép nő az országban, de

fényes

az orra és izzadt az arcza vagy keze, a mi roppant elcsufítja a máskülönb legszébb vonású hölgyeket.

A hölgyek legnagyobb része tudja a legjobban, hogy egyedül a

Fáy-krém és a Fáy-szappan

kitüntetve a bécsi, párisi és londoni kiállításokon arany éremmel és oklevéllel!

segíthet fenti bőrhibáknál. Nyolcz nap teljesen elég ahhoz, hogy minden hölgy és férfi arcza és keze teljesen tiszta, fehér, száraz és finom legyen. **5 nap** elegendő ahhoz, hogy kezei hófehérek, tiszták, simák, puhák és bársonyszerűek legyenek. Aki a **Fáy-szappan** és **Fáy-krém** hatását ismeri, az tudja jól, hogy ezek a legjobb **kézfőmosítók**. Urak és hölgyek nem is tudnak mosakodni csak **Fáy-szappannal**.

Fáy-puder

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel **teljesen láthatatlan**, amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékeszínű arczbőrnek, a mely szín olyan nők arcán látható, kik **ártalmas** összetételű pudert használnak. :-

Egy tégely Fáy-krém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor.
Egy nagy darab Fáy-szappan 1 kor.
Egy nagy doboz Fáy-puder (fehér, rózsá v. sárga színben) 1 kor.

Ugyancsak a mostan berendezett műlaboratóriumában készülnek a rég ősmert és jónak bizonyult saját készítményei: és pedig a **híres Király balzsam**. Kitűnő házi szer csusz- és köszvényes bántalmaknál. — Ára egy nagy üvegnek **2 korona**.

Hajdusági bajuszpedrő, melynek jószágári Báró Splényi Ödön a következőket írja:

Évek óta használom az ön által készített Hajdusági bajuszpedrőt, amelynél jobbat még nem találtam. Ápolja és szép formába tartja a bajuszt. Mivel Bpsten nem mindenütt lehet kapni, sziveskedjék az alábbi címre 6 doboz világos fenti pedrőt utánvét mellett küldeni.

Tisztelettel
Báró SPLENYI ÖDÖN
Balatonfüred.

Nagy léle mosdó víz. Ma mára leghiztosabb szer **szeplő és májoltok** ellen. Számptalan elismerő levél az ország minden részéből. Használata este lefekvéskor 5—6 csepp mosdó vízzel az arczon a foltos, vagy szeplős rész bedörzsölte ik és utána egy babszemnyi Fáy-krémmel bekenetik. **Egy üveg utaltással 2 kor.**

Kapható a gyógytárakban, drogériákban és parfümeriákban, valamint a feltaláló és készítő

Kéz fehérítő. Naponta este használva a kezek a legrövidebb idő alatt üde fehér színt nyernek **Egy üveg 80 fill.**

Kéz krém. A kezek naponta 2—3-szor a Kéz-krém néhány cseppje és víz segélyével megmosatnak s ettől üde színt és bársony puhaságot nyernek. **Egy üveg 1 kor.**

Kézmosó por. Reggelenként a kezek a kézmosó por segélyével megmosva, állandó puhaságot nyernek s a kéz sohasem lesz érdes. **Egy doboz ára 1 kor.**

Pipere glicerin. Legjobb bőr-ápoló, ugy a kezekre, mint az arcra, mely bársonypuhává teszi a bőrt. **Egy kis üveg ára 30 fillér, nagy üveg 1 korona.**

Szeplő víz. A legbiztosabb szer minden régi szeplő eltávolítására, hatása meglepő, mert az arcznak azonnal szép üde színt kölcsönöz s egyáltalán nem ártalmas. **Ára egy üvegnek 1 kor. 20 fillér.** Hozzávaló epeszappán **80 fillér.**

Nagy-léle fogpor még a legfehérebb fogat is rövid idő alatt hófehérré és fényessé teszi. **Egy doboz 1 kor.**

Nagy léle

KOSSUTH-szájviz.

Ma már országos hírnevet szerzett a Nagy-féle Kossuth-szájviz, mely egyedüli biztos szer a száj és fogak fertőtlenítésére, a szájnak kellemes ízt ad, a lehetet egész napra kellemessé teszi. **Ára 1 üveg 70 fill.**

Tanno-China

HAJSZESZ.

Hajmenés, hajhullás ellen. **Ára 1 üveg 1 kor. 60 fill.**

Tanno-China hajnövesztő ke-nőcs, a hajat növeszti, szépíti és fentartja, a korpát eltünteti s a hajkihullást megakadályozza. Hatása biztos és tartós. **Egy adag 1 kor. 60 fill.**

Hajfestő szerek Szőke, barna, fekete színben.

Hatásuk rögtöni! Egyszeri festés elegendő, hogy a haj vagy bajusz **egy hónapig** a kívánt színű legyen. Nem teszi a hajat keménnyé, töredezővé.

Szőkére vagy **feketére** bármely haj változtatható e hajfestő szerrel, legyen az barna, feketevörös vagy bármilyen színű.

GRÓSZ NAGY FERENCZ gyógyszerertárában
DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. (Szinház mellett.)

Debreczen szab. királyi város

Világítási vállalata

városi üzlet Piacz-utcza 81. szám alatt.

Elvállalja

légszesz és villamos vezetékek és felszerelések berendezését
világítási és ipari czélokra.

Gázkonyháknál és főzőknél az elhasznált légszesz leg-
feljebb egyharmadrész áru, mint a fatüzelés költsége.
Légszeszkályhák és fürdőberendezések könnyü és ve-
szélytelen kezeléssel, füst, korom és szemét nélkül.

Szép és olcsó csillárok, lámpák és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendü pirszén (koks)

házhoz szállitva, olcsóbban mint bárhol és

Tiszta Porosz kőszén

megrendelhető

a légszeszgyárban vagy a városi üzletben,

valamint épületek és fagyarak megvédésére való

Fekete kőszén kátrány

tetszés szerinti mennyiségben.

Mindennemü felvilágosítással szivesen szolgál az igazgató:

Debreczeni Jenő

gépészmérnök.

Telefon: gyári 74. sz.

Telefon: Városi üzlet 90. sz.

Ungharod
ar oldalakat plejov-
toir. ~~...~~

Fülöp Miklós

vizvezeték és csatornázási vállalata

Varga-utca 34. sz. alatt.

Elvállal. Fürdő szobák, — angol klosettek, — Gazdasági vizvezetékeket, — udvari csatornázásokat

olcsón és pontos kivitelben.

A legmodernebb ékszerek

művészies kivitelben készülnek

Vági István ékszerész műtermében

Miklós-utca 5.

Állandó raktár kész ékszerekből.

➡ Átalakítások és javítások legjobban. ➡

Saját márványtelep.

A debreceni Vas- és Rézbutorgyár Részvénytársaság

Többszörösen kitüntetett gyártmányai ugy minőség, mint kivitelben általánosan elismertek.

Minden egyes darab a gyár czimkéjével van ellátva, beszerezhető minden nagyobb butor- és vaskereskedőnél és **közvetlen saját gyártelepén,** Ispotály-lapos.

Szolid szabott árak. ➡

➡ Saját márványtelep.

DEBRECZENI HITELBANK

részvénytársaság

DEBRECZEN, Piacz-utcza, Széchenyi-utcza sarok.

Kölcsönöket adunk

váltókra, kötelezvényekre és folyószámlára a legelőnyösebb kamat mellett.

Elfogadunk takarékbetéteket

betétkönyvecskére és check számlára.

Jelzálogkölcsönöket ad

földbirtokra és házakra.

Óvadékkölcsönöket ad

vállalkozóknak és bérlőknek.

Elfogadunk tőzsdei megbízásokat

értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönöket nyújtunk

tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzintézetek részvényeire.

Leszámitolunk tárcza-váltókat

az intézet kebelében alakult hitelrészes csoportban.

Ércpénzek és külföldi bankjegyek beváltása.

Felvilágosítással készséggel szolgál

az Igazgatóság.

Unszorod
az oldalakat pleyom-
tör. ~~...~~

Csatornázási és vízvezetési berendezéseket

a legolcsóbban és teljes felelősség mellett készít

Pollák Samu

vízvezeték és csatornázási vállalata, DEBRECZEN, Piacz-u. 43.

Telefon 656.

Telefon 656.

Új

Automatikus (önműködő villamos házi szivattyukat 3 évi jótállás mellett szállítok és felszerelék. — Több általam készített berendezés üzemben megtekinthető!

Új

↳ Gyakorlott könyvelő felvétetik. ↲

Aláírási felhívás!

A Kerületi Bank mint szövetkezet

(Deák Ferencz-utca 26.)

1912. évi január hó 1-én nyitja meg II-ik évtársulatát,

amelybe beiratkozások már a mai naptól fogva elfogadtnak.

A mai naptól folyósítandó kölcsönök utáni törzsbetétek már az új évtársulatra fizetendők és ez által a hitelt igénybe vevő közönség meg van kímélve a nagy törzsbetét levonásoktól.

:: Minden heti 50 fill. befizetés ::

100 kor. kölcsönre jogosít.

Kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett, vagy betáblázásra, hosszabb időtartamra, kényelmes visszafizetési feltételek mellett.

Bárminemű felvilágosítással készséggel szolgál az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt

Az igazgatóság.

Husvágó gépek, zsirbödönök, zsirolvasztó üstök és üstházak,
Hungária mangorló-gép kovácsolt vasállványon (kitűnő magyar gyártmány)

John mosógép és facsarógépek állandó raktár

Sesztina Lajos vaskereskedésében

DEBRECZEN, Piacz-utca 23.

Általános Forgalmi Bank

részvénytársaság
DEBRECZEN, Piacz-utcza 68. szám alatt.

Alaptőke 4,000.000 korona.

Foglalkozunk a takarékpénztári és banküzlet körébe vágó összes ügyletekkel, ugymint:

Elfogadunk takarékbetéteket
betétkönyvekre és checkszámlára.

Kölcsönöket adunk
váltókra és folyószámlára.

Törlesztéses kölcsönöket nyújtunk
földbirtokra és bérházakra igen előnyös feltételek mellett

Óvadékkölcsönöket adunk
vállalkozóknak és bérlőknek.

Financirozunk
mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi vállalatokat.

Hitelegyletünk
leszámitol tárczaváltókat.

Terményosztályunk
előleget ad a jövő évi termésre és vesz mindennemű szemes terményt.

Áruosztályunk
elad waggonszámra tüzfát, faszenet és meszet és vesz mindennemű vasuti talpfát.

Biztosítási osztályunk
tűz-, élet-, jég-, üveg- és baleseti biztosításokat köt a legcoulansabb feltételekkel.

Felvilágosítást mindenkor készséggel ad

az igazgató.

GROSZMANN és MANDEL banküzlete

Telefon 76. Debreczen, Piac-u. 72. sz., a Royal kávéházzal szemben. Telefon 76.

Különösen szives figyelmébe ajánljuk, hogy évek óta a Hunyady-utcán volt irodánkat a **Piacz- és Deák Ferencz-utcák sarkára** helyeztük át.

Olcso törlesztéses kölcsönöket 4-4½% kamatra földbirtokokra és házakra a legelőnyösebb feltételek mellett eszközünk ki. Foglalkozunk a bankszakmába vágó minden ügylet gyors lebonyolításával. Ingatlanok és értékpapírok adás-vételével. Felvilágosítást díjmentesen adunk.

Bankegyesület Részvénytársaság

DEBRECZENBEN, Piacz-utca 72. szám alatt. (Saját ház.)

Alaptőke: 1 millió korona.

FOGLALKOZIK

a banküzlet összes ágazataival.

LESZÁMITOL

váltókat, utalványokat, nyílt tételeket stb.

TÖRLESZTÉSES

vagy kamatozó kölcsönt nyújt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra.

ELŐLEGET AD

értékpapírokra, árukra stb.

ÁTVESZ

tőzsdei megbízásokat.

ELFOGAD

betéteket könyvecskékre, folyó- (chek-) számlára, pónztárjegyekre és

VÁLLALKOZIK

minden egyéb bankügylet kötésére is.

Az Igazgatóság.

Földes Sándor

villamos világítási

és erőátviteli vállalata

Piacz-utca 42. szám. (Gyarmathy-ház.)

Ungeborod
ar oldalakot pleyoum-
toir. ~~...~~

Mihalovits Jenő gyógyszerára a „Kivó“-hoz Debreczen.

Mihalovits Jenő gyógyszertára

a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Legjobb bajuszpedró a híres
DEBRECZENI
„CZIVIS“ bajuszpedró.

mely nem tép, de jól összetarifa és
nőtől a bajuszt!
I doboz ára 40 fillér.

A bőr ápolása kötelesség az egész-
ség érdekében s erre legalkalmasabb
szer a

Mollitergin,

mely megőrzi a bőr (az arcz és kézbőr-
nek) üdeségét, hamvasságát, rózsaszin-
ben játszó fehérségét. Megszünteti a
kézvörösséget. Az eldurvult, kirepede-
zett és szélkifujta arcot vagy kezet, a
legrövidebb idő alatt **fehérré és puhává**
tesz! Poudert alá is igen ajánlható!

Hatása gyors és biztos! Mint bőr
ápoló szer páratlan!

Teljesen ímmentes
és ártalmatlan!

Egy üveg MOLLITERGIN ára
1 korona.

A bel- és külföldi
gyógyszerkülönlegességek
hasonszenvi gyógyszerek,
kötszerek,

szépitő-szerek,

gyógyszer-ujdonságok
legnagyobb raktára
Debreczen és vidékére.

A Dr. BORSOS-féle hajszesz

teljesen ártalmatlan növényi anya-
gokból készülő hajerősítő, mely ki-
váló eredménnyel használható ugy
a hajhullás vagy a hajvégek meg-
törése és a széthasadozáza, mint a
fejelkorpásodása vagy a haj molyo-
sodása ellen.

A haj növést előmozdítja! Legjobb
óvszer a hajbetegségek ellen. Sem
a fejbőrt, sem az ágyneműt nem
piszkolja. Hatása biztos!

Egy üveg Dr. Borsos-féle hajszesz
ára 1 korona.

Kettős (nagy) üveg 2 korona.

Mihalovits Jenő

gyógyszertára és gyógyszerészeti műlaboratoriuma

DEBRECZEN, Főpiacz 31., a városházzal szemben.

Mihalovits Jenő gyógyszertára
a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Mihalovits Jenő gyógyszertára a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Mihalovits Jenő gyógyszertára a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Karácsonyi ünnepek alatt

egyedüli kellemes szórakozó hely, hol mindenki jól találhatja magát, a

Kassai söresarnok és étterem Péterfia-u. 52.

Téli kert. — Házi abonnomák a legelőnyösebb árban elfogadtatnak. — Állandóan friss kassai sör csapolás. — Tisztán kezelt asztali borok a legelőnyösebb árban s legjobb minőségben. — Mindennap cigányzene.

Tisztelettel **MÜLLER ADOLF.**

Debreczeni Kereskedelmi Részvénytársaság

műszaki osztálya

:-: DEBRECZEN, Piacz-utca 49. szám alatt :-:

szállítja az összes műszaki czikkeket.

Különlegességek:

Teljes malomberendezések, fűrésztelepek, asztalos-gépek. Szerszámok és szerszám-gépek vas- és fém megmunkálására.

Nyersolaj-, benzin- és szivógáz motorok.

Malomberendezési czikkek.

A Vacuum Oil Comp. Részvénytársaság világhírű motor-, henger- és gépolajainak vezérképviselősege.

Villamos világítási és erőátviteli berendezések.

Tessék ajánlatot kérni!

:-: Mérnöki osztályunk díjmentes költségvetéssel szolgál. :-:

Ingatlant Értékesítő

Részvénytársaság

Piacz-utca 58. sz. az Ipar és Kereskedelmi bank helyiségében.

Vesz és elad

mindennemű Ingatlanokat.

Vagyis az oldalakat helyesen
tör. ~~...~~

1911

Sok s
men
kath
zsid
Csak
vallá
tást.

22 év
hoz
hoz
Hyz

Melyl
emb
jelig

Szép
óhaj
adné
kiad

7 éve
assz
tésse
czeg

Bank
iroda
Nagy

Biztos
kély
nek

Üzleti
elvall
kiad

Biztos
a Pl
1/28

Ugyes,
ri va
ben

Vaj, di
bara
leghi
minő
ben

Ha nin
aszt
és na
rök,
töny
napt
mind
babe
Kaise

Ebesen
árpa
Török

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 50 fillér, asontul minden szó 5 fillér, a legkisebb hirdetés 50 fillér.

Vastag betűből szedett minden szó 10 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozásnál tessék választványt csatolni. :-

Levelezés.

Sok száz vagyonos hölgy óhajt férjhez menni. Keresztyén hajdon 200,000 márka, kath. özvegy 80,000 korona, fiatal független zsidó hölgy 300,000 korona vagyonnal stb. Csakis komoly szándéku urak(vagyon, állás, vallás mellékes) kapnak díjtalan felvilágosítást. **Schlesinger, Berlin. 18**

22 éves gazdag amerikai hölgy íróhoz menne csinos, egészséges urhoz. Vagyon, vallás mellékes. Cím **Hymen, Berlin 18.**

Melyik hölgy óhajt megismerkedni uri emberrel az irjon Posterestante «Diszkret» jeligére.

Szép 18 éves független leány ösmeretségét óhajtom kinek havonta bizonyos összeget adnék. Választ «Miért ne» jelige alatt a kiadóhivatalba.

Betöltendő.

7 éves kis leányom mellé egy német kisaszony (Bonne) felvétetik 10 forint fizetéssel és teljes ellátással József kir. herceg-u. 21. sz. alatt.

Bank szolga ki helyét változtatná, bank, iroda, vagy pénzeszedői állást keres. Cím Nagyvárad, Pál-utca 32.

Biztos jövő. Megbízható ügyes emberek csekély óvadékkal pénzeszedői és ügynököknek felvétetik. Singer Co.

Üzleti leltározást és évi mérleg készítését elvállalja mérlegképes könyvelő. Cím a kiadóban.

Biztos állásra pályázók je entkezzenek a Piac-u. 49. sz. alatt. Szerdán reggel 1/2 8 órakor.

Ügyes, jó bizonyítvánnyal bír férfi kulcsári vagy ehhez hasonló állást elfogad helyben vagy vidéken. Cím a kiadóhivatalban.

*Legjobb és legszebb
Czipők Daniel czipő
árúházában*

TELEFON
501

*Soltész Debrecezen,
Piac-u. 49. postával szemben.*

Adás-vétel.

Vaj, dió, tisztított mazsola, szilva, málna és barack lekvár, sajtok, finom felvágottak a leghíresebb tea vajak legjobb és leggrissebb minőségben Deutsch Lajos fűszerüzletében Piac-utca 38.

Ha nincs pénze és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szönyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mal naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salam. Telefon 685.

Ebesen helybeni felételre csutka, buza, árpa szalma törekjével eladó. Értekezhetni Török Bálint-u. 22.

Kolibri, Délcáb, Progress, Parafás, Arany, Club fadobozos stb. s mindenféle cigaretta hüvely különlegességek legelőnyösebben szerezhetők be a Harmathy könyv üzletében Fűvészkert-u. 14.

Hány nincs, mert czipőt, férfi öltönyt, kabátokat, női felöltőt, szönyeget, női szöveteket, téli kendőket heti és havi részletekre kaphat Weisz és Princz részletárúházában Csapó-utca 27.

Karácsonyi ajándéku legkedvesebb szépen éneklő kanári, beszélő papagály. Olcsón beszerezhető Jókai-u. 52. sz.

Ki szép és tartós cipőt óhajt venni vagy rendelni az bizalommal keresse fel **Falusi Károly** polgári és katonai cipész mestert, Csapó-u. 41.

Elethü képnagyítás a legszebb meglepetés karácsonyra, névnapra! Gyönyörű kivitelben előnyös áron megrendelhető a **Harmathy** könyvüzletben **Fűvészkert 14.** Minták megtekinthetők!

Három darab fiatal hizott sertés eladó **Bercsényi-utca 69. sz. alatt.**

Gyerünk csak! Tányértalpu, lompos farku Maczkó koma a repülőgépen, az északi sarkon, szárazon és vizen stb. megérkeztek, továbbá mindenféle képes mesekönyvek, ajándék d'izművek, zsolttárok imakönyvek gyönyörű kötésben rendkívüli árleszállítással kaphatók: **Harmathy** antipariumában **Fűvészkert-u. 14.**

Üzlethelyiségek (átjáróház) iroda, raktár, műhely, lakás, száz éves park kiadók. Villatellek Nagyerdőnél eladók Csapó-u. 19.

Eladó kézzel hajtó laponas pliszezőző gép, lánc öltésű varrógép és egy kis vaskálisa **Schwarc. József kir. herc.-u. 8.**

Amerikai ozipó ajándékok
legnagyobb választékban, legolcsóbb szigorú szabott árakban, kizárólag

GLÜCKEDE
czipő nagyárúházában
:-: Piac- és Kossuth-u. sarok. :-:
Telefon 602.

Mintegy 500 négyszögöl területű udvar a Bethlen-utcában raktárhelyiségnek bérbbe adó, ugyanott 200 drb akácfa eladó. Értekezhetni dr. Szép Imre ügyvédnél.

Bocskai-kertben 4 hold szőlő kisebb részletekben is eladó. Értekezhetni Miklós-u. 22. utcai lakás.

Önt is érdekli! Női és férfi téli kabátok óriási raktár végett heti vagy havi részletfizetésre is gyári árban kaphatók. Vászón, kanavász, szövetek soha nem létezett olcsó árakban. Kohn Hermann utóda Zempliner Arthur, Hatvan-u. 17.

Egy kitünően jövedelmező motorerőre berendezet ablakfagyár eladó, értekezhetni Farkas Mihályal Érmihályfalván.

Butorok és szönyegek iegolcsóbban kaphatók, havi részletfizetésre is Weisz Gyula asztalos és kárpitosnál, Széchenyi-u. 19. Mindenféle kárpitos munkák felvételnek.

Egy srófós nagy káposztás hordó eladó olcsón Piac-utca 47. alatt.

Eladó három fiatal kövér sertés egyenkint is Csillag-utca 77.

Alkalmi vétel folytán levélpapír és levélkoriték czégnyomással feiette olcsó árban beszerezhető Hoffmann és Kronovitz könyv nyomdájában Debreczen, Piacz utca 49.

Eladó olcsón egy könnyű szürke toható gyermek koci Piac-utca 47. szám alatt.

Egy ebédli asztal és hat ebédli szék eladó. Cím a kiadóban.

**A saját készítményű
czipő áruházban**

férfi amerikai czipők 12 K-61 28 K-ig kapható a leg-zebb és legtartósabb kivitelben, ugy-zintén **női és gyermek czipőket** még nem létező olcsó árakban éhet most beszerezni

FISCHER MENYHÉRT
saját készítményű czipő áruházában **Piacz-utca 9. szám alatt.**

Megvételre keresek jókarban levő kézi kocsit készpénzért. Cím a kiadóban adandó le.

100 métermázsa szemes tengeri eladó Búdszentmihályon. Cím Szikszai András.

Eladó 2 nyilas szőlő házzal együtt, 10 pernyire a józsi-állomáshoz. Értekezhetni lehet Varga Jánossal Alsó-Józsa Iskola-u.

Lakás.

Eladó Széchenyi-u. 38.a sz. ház. Értekezni Honvéd-u. 16. sz.

Különböle.

Kosárfonoda, gyermekkocsi raktár Kossuth-utca 25. Javitásokat készítünk.

Kalapos műhelyemben elvállalom kemény és puha kalapok és cilinderek tisztítását, vasalását vagy átalakítását. Jutányos ár mellett kellő szakértelemmel teljesítem. Bárki bizalommal keresheti fel műhelyemet. **Beliczay Lajos, Piac-utca 38.**

Ferli és női kalapok a legszebben tisztíttatnak és javíttatnak Békés Lajos kalapos műhelyében Piac-u. 46. sz. az udvarban.

Van szerencsém értesíteni hogy Rákay ur cipőfelsőrész készítő műhelyét átvettem s a mai kornak megfelelően tovább vezetem. Teljes tisztelettel Zeke László cipőfelsőrész készítő Csapó-u. 13.

Mindennemű könyvkötéseket szépen s istlésezen készítenek a «Seres Testvérek» Piacz utca 2. szám alatt.

Welsz Ferenoz épület és mű-butor asztalos József-kir.-h.-u. 68. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkálatokat elsőrendű kivitelben, mérsékelt árban.

Kitünő jó kosztot adok két ur részére izr. özvegy asszony, Arany János-utca 16. szám alatt.

Mindennemű fehér és tarka ruhák fodozását elvállalja tisztességes özvegy asszony. Cím Kigyó-utca 5. szám alatt.

Luna

A kézi és szónsavas ásványvizek királya.
Kapható: A fűszerkereskedelmi részv. társ.-nál Debreczenben.

Fr. Mester Lipcse tulajdonosa az Európa határain tul ósmert, előbbi kereskedelmi akadémiának. — 12 tanár. — Prospektus ingeny.

Táncrendek gyönyörű szép kivitelben, meghívó és alkalmi kártyák dombornyomással és szinezett művészi kiállításban mérsékelt árakban

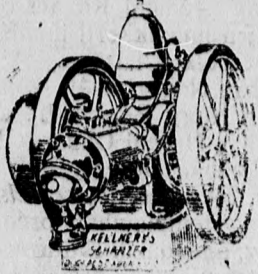
Hoffmann és Kronovitz
könyvnyomdájában
DEBRECZEN, Piacz-utca 49.

Ugyorod
ar oldalakat pleyom-
tör.

Nyersolaj-motor. Világhírűek

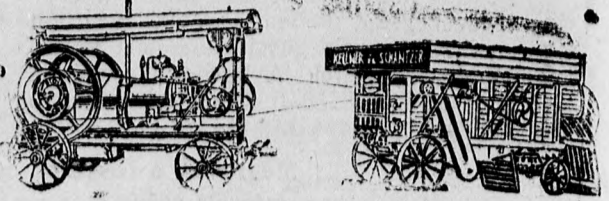
Gőz- és motorcséplőkészletek.

Magánjáró- motoraink

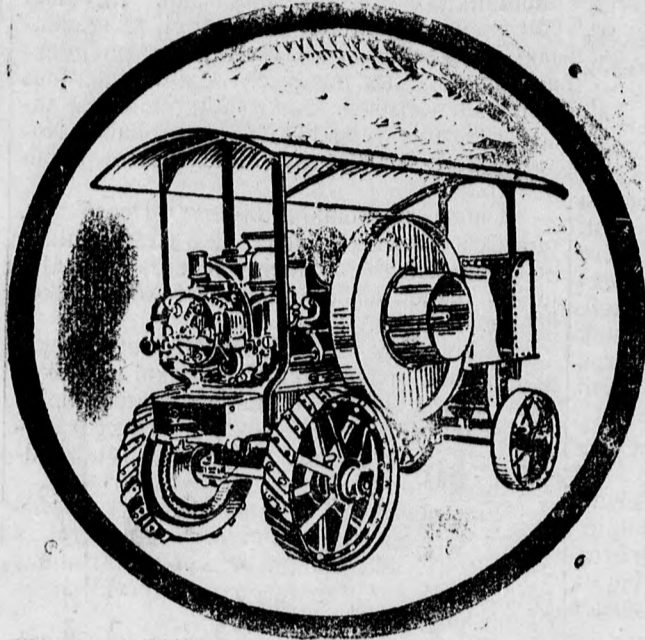

Kitűnik egyszerű kezelés, olcsó és biztos üzem által

mert a
legjobbak
és
legegyszerűbbek

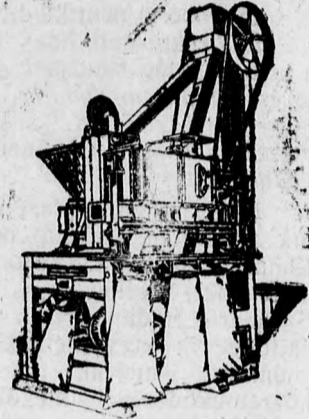

Elsőrendű gyártmány, üzeme olcsó, kezelése legyszerű.

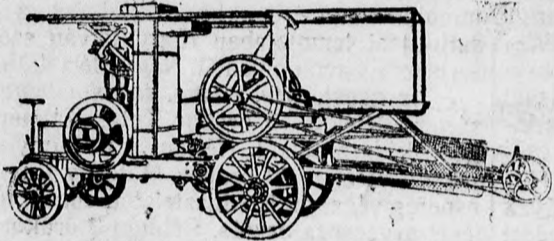
mert a
legolcsóbbak
és
üzemük biztos

Szabadalmazott
Malomjázat

igen czélszerűek, mert a malom-
járáttal együtt van sikszita szer-
kesztve. Kevés helyet foglal el,
alkalmas finom lisztre és darálásra

Magánjáró kötőrő

Az országutakon magát vontatja és igen jól tör.
Kitűnő gyártmány.

Mielőtt gépet vesz, nézze meg
gépkiállításunkat
KELLNER ÉS SCHANZER

Budapest, V., Kálmán-utca 14.

Megbízható ügyököket keresünk.

A báli idényre
legelegánsabb
szalon, smoking és frakköltönyök
készülnek
Prelovszky Andrásnál
Debreczen, Kossuth-u. 4.

1911.
Rem
Kötött
lászter
ST
csipke
7. Vec
A Dun
mulat
mozg
nagy te
vondóga
Cs
A
fiatal
meg va
pan ha
bámula
arcszín
csönöz.
lanság
kezeket
finomme
VI
névre,
lód
Debrec
d
D
D
Gy
Min

Remek szép gyermek ruhák

Kötött kapisonok és Kabátka. — Szép lüster kötének, fehérneműk é keztek

STARK SÁNDOR

cipke, szalag, fehérnemű üzletébe. Piac-u. 7. Vecsey-házban. Kérem a cégre figyelni.

A Dunántul nagyobb városában teljesen egyedülálló nagy**mulató, kávéház és szálloda**

mozgófénykép előadásokra berendezett

nagy teremmel, kerthelyiséggel és 9 vendégszobával, a város központjában

bérbeadó.

Csim a kiadóhivatalban megtudható.

A titok,

fiatalnak és szépnek lenni

meg van oldva az „OJA” osodaszap pan használata által. „OJA” épenséggel bámulatosan ható szépitős-er és az arczszinnek virágzó színezést kölcsönöz. Az arczszin minden tisztatlansága eltűnik. „OJA” a legvaskosabb kezeket is elegánsná, czárttá, tisztává és finommá teszi. **1 egész doboz K 2.-, 1 kis doboz K 1.-**

Vigyázzunk nagyon az „OJA” névre, mert osomagolásaink csalódásig utánoztatnak.

Debreczenben kapható: **Központi drogueria, Piacz utca 20.**

Értesítés.

A debreczeni izr. hitközség 140,000 koronás törlesztési kölcsöne részkötvényeinek 15 ik kisorsolása Lestyán Adorján kir. közjegyző jelenlétében megejtetván, ez alkalommal a 4, 5, 19, 23, 43, 49, 50, 52, 61, 93, 105, 133, 134, 176, 184, 201, 209, 225, 244, 251, 257, 268, 277, 314, 393, 403, 405, 531, 549, 580, 593, 595, 599, 609, 677 számú részkötvények sorsoltattak ki. A kisorsolt részkötvények 1912. év március hó 1-től kezdve a debreceni izr. hitközség irodájában (József kir. herc.-u. 26. emeleten) d. e. 11-12 óráig válthatók be.

Debreczen 1911 december 22.

Az előljáróság.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Eladó

egy régi jó menetelű

szatócsüzlet!

házzal együtt!

Végtelen olcsóért! A közeli Hadházon.

Italmérési engedélylyel!

3500 forintra van feladva!

A főtér és a vasuti állomás közvetlen közelében, sarok ház, 338. szám alatt, bádogtetővel fedve. Van rajta a régi jó menetelű szatócsüzleten kívül, melyben italmérés is van, két szép nagy szoba, konyha, nagy kamara, óriási nagy veranda, nagy udvar, fáskamara, gyümölcsfák.

Tulajdonosa Eckstein Mór ur, terménykereskedő, lakik: Hadházon, a Kosu'h-utcában.

Sarok ház

100 méter utozai fronttal, 400 négyszögöl területtel a város egyik legforgalmasabb utcáján, a Piacz-utczához alig két percnyire.

eladó.

Jelenleg is van rajta vagy 20 új modern szobahelyiség, amely 10 évig adómentes és építhető rá még legalább 10-12 uri lakás és üzlethelyiség. Csim a kiadóhivatalban.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Csoda!
Nagyszerű do'og!
Kitünő vétel!
Eladó téglavető!

Ára mindössze 7500 forint!

Kőműves mester urak! Ne szalajtsák el e kedvező alkalmat!

A napokban épült fel rajta egy szép új ház!

Ez a téglavető éppen az Ondódi vasuti állomás mellett van, három és fél hold kiterjedésű terület. Tulajdonosa Papp Ferenc ur, azaz áldott jó lelkű uri ember, a mindenkihez kedves Papp Feri bácsi: Lakik Csapó-utca 68 szám alatt.

Ez a Csapó-utca 68. számú sarok ház is eladó!

Utolsó ára most már 18 ezer 500 forint!

A téglavető telepen van 6 téglavető lakás és egy teljesen új uri lakás, két nagy szoba, konyha és istálló, három jó vizű szivattyus kut, téglavető asztalok, a téglavetéshez szükséges szerszámok, két ló szekérrrel és felszereléssel.

És az ára ez egész mindenségnek 7500 forint!

Debreczeni Trágyagyár Részvénytársaság

Központi iroda és igazgatóság:

DEBRECZEN, Deák Ferencz-utca 19.

Telefon: 967. szám.

Gyártelepek: Debreczenben és Nyíregyházán.

Gyárt első minőségű fekaltrágyát teljesen szagtalanítva és sertés trágyával keverve. Ezen kitünő szőlőtrágya ma már a gazdaságokban nélkülözhetetlen. Gyártási képesség cca 1300-1500 waggon.

Mindennemű felvilágosítással azonnal készséggel szolgál az igazgatóság.

Nemes gyümölcsfa eladás.

A Gróf Degenfeld és Dr. Balkányi urak „Erzsébet” szőlőtelepén kitűnő minőségű

gyümölcsfa oltványok kaphatók.
iroda: Debreczen, Kossuth-u. 32. sz.

Tessék meggyőződni

hogy legolcsóbban szereshetők be kézi munkák, fehérneműk, kötények, zsebkendők, harisnyák, téli kesztyűk és mindennemű rövidáru cikkek

Füstös Dezső

kézi munka üzletében, Piacz-utca 12. sz.
:: Harisnya kötés és himzés vállalat. ::

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Nagy karácsonyi vásár

Elsőrendű jó minőségű áruk kerülnek eladásra

olcsó árak mellett.

Üzlet áthelyezés miatt az összes raktáron levő férfi-, fiu- és gyermekruhák leszállított árban adatnak el.

Férfi öltönyök	16 K-tól	Nadrágok	5 K-tól
Férfi téli kabátok	20 „	Gyermek-ruhák	6 „
Szőrmés bekecs	36 „	Dívatmellények	6 „

Szabó Miklós

férfi-, fiu- és gyermekruházában.

Piacz-utca 61. sz.

Szent Anna-utczával szemben. Külön mértékosztály.

Ha izléses szép ruhát

akarnak olcsón mérték szerin', akkor forduljon bizalommal

RAPPAPORT MÓR férfiszabóhoz

DEBRECZEN, Piacz-utca 29. sz. alá.
Kis Debreczen-szálloda épületében.

500 koronát

szétek annak, ki a **Bartilla fogvizének** használatát mellett üvege 80 fillér valaha ismét fogfájást kap, vagy szája büzlök. **Bartilla, Winkler Ede, Wien, 19/I. Sommergasse 1.** — Kapható Debreczen minden gyógyszerárban és droguerlában. Csakis **„Bartilla fogvil.”** kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik. Ő helyekre hol nem kapható, bérmentve küldök 7 üvegre 5 kor. 80 fillérért.

Villamos Gzégtábla Vállalat Friedman Sámuel

Hunyadi-utca 14.

Elvállal központi fűtést, szellőztetést, vízvezeték, légszesz vezeték és mindennemű bádigos munkát. — Telefon.

Törvényesen védve.

FEMINOL

a legujabbés legjobb folyékony fémtisztítószer

a fémtárgyaknak gyönyörű, tartós fényt ad, még a rozsdafoltot is eltávolítja, nem tűzveszélyes, nem ülepedik.

Egyedül gyártója:

GEIKO vegyészeti gyár
VÁCZ. GEIGER és TÁRSA.

Törvényesen védve.

ÖT FONTOS CZIKK.

Szén. ⊕ Mész. ⊕ Czemenet. ⊕ Gipsz. ⊕ Mütrágya.

Legjobb, legolcsóbb, legbiztosabb beszerzési forrása

Klár Andor Részvénytársaság,

Debreczen, Piacz-utca 77. Telefon 445.

Raktárak: A „Margitfürdő-telepen” Telefon 356.

Mészégetőtelep: Élesden.

Bankosztály: Törlesztéses kölcsönöket, valamennyi bankügyletet, kedvező feltételekkel közvetíti. Ingatlan üzletek. Eladó telkek.

Műszaki osztály: Műszaki ügyleteket, teljes malomberendezéseket közvetít és finanszíroz.

Szeszosztály: „Bóni Gyártelep és Mezőgazdasági R. T.” Szesz-, rum-, sósborszesz-, szappan, stb. gyártmányainak kizárólagos vezérképviselése.

Püszor és gyarmatárúosztály: „Szatmári Kereskedelmi R. T.” vezérképviselősége.

Kérünk minél számosabb megbizást!

Debreczenben a Széchenyi-utca végén látható a legnagyobb utazó látványosság a
Koczka Antal cirkusza és állatkertje

2 épületben. Az első épületben az állatkert, ahol különböző vadállat, köztük oroszlánok és fajlovak. A második épületben a cirkusz. Naponta d. u. 4¹/₄ és este 6¹/₄ órákor előadás. Vasárnapokon három előadás, délután 3, 4 és este 6 órákor. Elsőrangú művészek és állatszelisták fellépte. Csodás idomított lovak és vadállatok.

HELYÁRAK: Támlásszék I. sor 1 K 60 fill., II. sor 1 K 20 fill., I. hely 1 K, II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., állóhely 40 fill. — Nappali belépődíj az állatkertbe: I. hely 60 fill., II. hely 30 fill.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Uraim kérem szépen! Egy nagyszerű házvétel kínálkozik itt! Kifőnök dolog lenne szatócsüzlet, italmérés és trafiknak! Mert ezen a Gerőbi telepen még se korcsma, se trafik se, pék nincs!

Teljesen modern uri ház! Ára mindössze 5000 forint!

A megvételhez 1500 forint készpénz elegendő. Közel van a nagyállomáshoz!

Ezen ház a vasuti nagy állomás közvetlen közelében, az Átkosföldi Gerőbi-telepen, Gróf Leiningen-utca 33. szám alatt van, a Homokkerti nagy hidon kell keresztülmenni és ott van, nem messzire. Óriási nagy telek, 312 négyszögöl, van rajta egy teljesen új, elsőrendű csertéglából épült és cseréppel fedett remek nagy uri ház, mely a berakva levő üzlethelyiségen kívül magában foglal egy három szobás modern uri lakást, szép nagy szobákkal, két nagy konyhával és világos pinczelakással, van továbbá két baromfi-udvar, baromfiólakokkal, termő szőlő, gyümölcsös, jó vizű kut és fáskamara.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Eladó

Hadházon két ház egy telken! Most már egy telek!

Két utcára nyúlik!

Nagy udvar! Sarok melletti ház!

Bármilyen üzlethelyiségnek kitűnő volna!

4 ezer forintba van feladva!

Redvező fizetési feltételek!

Elköltözés miatt eladó potom áron!

Ezen ház a Gottlieb Sámuelné Eckstein Róza urnő tulajdona, kinek Hadházon, a főtéren fűszerüzlete van Van pedig ezen ház a főtér közvetlen közelében, Tapaszos Malom-utca 1091. szám alatt. Nagy udvar a következő épületekkel:

Az utcái épületben van egy rendbeli három szobás uri lakás, konyha, spájz, nyitott veranda, nagy kamara és pincze. A másik épületben van egy szoba, konyha.

Külön épületben pálinka főző helyiségek.

Jó vizű kut van az udvarban, továbbá szőlő, gyümölcsös és virágoskert.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Isteni Kanaán!
A legjobb föld
 ami csak létezik!
Elsőrendű szántó!

Eladó 8 katasztrális legkitűnőbb minőségű

szántó az Ondódon!

A Látóképi vasuti állomáshoz gyalog 5 percnyire!

Ára 6 ezer forint!

A megvételhez 2 ezer forint készpénz elegendő! — A foglalót az iroda veszi föl!

Ezen 8 katasztrális hold szántóföld a mátai utra nyúlik a Látókép csárdához gyalog 5 percnyire, épület nincs rajta. Tulajdonosa Juhász Konrád ur. Egyik szomszédja e földnek Pálffy Ferenc ur, a másik szomszédja e földnek pedig Holb Imréné asszony.

Egészségügyi Műszaki Vállalat Részvénytársaság

Sürgőnyczim: „Hygienia.“ DEBRECZEN, Péterfia-utca 46.

Telephon: 858.

:-: Városi vízművek és csatornák tervezése és felépítése. :-:

Berendez:

Gőz- és légfürdőket, központi fűtést, szellőztető-, szárító- és porelszívókat.

Gyárak gép berendezését és mindennemű világítási telepek létesítését.

Modern fürdőszobák, angol clozettek, vízvezetési- és csatornázási cikkekkel állandóan nagy raktár, mely vételkötelezettség nélkül megtekinthető.

A munkálatok gyors és pontos kiviteléért a Részvénytársaság felelősséget vállal.

:-: Mérnöki látogatás és költségvetés díjtalan. :-:

**MAGYAR
GYÁRTMÁNY
WESTINGHOUSE**

TURAROCSIR:

16 L.E. cardanos
30 L.E. cardanos
40 L.E. láncos

**BENZINMOTOROK
GAZDASÁGI CÉLRA,
KONDEZÁTOROK**

GARAGE

ARADON:

Modern javítóműhely.
Benzinállomás.
Autoolaj.
Pneuraktár.
Szerelvények stb. stb.

Külföldi gyáraink
vezérképviselőiben:
**GÁZMOTOROK
GÓZTURBINÁK
FÉKEK.**

LEGOLCSÓBB

VILÁGITÁS!

gyárakba
udvarokra
állomásokra a
**WESTINGHOUSE
SILICA
HIGANYGOZ
LÁMPA.**

**NEM KELL
KÜLFÖLDRE MENNI**

Tisztelettel hozzuk a t. c. automobilozó
közönség tudomására, hogy aradi auto-
mobil gyárunkban bármely gyártmányu

Automobilok

javítását elvállaljuk.

Tekintettel azon körülményre, hogy az
új kocsik gyártása és az automobilok
téli nagy javítási munkálatai gyárunkat
erősen fogják igénybe venni, idegen
gyártmányu kocsikat a jelentkezés sor-
rendjében és csupán

korlátolt számban

fogadhatunk el javításra.

**Szakszerű munkért és pont os
kivitelért gyárunk jó hírneve
szavatol.**

**Új gépek szállítására aján-
lattal, javításra költségve-
téssel készséggel szolgálunk.**

**MAGYAR
GYÁRTMÁNY
WESTINGHOUSE**

TEHERROCSIR:

1.5 tonnás 16 L.E.
2.5 tonnás 35 L.E.
5 tonnás 40 L.E.

**BENZINMOTOROK
VASUTI VONTATÁS-
RA, LÉGSZIVATTYUK**

GARAGE

BUDAPESTEN:

Modern javítóműhely.
Benzinállomás.
Autoolaj.
Pneuraktár.
Szerelvények stb. stb.

Külföldi gyáraink
vezérképviselőiben:
**ELEKTROMOTOROK
DYNAMOK
ÁRAMMÉRŐK.**

LEGOLCSÓBB

VILÁGITÁS!

irodákba
lakásokba
üzletekbe a
**WESTINGHOUSE
VERTEX
FÉMSZÁLAS
IZZÓLÁMPA.**

MAGYAR AUTOMOBIL R. T. WESTINGHOUSE RENDSZER.

GYÁRTELEP—GARAGE
ÉS JAVITÓMŰHELY
ARAD,
TELEFON: 694.

MŰSZAKI IRODA
BUDAPEST, V. Nádor-utca 20.
TELEFON 168-43.

GARAGE ÉS JAVITÓMŰHELY
BUDAPEST,
IX., Páva-utca 10. sz.
TELEFON: 176-41, 141-03.

SÜRGÖNYCIM: „WESTINGAUTO“ ARAD vagy BUDAPEST.

Ungharod
ar olclalakat plejor-
toir. ~~Arad~~

G
m
F
T

Kob

szobafe
Elvállal e
a legmod
mellétt. V

Tel

H

DE

N

lo

Bund
Plüsc
Ször
Persi
Ango

„Na

Szoli

Cuvée Réserve Török Pezsgő Crémant Rosé

minden jobb üzletben kapható, vagy Péterfia 61. szám alatt.

Fajborok hordóban vagy leüvegezve ugyanott kaphatók.

Telefon 907.

Pezsgőgyár Péterfia-utca 61.

Kohn S. Sándor

Hatvan-utca 41.

szobafestő, mázoló és tapétázó.

Elvállal e szakmába vágó minden munkát a legmodernebb kivitelben és legszolidabb árak mellett. Vidékre mintákkal is készséggel szolgálak

Dr. G. Schmidt
fülös és fülorvos félé
Fülszáj
szükséglet, fülzúgást, fülzúgást, és nagyothallást megjavító készítmény. Egyedül kapható üvegeje 2 Ft.
Grósz Nagy Ferencz
gyógyszertára
Debreczen, Kossuth. 8. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni református egyház részéről értesítetnek az érdekeltek, hogy az

1. Egyháztér 5. sz. háznál levő 6. sz. bolt és hozzátartozó pince 270 K. kikiáltási ár mellett.

2. Ugyanazon 5. sz. háznál lévő 3. sz. bolthelyiség 305 K. kikiáltási ár mellett, végre

3. Pic-u. 37. sz. háznál levő (Bazár-épület) VII. sz. bolthelyiség 2000 K. kikiáltási ár mellett 1912. évi május első napjától 1915. évi április hó 30. napjáig terjedő 3 évre 1912. évi január hó 12-ik napján d. u. 3 órákor az egyház tanácstermében megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbeadtnak.

Az árverési feltételek az egyház hivatalos helyiségeiben az árverés napjáig d. e. 8 órától 12 óráig megtekinthetők.

Debreczenben 1911. évi december hó 19-én.

Pénzes Sándor.

gazd. biz. elnök.

Telefon szám 632. Alapított 1893. évben. Telefon szám 632.

Halmágyi Sámuel

női és leány felöltők legnagyobb áruházában

DEBRECZEN, Piacz-utca a főpostával szemben.

Nagy karácsonyi vásár

leszállított rendkívüli olcsó occasió árakkal.

Bundák szörme béléssel

Plüsch felöltők

Szörme Paletók

Persianer kabátok

Angol bundák

Doubl Raglanok

Leány kabátok

Himalaja felöltők

Chewiott köpenyek

Bársony kabátok

Costümök

Pongyolák

Princes ruhák

Angol aljak

Blousok

„Nagy szörmeáru kiállítás leszállított árakkal.“

Estélyi köpeny Modellek.

Szolid, pontos kiszolgálás.

Külön mérték osztály.

E F C Ó

Porosz kőszén-tégla a legideálisabb tüzelő-anyag.

Nem porzik.

Nem piszkít.

Teliesen szagtalan.

Használata könnyű, tiszta és gazdaságos. Sulyhiány kizárva.

100 darab ára 5 korona, házhoz szállítva.

**Kizárólagos elárusító: Gabányi Sándor
Debreczen, Csapó-u. 28. Telefon 449.**

Építésszek, építtetők

figyelmébe ajánlja a

Köntösgáti Téglagyár

Részvénytársaság

Elsőrendű, kitűnő minőségű

magyagtéglaít.

Gyártelep: a Városi Téglagyár és Gőztéglagyár átellenében.

Iroda: a Debreczeni Bank Részvénytársaság hivatalában Piacz-utca 77. szám.

Megrendeléseket elfogad és utalványokat kiállít a

Debreczeni Bank Részvénytársaság.

Telefon 638. sz.

Ungharod
ar oldalakat plejovm-
tolr. ~~hírdet~~

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Akik nagyon olcsóért! Egy óriási nagy telkű házat akarnak venni! Azok most figyeljenek ide!
Villanyos vasuti közlekedés a Vilmos laktanyáig, oda már néhány percnyire van!
A Csapókerthben Jánosi-utca 71. sz. ház!

Az ára 2900 forintra van feladva.

Kedvező fizetési feltételek.

331 négyszögöl, óriási nagy telek! Van rajta téglapépület, cseréppel fedve, egy szoba, konyha, külön nyári konyha, faskamara, termőszőlő és gyümölcsös.

Tulajdonosa Csedom Lajos ur, aki lakik Homok u. 52. szám alatt.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Uraim! vasutas urak és hivatalnok urak!

Itt volna egy másik eladó ház is a Homokkert legelején!

A nagyállomáshoz pár percnyire!

Nagyon olcsóért és igen kedvező fizetési feltételek mellett megkapható. Nagy telek. Termőszőlő és gyümölcsös.

A Homokkertben, Bujdosó-utca 6 szám alatt van ez a ház, a most megnyílt főutczából harmadik utca balra, a telek 316 négyszögöl kiterjedésű és van rajta három nagy épület.

Az utczai részen egy elsőrendű csertéglából épült és cseréppel fedett, alapincézett nagy épület, mely magában foglal egy három szobás utcza lakosztályt, előszoba, konyha, spájz, pincze és faskamarával.

A másik épületben, mely szintén egy masszív, cserepes épület, van két lakás, mindegyik egy egy szoba, konyha, spájz, faskamara.

A harmadik épület zsindeyes, ebben van egy szoba, egy konyha, faskamarával.

Van továbbá kettős baromfi udvar, baromfióllal, sertésóll, modern sertés betonfürdővel és igen jó vizű szivattyus kut az udvarban, továbbá kitűnő karban levő termő szőlő és gyümölcsös.

Ára az egész mindenségnek 9 ezer forint.

Gallérokat, kézelőket, férfi és női ingeket

FEUERSTEIN MÖR

gőzmosódája legszébben mos és vasal

Piacz-utca 63. szám alatt.

Telefon 732.

Menyasszonyi kelengyékét, függönyöket és mindennemű fehérneműket

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Eladó szőlő és gyümölcsös a hadházi szőlőskertben!

4 nyilas vagyis 2 katasztrális hold! Ára mindössze 2500 forint!

Ezen 4 nyilas, 12 éves termő szőlő a hadházi Paradicsom kertben van, itt fogják elvezetni a debreczeni-hadház-böszörményi villanyost, melyre már az előmunkálati engedély is megvan.

A paradicsom szőlőskert Hadház községhez gyalog egy fél óra járásnyira van, a böszörményi köves országuton, az első kapun kell bemenni és jobb kéz felől az első dűllőben van, éppen a csőszház mellett, épület nincs rajta. Tulajdonosa Fodor Sándor ur és neje, laknak Böszörményben, Bársony-utca 3384. számú házukban.

Nagy Lajos hirdetési irodájából Csapó-u. 13.

Vasutasok és hivatalnok urak! Akik házat akarnak venni!

Ide figyeljenek! Ilyen kedvező alkalom! Ilyen olcsó vétel! Nem igen lesz több! Eladó egy igen szép új ház!

Homokkert A legelején! A nagyállomás közelében!

Igen nagy telek! Termő szőlő és gyümölcsös! Nagyon, de nagyon jutányos árért és kedvező fizetési feltételek mellett megkapható!

Ezen ház a Homokkertben, gróf Tisza István-utca 10. szám alatt van, az iskolához, óvodához és olvasókörhöz egy percnyire. — Tulajdonosa e háznak Boross Ferencz ur és neje.

A Gróf Tisza István-utca a Fő-utczából nyílik be, mely főutczában már villanyvilágítás is van.

Teljesen új, adómentes, elsőrendű csertéglából épült és cseréppel fedett épület, magában foglal egy rendbeli modern két szobás uri lakást, verandával, konyha, spájz és pinczéval.

Van továbbá külön nyárikonyha, igen jó vizű szivattyus kut, külön baromfi udvar, baromfióllal, sertésóll 10 darab sertésre, faskamara, kitűnő karban levő termő szőlő és gyümölcsös.

Ára mindössze 6 ezer forint!

Milliók
hasznájják

köhögés,
rekedtség, katarrhus, elnyálkásodás, gőros
és számarhurut ellen

KAISER-főle mell-karamellókat
8 fenyővel.

6050. közs. ig. bizonyítvány orvosi és ma-
gánostól bíratosítják a sikert. Rendkívül jó ízű és kellemes Bonbon.

Csomagja 20 és 40 fillér. Doboz 60 fillér

Kapható: Mihalovits J., Grósz Nagy Ferencz,
Mauthner Alfréd, Kubek Sándor, Steiner Manó,
Muraközy László, Harányi Lajos gy. gyszer-
szeknél, Jóna és Jóna és Központi drogeriákban.
Ujfehértón Trón Gyulaánál, Ér-Mihályfalán Mát-
rai Ákosnál.

Legujabb Magánjáró

Motoros fűrész

háltával, fűvágásra és cséplési célokra kiválóan
alkalmas. 3 menetsébséggel.

Bármely hegyes vidéken sőt rossz utakon is
fennakadás nélkül működik

Olcsó árak részletre is. :: Teljes jótállás.
Külön osztály: fiamgmunkáló gépekben.
Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld:

LANDLER ÖDÖN
motortelepe. Budapest, VI., Lovag-utca 2.

Városok, faluk és tanyák
Népe!
Megérkezett végre a csodás hatásu
BOROLIN
Ébredjünk tudatára annak, hogy ott
Nincs többé

reuma
köhögés
aszma
mellfájás
fejlfájás
hajhullás
aranyér
és semminemű fertőzés.

csusz
köszvény
lelász
fogfájás
hátfájás

Ahol **BOROLIN**-báziszer, **BOROLIN** cukorkát és **BOROLIN**-szap-
pant használnak

Mindenki a ki a **BOROLIN** a használati utasításhoz hiven
használja, nem ismeri az oldalnyilalást, szaggatást, fej-, láb- és kézfájást.

Ára a **BOROLINNAK** használati utasítással üvegenként 80 fillér,
próbaüvegenként 25 fillér.

A köhögés és rekedtség ellen ajánlható **BOROLIN**-cukorkának
az ára csomagonként 40 fillér.

A szépitő és fiatalító ideális **BOROLIN**-szappannak az ára dara-
bonként 30 és 80 fillér.

**Ezek a cikkek az ország minden jobb gyógy-
szertárában és drogeriáiban kaphatók. ::**

**A Dr. Borovszky-féle BOROLIN-GYÁR Központi
főraktára: Budapest, II., Margit-rakpart 45. szám.**

Győrfi Testvérek

uri divat üzlete

Debreczen, Piacz-u. 30.

Különlegességek kalap, keztyü, férfi kelenyék, toilette és utazási cikkekben.

A t. cz. vásárló közönséget tisztelettel értesítjük, hogy egy budapesti és egy munkácsi nagy
csődtömeget sikerült megvásárolnunk, ennél fogva míg a készlet tart, az alatt felsorolt árukat a követ-
kező olcsó árakon bocsátjuk t. vevőink rendelkezésére.

Glace keztyü, bélelt, női és férfi, párja 1 forint.
Szarvasbőr és glace keztyük, bélés nélkül, női és
férfi párja 1 frt.
Szarvasbőr és Glace keztyü, fehér, báli, könyökig
érő párja 2 frt. Könyökön felül párja 2 frt 50 kr.
Svéd, utánzat, fehér, báli, könyökig érő, (minden
szinben) 90 krajczár.
Téli kötött és trikot keztyük (minden szinben)
25, 30, 35 krajczár.
Férfi harisnyák, rövid száru 3 pár 1 forint.
Férfi harisnyák, egész finom párja 1 forint.
Női és férfi harisnyák, hosszú szárral párja 50 kr.,
1 forint, 1 forint 50 kr.
Férfi ing, szines és fehér, egész finom 1.50, 2, 2.50 kr.
Férfi alsó nadrág 1 forint 50 kr.
Férfi háló ing 2 forint.

Férfi és női vászon és batiszt zsebkendők darabja
25 kr.
Gallérvédők 25 kr.-tól 1.50 kr.-ig. Gallér 5 rétü.
legjobb gyártmány drbja 17 kr., dupla gallér,
5 rétü, legjobb gyártmány drbja 25 kr.
Kézeltő, 5 rétü, legjobb gyártmány drbja 33 kr.
Nyakkendők, tiszta selyem 25, 50 kr.
Férfi harisnyakötő, patent zárral, párja 35, 50 kr.
Női harisnyakötő, öves patent zárral párja 75 kr.
Férfi bokavédő 75 kr. Teveször harisnya, rövid 75
kr., teveször harisnya, hosszú 1 frt 50 kr.,
teveször has- és térd melegítő 75 kr.
Nadrágtartók darabja 50, 75 kr.
Valódi Gráci és Pichler kalapok drbja 2 frt 50 kr.
Valódi G. B. Borsalino kalapok, drbja 3 frt 50 kr.
Valódi angol gummi kabátok, drbja 17 frt 50 kr.

Séta botok, esernyők, szappanok, pouderek, illatszerek, pénz-, levél-, szivar- és cigaretta
tárczák, valamint a legdivatosabb női kizitáskák mesés olcsó árakon kaphatók.

Teljes tisztelettel

Telefon szám 998.

Győrfi Testvérek.

Debreceni Faipar Részvénytársaság

Tüzifa osztálya:

Telefon 544. sz.

raktáron tart állandóan és a legolcsóbb árban házhoz szállit **mindenféle**

tüzifát

feldarabolva mázsaszámra vagy **hasábokban** ölszámra.

Szobafűtésre kiválóan alkalmas

porosz szenet

a legmérsékeltebb árban szállit.

Butor osztálya:

Interurban-Telefon 544. sz.

KÉSZIT:

tömörbutorokat

bükkfából, hálószobákat és ebédlőket, továbbá

bankberendezéseket

a legszebbés legizlésebb kivitelben.

Épületfa osztálya:

Telefon 511. sz.

raktáron tartja az építkezésekhez szükséges

összes faanyagokat, deszkákat, fényezett és fűrészelt fákat mindenféle méretben.

Asztalosoknak

bükk-, javor-, szil-, cseresznye- és mahagoni fát a legolcsóbban árusit.

Debreczeni Közvetítő Bank

Részvénytársaság

Piacz-utca 21. sz. Sesztina ház.

Folyósítat:

Építkezési és jelzálogkölcsönöket, ugyisintén

Törlesztéses kölcsönöket a legelőnyösebb feltételek mellett.

Atvesz:

Parcellázásokat gyors lebonyolításra, helyben és vidéken.

Ipari és kereskedelmi vállalatokat finanszíroztat.

Előleget szerez:

Helybeli és vidéki pénzügyi részvényekre.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt

az Igazgatóság.

Szabó Lajos fia cégnél a karácsonyi eladás

tetemesen leszállított árak mellett
folyamatban van:

Női divat **kelmek** csikos és koczkás,
angol utánzat **most** 40 és 50 kr.

Sima divat **kelmek** tiszta gyapju **most**
70 kr.

Több ezer méter **schweizi selyem**
most 75 kr.

Mosó karton, delain és velez **most**
22, 25 és 28 kr.

A karácsonyi vásár megkezdődött

Grünfeld Adolf és Társa
férfi ruha áruházában.

Kapható rövid kabát szörme
gallérral **már 15 K-tól.**

Fekete hosszú kabát **már 20**
koronától.

Divat öltönyök **már 24 ko-**
ronától.

varrógépek

varrásra, himzésre és tömésre a legjobbak.

A leghasznosabb karácsonyi ajándék

minden ház részére.

Singer Co. varrógép részvénytársaság

Piacz-u. 19.

Műbutor és épület asztalosok.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni,
hogy **Debreczenben a Boldogfalval-utca 6. sz. alatt**

műbutor és asztalos műhelyt

rendeltünk be.

Elvállalunk minden e szakmába vágó műbutorok elkészítését,
u. m.: **hálószoba, ebédlő, szalon és irodai berendezéseket.** Javítások
pontosan s a legjutányosabban eszközöltetnek. Stilszerű antik butorok
nagy szakértelemmel javíttatnak.

A n. é. közönség szives bizalmát és megrendelését kérve, ma-
radtunk tisztelettel

Girtsits József és Társai.

Telefon 10-38. szám.

Telefon 10-38. szám

Gazdák figyelmébe!

Eredeti „Melichár Unicum Drill”

csakis azon vetőgép, melynek **szabadalmazott új beállítókészüléke van!** Ezen új szabadalom
folytán az „Unicum-Drill” vetőgépet **esavarkulcs nélkül** bármely magnemhez egy pillanat alatt
hajszálpontosan beállíthatjuk.

Kérem raktárunkban megtekinteni! Óvakodjunk silány utánzatoktól!

:-: **Amerikai hullámos tárcsás boronák.** :-:

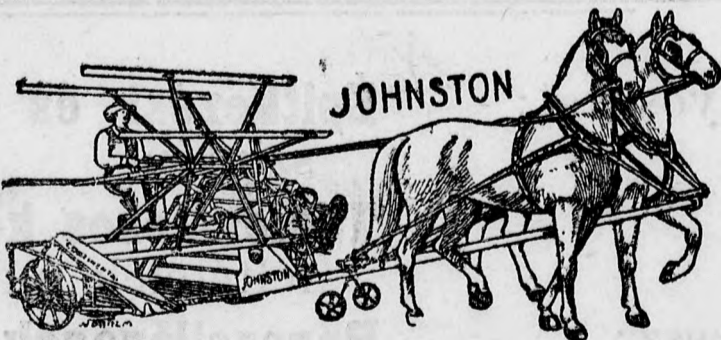
Eredeti Bächer

egy- és kettős aczélekék!

Eredeti amerikai

Johnston kévekötő aratógép

csak az, melyből Debreczen és környékén 100
darabnál több van már használatban (fényes
bizonyítványaink e gépekről irodánkban bemu-
tathatók) **s mely kizárólag**

Ráhmer Sándornál kapható!

Egyedül raktár csakis Piacz-u. 43. sz. alatt. (Dreher mellett.)

Bächer-Melichár-Johnston gépgyárak fióktelepén!

A modern amerikai tengeri termelő eszközök kizárólagos képviselője.

Legjobb és legolcsóbb motorok-, cséplők-, technikai cikkek, olajok!

Kérem a címre ügyelni!

Kérem a címre ügyelni!